

EUROOPA
PARLAMENT

EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU

EUROOPA
KOMISJON

**SEADUSANDLIKU TAVAMENETLUSEGA
VASTUVÕETAVATE ÕIGUSAKTIDE**

**KOOSTAMISE
JA
VORMINDAMISE**

ÜHINE KÄSIRAAMAT

2023. aasta oktoobri väljaanne

EESSÕNA

Õigusaktide koostamisel seadusandliku tavamenetluse raames saavad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon osutada ühiselt kokkulepitud „Ühisele normitehnika juhendile“¹. Kuna „Ühine normitehnika juhend“ hõlmab kõiki liidu õigusakte, on ta aga väga laia kohaldamisalaga. Peale selle sisaldab „Ühine normitehnika juhend“ küll peamisi juhiseid õigusloomeks, kuid ei sisalda üksikasjalikke koostamisreegleid ega piisavalt tüüpsätteid. Seetõttu peeti vajalikuks „Ühist normitehnika juhendit“ täiendada dokumendiga, mis sisaldaks juhiseid seadusandliku tavamenetlusega vastuvõetavate õigusaktide vormindamiseks ning vajalikke tüüpsätteid. See ongi kolme institutsiooni õigus- ja õiguskeeletalituste poolt koostatud käesoleva „Ühise käsiraamatu“ eesmärk. „Ühine käsiraamat“ hõlbustab Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni koostööd seadusandliku tavamenetluse raames vastavalt nende poolt 13. juunil 2007. aastal tehtud ühisavaldusele².

„Ühine käsiraamat“ on koostatud haldusteenistuste poolt ning seetõttu ei ole see õigusloomeprotsessis osalevatele poliitilistele organitele siduv. „Ühise käsiraamatu“ ainus otstarve, eriti mis puudutab tüüpsätteid, on anda koostajate käsutusse vahend, leidmaks sobival juhul lahendusvariante.

Pealegi keskendub „Ühine käsiraamat“ seadusandlikus tavamenetluses vastuvõetud seadusandlike aktide lõplikule versioonile. Nende tekstide sõnastus varasemates versioonides, eriti komisjoni ettepanek, võib mõneti erineda, sest näiteks seadusandliku tavamenetluse eri etapid ei olnud veel teada.

Sõnastus, mida kasutatakse institutsioonide oma õigusaktides, mida ei võeta vastu seadusandlikus tavamenetluses, võib erineda „Ühises käsiraamatus“ esitatust.

¹ „Euroopa Parlamendi, nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühine normitehnika juhend Euroopa Liidu õigusaktide koostamiseks”.
2014. aastal ajakohastatud versioon on esitatud [I lisas](#).

² [Kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlev Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 13. juuni 2007. aasta ühine deklaratsioon \(EÜ asutamislepingu artikkel 251\) \(ELT C 145, 30.6.2007, lk 5\).](#)

SISUKORD

A.	A OSA – ÕIGUSAKTIDE NÄIDISED.....	1
B.	B OSA – REGULATIIVOSA TÜÜPÜLESEHITUS	9
C.	C OSA – TÜÜPSÄTTED	11
C.1.	DELEGEERITUD ÕIGUSAKTIDEGA SEOTUD SÕNASTUS	11
C.1.1.	Põhjendus	11
C.1.2.	Artiklid.....	12
C.1.2.1.	Artikkel (artiklid), millega volitused delegeeritakse.....	12
C.1.2.2.	Artikkel delegeeritud volituste rakendamise kohta	13
C.1.2.3.	Täiendav artikkel, kui kohaldatakse kiirmenetlust:	14
C.2.	RAKENDUSAKTIDEGA SEOTUD SÕNASTUS.....	15
C.2.1.	Rakendusaktid, mille vastuvõtmist kontrollivad liikmesriigid	15
C.2.1.1.	Põhjendused.....	15
C.2.1.1.1.	Põhjenduspunkt, mis tuleb alati lisada, kui põhiõigusaktis nähaakse ette rakendamisvolitused, mida liikmesriigid kontrollivad	15
C.2.1.1.2.	Põhjenduspunkt, mis tuleb lisada erijuhtudel	16
C.2.1.2.	Artiklid.....	16
C.2.2.	Rakendusaktid, mille vastuvõtmist liikmesriigid ei kontrolli ..	19
C.3.	KODIFITSEERIMISEL KASUTATAV SÕNASTUS	21
C.3.1.	Jaotis.....	21
C.3.2.	Põhjendused.....	22
C.3.2.1.	Esimene põhjendus	22
C.3.2.2.	Kodifitseeritud direktiivi viimane põhjendus.....	22

C.3.3.	Artiklid.....	23
C.3.3.1.	Määruse või otsuse kehtetuks tunnistamist käsitlev artikkel.	23
C.3.3.2.	Direktiivi kehtetuks tunnistamist käsitlev artikkel	23
C.3.4.	Kodifitseerimisel kasutatavate lisade näidised	24
C.3.4.1.	Kodifitseeritavates määrustes või otsustes:	24
C.3.4.2.	Kodifitseeritavates direktiivides:	24
C.3.4.3.	Kõigis kodifitseeritavates õigusaktides:	25
C.4.	UUESTISÕNASTAMISEL KASUTATAV SÕNASTUS	26
C.4.1.	Jaotis.....	26
C.4.2.	Direktiivide uuesti sõnastamisel kasutatavad tüüppõhjendused ja -artiklid	26
C.4.2.1.	Esimene põhjendus	26
C.4.2.2.	Viimased põhjendused	27
C.4.2.3.	Artiklid, mis eelnevad adressaati nimetavale viimasele artiklile	28
C.4.3.	Määruste või otsuste uuesti sõnastamisel kasutatavad tüüppõhjendused ja -artiklid.....	31
C.4.3.1.	Esimene põhjendus	31
C.4.3.2.	Artiklid, mis eelnevad jõustumist käsitlevale viimasele artiklile	32
C.4.4.	Lisad	32
C.4.4.1.	Uuesti sõnastatud direktiivis	32
C.4.4.2.	Uuesti sõnastatud määruses või otsuses, mida on muudetud	34
C.4.4.3.	Kõigis uuesti sõnastatud õigusaktides:.....	34
C.5.	SUBSIDIAARSUSE JA PROPORTSIONAALSUSE PÕHIMÕTETEGA SEOTUD SÕNASTUS	35
C.5.1.	Subsidiaarsus ja proportsionaalsus	35
C.5.2.	Proportsionaalsus.....	36
C.5.3.	Erand nõudest oodata kuni on möödunud liikmesriikide parlamentide põhjendatud arvamuste esitamise tähtpäev ...	36

C.6.	SÕNASTUS, MIS ON SEOTUD KONSULTEERIMISEGA, MIDA ALUSLEPINGUTES ETTE NÄHTUD EI OLE	37
C.7.	MÕISTETE MÄÄRATLEMISEL KASUTATAV SÕNASTUS	37
C.8.	MUUTVATE ÕIGUSAKTIDE SÕNASTUS	38
C.8.1.	Sissejuhatav osa	38
C.8.1.1.	Kui õigusaktis tehakse mitu muudatust:.....	38
C.8.1.2.	Kui ühte tekstiossa tehakse mitu muudatust:	39
C.8.2.	Asendamine	39
C.8.3.	Teksti lisamine.....	40
C.8.3.1.	Sõnastus.....	40
C.8.3.2.	Nummerdamine	41
C.8.4.	Teksti lisamine.....	41
C.8.4.1.	Sõnastus.....	41
C.8.4.2.	Nummerdamine	42
C.8.5.	Väljajätmine	42
C.8.5.1.	Sõnastus.....	42
C.8.5.2.	Nummerdamine	43
C.8.6.	Kui muudatusi tehakse ühes või mitmes lisa	43
C.8.6.1.	Standardne esitusviis (lisa muutmise)	43
C.8.6.2.	Lihtmuudatuse erireegel (kui muudatus lisatakse otse teksti)	45
C.8.7.	Mõnda keeleversiooni mittepuudutavad muudatused	45
C.9.	KEHTETUKS TUNNISTAMISEL JA KEHTIVUSAJA PIKENDAMISEL KASUTATAV SÕNASTUS.....	46
C.9.1.	Kehtetuks tunnistamine	46
C.9.2.	Kehtivusaja pikendamine	46

C.10.	JÕUSTUMISE JA KOHALDAMISAJAGA SEOTUD SÕNASTUS .	46
C.10.1.	Jõustumine.....	46
C.10.2.	Kohaldamisaeg	47
C.11.	OTSEKOHALDUVUSE JA ADRESSAATIDEGA SEOTUD SÕNASTUS.....	48
C.11.1.	Määruste vahetu kohaldatavus.....	48
C.11.2.	Direktiivide adressaadid	48
C.11.3.	Otsuste adressaadid	49
C.12.	SCHENGENI ÕIGUSAKTIDE JA MUUDE EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU KOLMANDA OSA V JAOTISE KOHANDAMISALASSE KUULUVATE ÕIGUSAKTIDE PUHUL KASUTATAV SÕNASTUS	49
C.12.1.	Schengeni õigusaktid.....	49
C.12.1.1.	Island ja Norra – kohaldamises osalemine	49
C.12.1.2.	Šveits – ELi toimimise lepingu mis tahes artikli alusel, v.a artiklid 82–89 (endine EÜ asutamislepingu kolmanda osa IV jaotis), kohaldamises osalemine.....	50
C.12.1.3.	Šveits – vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 82–89 (endine ELi lepingu VI jaotis,) kohaldamises osalemine	51
C.12.1.4.	Liechtenstein – ELi toimimise lepingu mis tahes artikli alusel, v.a artiklid 82–89 (endine EÜ asutamislepingu kolmanda osa IV jaotis), kohaldamises osalemine.....	52
C.12.1.5.	Liechtenstein – vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 82–89 (endine ELi lepingu VI jaotis), kohaldamises osalemine ..	53
C.12.1.6.	Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits – komiteedes osalemine	54
C.12.1.7.	Taani – mitteosalemine (võimalusega liituda)	54

C.12.1.8.	Iirimaa – osalemine.....	54
C.12.1.9.	Iirimaa – mitteosalemine	55
C.12.1.10.	Liikmesriigid, kelle suhtes Schengeni <i>acquis</i> ei ole veel täies ulatuses jõustunud	55
C.12.2.	ELi TOIMIMISE LEPINGU KOLMANDA OSA V JAOTIS (aktid, mis ei kujuta endast Schengeni <i>acquis'</i> edasiarendamist)	55
C.12.2.1.	Taani – põhjendus eriseisukoha kohta	55
C.12.2.2.	Iirimaa – põhjendus eriseisukoha kohta: mitteosalemine	56
C.12.2.3.	Iirimaa – põhjendus eriseisukoha kohta: osalemine.....	56
C.12.2.4.	Õigusaktid, mis asendavad olemasoleva akti, mis on Iirimaale juba siduv (<i>de facto</i> uuesti sõnastamine)	56
C.13.	DIREKTIIVIDE ÜLEVÕTMISEGA SEOTUD SÕNASTUS	57
C.13.1.	Liikmesriikidepoolne rakendamine kindlal tähtajal või määratud tähtpäevaks	57
C.13.2.	Rakendamine kõikides liikmesriikides alates samast kuupäevast	58
C.13.3.	Kindlal tähtajal või määratud tähtpäevaks vastuvõtmine, avaldamine ja rakendamine igas liikmesriigis.....	58
C.13.4.	Liikmesriigid, kus juba kehtivad direktiivi nõudeid sisaldavad sätted.....	58
C.13.5.	Õigus võtta meetmeid	59
C.13.6.	Seos direktiivi sätete ja liikmesriigi ülevõtmismeetmete vahel	59
C.14.	LIIKMESRIIGIS MÄÄRATAVATE KARISTUSTEGA SEOTUD SÕNASTUS.....	59
C.14.1.	Määruses	59
C.14.2.	Direktiivis.....	59

D.	D OSA – ÕIGUSAKTIDE KOOSTAMISE MUUD REEGLID.....	60
D.1.	ÕIGUSAKTI TÄISPEALKIRJA KOOSTAMINE	60
D.1.1.	Üldosa	60
D.1.2.	Käsitletav valdkond	60
D.1.3.	Numeratsioon	60
D.1.4.	Pealkiri	61
D.1.4.1.	Lühidus.....	61
D.1.4.2.	Õigusakte muutvad või kehtetuks tunnistavad aktid	61
D.1.4.3.	Kodifitseerimine ja uuesti sõnastamine	62
D.1.4.4.	Ametnike personalieeskirjade muutmine	63
D.2.	VOLITUSTE KOOSTAMINE	63
D.2.1.	Üldosa	63
D.2.2.	Volitused õigusliku aluse kohta	63
D.2.3.	Volitused seadusandjale esitatud õigusakti eelnõus	63
D.2.4.	Volitus liikmesriikide parlamentidele edastamise kohta	64
D.2.5.	Volitused konsulteerimise kohta	64
D.2.5.1.	Konsulteerimine, mille tulemusel ei esitatud arvamust.....	64
D.2.5.2.	Kui esitati rohkem kui üks arvamus	64
D.2.5.3.	Aluslepingutes ette nähtud vabatahtlik konsulteerimine	65
D.2.5.4.	Konsulteerimine, mida aluslepingutes ette nähtud ei ole	65
D.2.6.	Volitus seadusandliku menetluse kohta	65
D.2.6.1.	Vastuvõtmine esimesel lugemisel	65
D.2.6.2.	Vastuvõtmine teisel lugemisel.....	66
D.2.6.3.	Vastuvõtmine kolmandal lugemisel.....	66

D.3.	PÕHJENDUSTE KOOSTAMINE.....	67
D.4.	REGULATIIVOSA SÄTETE KOOSTAMINE	67
D.4.1.	Üldosa	67
D.4.2.	Tüüpülesehitus	67
D.4.3.	Jaotuselemendid	68
D.4.4.	Loetelud.....	69
D.4.4.1.	Loetelu sissejuhatava osata	69
D.4.4.2.	Tavaliselt eelneb punktile sissejuhatav osa	69
D.4.4.3.	Loetelu tabelis	71
D.4.5.	Pealkiri ja sisukord	71
D.5.	LISADE KOOSTAMINE.....	71
D.5.1.	Üldosa	71
D.5.2.	Vorm, stiil ja nummerdamine.....	71
D.5.3.	Sisukord	73
D.6.	TEKSTISESED VIITED	73
D.6.1.	Üldosa	73
D.6.2.	Üldviited õigusaktile	73
D.6.3.	Viitamine volitustele	73
D.6.4.	Viitamine põhjendustele.....	73
D.6.5.	Viitamine osale regulatiivosast.....	73
D.6.5.1.	Mõisted, mida tuleks kasutada	73
D.6.5.2.	Viite ülesehitus	74
D.6.5.3.	Mitu viidet	75
D.6.5.4.	Väljendid, mida tuleks viidetes vältida	76
D.6.6.	Viitamine lisadele	77

D.7.	TEKSTIVÄLISED VIITED	78
D.7.1.	Üldosa	78
D.7.2.	Viitamine esmasele õigusele	78
D.7.2.1.	Aluslepingud	78
D.7.2.2.	Protokollid	80
D.7.2.3.	Ühinemisaktid	80
D.7.3.	Viitamine muudele õigusaktidele	81
D.7.3.1.	Viidatud õigusaktile osutamine	81
D.7.3.2.	Viidatud põhjendusele osutamine	84
D.7.3.3.	Viidatud regulatiivosa sättele osutamine	84
D.7.3.4.	Viidatud lisale osutamine	84
D.7.4.	Viitamine Euroopa Liidu põhiõiguste hartale ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile	85
D.7.5.	Viitamine Euroopa Parlamendi resolutsioonidele ja otsustele	85
D.7.6.	Viitamine nõukogu resolutsioonidele	85
D.7.7.	Viitamine komisjoni teatistele	85
D.7.8.	Viitamine Euroopa Liidu Kohtu lahenditele	86
D.7.9.	Viitamine rahvusvahelistele lepingutele	87
D.7.10.	Viitamine rahvusvaheliste organisatsioonide õigusaktidele ...	88
D.7.11.	Viitamine soovituslikele õigusaktidele	88
D.7.12.	Viitamine <i>Euroopa Liidu Teatajale</i>	88
D.8.	MUUT- JA PÜSIVIITED	88
D.8.1.	Muutviited	88
D.8.2.	Püsiviited	89

D.9.	VIITAMINE ÜKSUSTELE.....	90
D.9.1.	Viitamine liidule ja aatomienergiaühendusele.....	90
D.9.2.	Viitamine liidu institutsioonidele ja organitele	90
D.9.3.	Viitamine liikmesriikidele.....	92
D.9.4.	Viitamine kolmandatele riikidele.....	92
D.10.	VIITAMINE KUUPÄEVADELE JA TÄHTAEGADELE.....	92
D.10.1.	Üldosa	92
D.10.2.	Muutvad õigusaktid	94
D.10.3.	Ajavahemike algus	95
D.10.4.	Ajavahemike lõpp.....	95
D.10.5.	Tähtpäevad (tähtajad)	95
D.11.	VIITAMINE KEELTELE.....	96

I LISA	Euroopa Parlamendi, nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühine normitehnika juhend Euroopa Liidu õigusaktide koostamiseks
II LISA	Seadusandliku tavamenetluse raames kohaldatav õigusakti üldstruktuur

Käsiraamatus kasutatav tähistus

Loetavuse lihtsustamiseks kasutatakse käsiraamatus järgmist tähistust: läbivalt on kasutatud „Verdana“ kirjatüüpi, välja arvatud õigusaktides kasutatav tekst, mis on „Times New Roman“ kirjatüübis.

Peale selle kasutatakse käsiraamatus tüüpsätete puhul järgmist tähistust:

...	Vaba sõnastus, näide puudub
[xxxx]	Vaba sõnastus, näide antud
[xxxx/xxxx]	Piiratud valikud antud
[xxxx/xxxx/....]	Valikud antud, kuid muud valikud võimalikud
xxxxx(xx)	Keelepõhised valikud, nagu meessoos/naissoos või ainsuse/mitmuse vorm
[xxxxxxxxxxxx]	Selgitused (Verdana kirjatüübis)

A. A OSA – ÕIGUSAKTIDE NÄIDISED

Õigusakti tekst	Märkus
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS [(EL)/(EL, Euratom)] [2015]/[1], ... [kuupäev], [mis käsitleb .../... kohta]	A.1. Määruse pealkiri: Üldised juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 8 ja punkti D.1 . Erijuhtnöörid ja sõnastus: – Muutvad õigusaktid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 8.3 , 18.9 ja 18.10 ning punkti D.1.4.2 – kodifitseerimine, vt punkti C.3.1 – uuesti sõnastamine, vt punkti C.4.1 .
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) [2015]/[1], ... [kuupäev], [mis käsitleb .../... kohta]	A.2. Direktiivi pealkiri: Üldised juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 8 ja punkti D.1 . Erijuhtnöörid ja sõnastus: – Muutvad õigusaktid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 8.3 , 18.9 ja 18.10 ning punkti D.1.4.2 – kodifitseerimine, vt punkti C.3.1 – uuesti sõnastamine, vt punkti C.4.1 .
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS (EL) [2015]/[1], ... [kuupäev], [mis käsitleb .../... kohta]	A.3. Otsuse pealkiri: Üldised juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 8 ja punkti D.1 . Erijuhtnöörid ja sõnastus: – Muutvad õigusaktid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 8.3 , 18.9 ja 18.10 ning punkti D.1.4.2 – kodifitseerimine, vt punkti C.3.1 – uuesti sõnastamine, vt punkti C.4.1 .

Õigusakti tekst	Märkus
(kodifitseeritud)	B. Kodifitseerimise puhul kasutatav sõnastus. Vt punkti C.3.1.
(uuesti sõnastatud)	C. Uuestisõnastamise puhul kasutatav sõnastus. Vt punkti C.4.1.
(EMPs kohaldatav tekst)	D. Euroopa Majanduspiirkonna lepingu kohaldamisalasse jääva õigusakti puhul kasutatav sõnastus.
EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,	E. Kõigis õigusaktides kasutatav sõnastus.
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit (artikleid) ...,	F. Kõigis õigusaktides kasutatav sõnastus. Märkida õigusakti õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingus. Juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 9.1, 9.3, 9.4, 9.6, 9.8 ja 9.13 ning punkti D.2.2.
võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit (artikleid) ...,	G. Kahe õigusliku alusega õigusaktide puhul, kui üks on Euroopa Liidu toimimise lepingus ja teine õiguslik alus sisaldub Euratomi asutamislepingus, kasutatav sõnastus. Märkida õigusakti õiguslik alus Euratomi asutamislepingus. Juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 9.1, 9.3, 9.4, 9.6, 9.8 ja 9.13 ning punkti D.2.2.

Õigusakti tekst	Märkus
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,	H.1. Komisjoni ettepanekuga alustatud seadusandliku tavamenetluse puhul kasutatav sõnastus.
võttes arvesse ... [liikmesriik(ide)] algatust,	H.2. Veerandi liikmesriikide algatusel alustatud seadusandliku tavamenetluse puhul kasutatav sõnastus (võimalikud õiguslikud alused: Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise peatükid 4 ja 5, milles käsitletakse õigusala koostööd kriminaalasjades ja politseikoostööd).
võttes arvesse Euroopa Kohtu taotlust,	H.3. Euroopa Kohtu taotlusega alustatud seadusandliku tavamenetluse puhul kasutatav sõnastus (võimalikud õiguslikud alused: Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 257 ja 281, samuti kohtu põhikiri).
võttes arvesse Euroopa Keskpanga soovitusi,	H.4. Euroopa Keskpanga soovitusel alustatud seadusandliku tavamenetluse puhul kasutatav sõnastus (võimalik õiguslik alus: Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 129 lõige 3).
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,	I. Kõigis õigusaktides kasutatav sõnastus (isegi juhul, kui õigusakt puudutab liidu ainupädevusse kuuluvat valdkonda).

Õigusakti tekst	Märkus
võttes arvesse Euroopa Komisjoni arvamust,	J. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 15 teise lõigu alusel esitatud komisjoni arvamuse puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 9.10. Kui konsulteerimise tulemusena arvamust ei ole esitatud, tuleb põhjendust kohandada, vt punkti D.2.5.1. Muud juhtnöörid, vt punkte D.2.5.2, D.2.5.3 ja D.2.5.4.
võttes arvesse Euroopa Kohtu arvamust,	K. Vastavalt õigusakti õiguslikule alusele esitatud Euroopa Kohtu arvamuse puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 9.10. Kui konsulteerimise tulemusena arvamust ei ole esitatud, tuleb põhjendust kohandada, vt punkti D.2.5.1. Muud juhtnöörid, vt punkte D.2.5.2, D.2.5.3 ja D.2.5.4.

Õigusakti tekst	Märkus
võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust,	L. Vastavalt õigusakti õiguslikule alusele või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõike 4 alusel esitatud Euroopa Keskpanga arvamuse puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 9.10. Kui konsulteerimise tulemusena arvamust ei ole esitatud, tuleb põhjendust kohandada, vt punkti D.2.5.1 Muud juhtnöörid, vt punkte D.2.5.2, D.2.5.3 ja D.2.5.4.
võttes arvesse kontrollikoja arvamust,	M. Vastavalt õigusakti õiguslikule alusele või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõike 4 teise lõigu alusel esitatud kontrollikoja arvamuse puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 9.10. Kui konsulteerimise tulemusena arvamust ei ole esitatud, tuleb põhjendust kohandada, vt punkti D.2.5.1. Muud juhtnöörid, vt punkte D.2.5.2, D.2.5.3 ja D.2.5.4.

Õigusakti tekst	Märkus
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,	N. Vastavalt õigusakti õiguslikule alusele või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 304 alusel esitatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 9.10 . Kui konsulteerimise tulemusena arvamust ei ole esitatud, tuleb põhjendust kohandada, vt punkti D.2.5.1 . Muud juhtnöörid, vt punkte D.2.5.2 , D.2.5.3 ja D.2.5.4 .
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,	O. Vastavalt õigusakti õiguslikule alusele või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 307 alusel esitatud Regioonide Komitee arvamuse puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 9.10 . Kui konsulteerimise tulemusena arvamust ei ole esitatud, tuleb põhjendust kohandada, vt punkti D.2.5.1 . Muud juhtnöörid, vt punkte D.2.5.2 , D.2.5.3 ja D.2.5.4 .
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt	P.1. Esimesel või teisel lugemisel vastuvõetud õigusakti puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse viite kohta, vt punkte D.2.6.1 ja D.2.6.2 .
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt, arvestades lepituskomitee poolt ... [kuupäev] heakskiidetud ühist teksti,	P.2. Kolmandal lugemisel vastuvõetud õigusakti puhul kasutatav sõnastus. Põhjendusele lisatava joonealuse märkuse kohta, vt punkti D.2.6.3 .

Õigusakti tekst	Märkus
ning arvestades järgmist:	Q. Kõigis õigusaktides kasutatav sõnastus.
(1) ... (2) (...)...	R. Kõik õigusaktid sisaldavad üht või mitut põhjendust. Üldised juhtöörid põhjenduste kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 10 ja 11 ning punkti D.3 . Erijuhtnõõrid ja sõnastus: – delegeeritud õigusaktid, vt punkti C.1.1 – rakendusaktid, vt punkte C.2.1.1 ja C.2.2 – kodifitseerimine, vt punkti C.3.2 – uuesti sõnastamine, vt punkte C.4.2.1 ja C.4.2.2 direktiivide ja punkti C.4.3.1 määruste ja otsuste puhul – subsidiaarsus ja proportsionaalsus, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 10.15 ning punkti C.5 – konsulteerimine, mida aluslepingutes ette nähtud ei ole, vt punkti C.6 – muutvad õigusaktid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 18.11 ja 18.12 – Schengeni õigusaktid ja muud Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise kohaldamisalasse kuuluvad õigusaktid, vt punkti C.12.
ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:	S.1. Kõigis määrustes kasutatav sõnastus.
ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:	S.2. Kõigis direktiivides kasutatav sõnastus.

Õigusakti tekst	Märkus
ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:	S.3. Kõigis otsustes kasutatav sõnastus.
<i>Artikkel 1</i> <i>Artikkel 2</i> 	T. Kui õigusakt sisaldab vaid ühte artiklit, siis asendatakse see sõnadega „<i>Ainus artikkel</i>“. Artiklid võivad olla koondatud osadesse, jaotistesse, peatükkidesse ja jagudesse või jagatud nummerdatud lõigeteks, nummerdamata lõikudeks, punktideks ja taaneteks, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 4.4, 4.5, 7.3 ja 15.4 ning punkti D.4.3. Regulatiivosa tüüpülesehitus, vt B osa. Regulatiivosa üldised juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 12 kuni 15 ning punkti D.4.
... [koht], ... [kuupäev]	U. Kõigis õigusaktides kasutatav sõnastus. Mitte täita enne, kui Euroopa Parlamendi presidendi ja nõukogu eesistuja allkirjastamise koht ja kuupäev on teada.
<i>Euroopa Parlamendi nimel</i> <i>Nõukogu nimel</i> <i>president</i> <i>eesistuja</i>	V. Kõigis õigusaktides kasutatav sõnastus.
... LISA	W. Üht või mitut lisa sisaldavate õigusaktide puhul kasutatav sõnastus. Üldised juhtnöörid lisade kohta, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 22 ning ja punkti D.5. Erijuhtnöörid ja sõnastus: – kodifitseerimine, vt punkti C.3.4 – uuesti sõnastamine, vt punkti C.4.4 – muutvad õigusaktid, vt punkti C.9.6.

B. B OSA – REGULATIIVOSA TÜÜPÜLESEHITUS

Regulatiivosa ülesehitus peaks võimaluse korral olema standardne. Seetõttu käsitletakse hõlmatud küsimusi tavaliselt järgnevas tabelis toodud järjekorras. Kõik tabelis loetletud elemendid ei esine igas õigusaktis: neid tuleb kasutada üksnes siis, kui see on konkreetse õigusakti puhul asjakohane.

Element	Märkus
1. Reguleerimisese	„Reguleerimisese“ tähistab õigusakti sisu. Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 13 .
2. Kohaldamisala	„Kohaldamisala“ viitab õiguslikele või faktilistele asjaoludele ning isikutele, kelle suhtes seda õigusakti kohaldatakse. Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 4.2.1 ja 13 .
3. Mõisted	Juhtnõõrid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 6 ja 14 ; ja sõnastus, vt punkti C.7 .
4. Õigused ja kohustused	Õigusi ja kohustusi käsitlevad sätted moodustavad õigusakti normatiivse osa ning nende vorm sõltub õigusakti eesmärgist ja kehtestatava süsteemi keerukuse astmest. Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 15 .
5. Delegeeritud õigusaktid	Juhtnõõrid ja sõnastus, vt punkti C.1.2 .
6. Rakendusaktid	Juhtnõõrid ja sõnastus, vt punkti C.2.1.2 .
7. Menetlusnormid	
8. Liikmesriigi tasandil rakendatavad karistused	Sõnastus, vt punkti C.14.
9. Tagatavad õiguskaitsevahendid	

Element	Märkus
10. Varasemaid õigusakte muutvad sätted	Juhtnöörid ja sõnastus: vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 18 ja 19 , samuti punkti C.8.
11. Varasemate õigusaktide kehtetuks tunnistamine või laiendamine	Vt • Juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 21, • sõnastus, vt punkti C.9, • kodifitseerimisel kasutatav sõnastus, vt punkti C.3.3, • uuesti sõnastamisel kasutatav sõnastus, vt punkte C.4.2.3 ja C.4.3.2. Vajaduse korral põhjendada kehtetuks tunnistamist, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 10.6 .
12. Üleminekusätted	Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti 15.1 .
13. Vastastikune abi ja teabevahetus	
14. Õigusakti tulevane hindamine ja läbivaatamine	
15. Ülevõtmine	Vt • Juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 20.13 ja 20.14, • üldine sõnastus, vt punkti C.13, • uuesti sõnastamisel kasutatav sõnastus, vt punkti C.4.2.3.
16. Õigusakti õigeaegne jõustumine ja rakendamine	Vt • Juhtnöörid, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte 20.1 kuni 20.12, • üldine sõnastus, vt punkti C.10, • direktiivide uuesti sõnastamisel kasutatav sõnastus, vt punkti C.4.2.3.
17. Õigusakti vahetu kohaldatavus või adressaadid	Sõnastus, vt punkti C.11.

C. C OSA – TÜÜPSÄTTED

C.1. DELEGEERITUD ÕIGUSAKTIDEGA SEOTUD SÕNASTUS³

C.1.1. Põhjendus

„(...) [...] (eesmärk)] peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte [...] (sisu ja kohaldamisala)] kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes* sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

* ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.“

Kui seadusandliku õigusaktiga delegeeritakse mitmeid volitusi, võib põhjenduse esimese lause loetavuse huvides kasutada taandeid, esitades ühes taandes ühe delegeerimise sisu ja kohaldamisala. Sellise esitlusviisi kasutamise korral tuleb põhjenduse kaks viimast lauset esitada teises lõigus.

³ Õigusraamistik:

- [ELi toimimise leping](#) artikkel 290
- Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisseisukoht delegeeritud õigusaktide kohta, mis on lisatud 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelisele parema õigusloome kokkuleppele (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

Eespool nimetatud ühisseisukoha punkt 3 ja „Ühise normitehnika juhendi“ punkt [10.16](#) näevad ette tüüpsõnastuse kasutamise võimalikult suurel määral.

C.1.2. Artiklid

Volituste delegeerimiseks vajalikud sätted sisaldavad kaht elementi:

- delegeerimist (vt punkti C.1.2.1);
- delegeerimisel järgitava menetluse üksikasju (vt punkte C.1.2.2 ja C.1.2.3).

Volitusi delegeerivad sätted võidakse paigutada õigusakti sobivate põhisätete juurde, asjakohase kõrgema tasandi jaotuselemendi lõppu (osa, jaotis, peatükk või jagu) või õigusakti lõppu. Igal juhul tuleb hoolikalt jälgida, et samu volitusi ei antaks enam kui ühes kohas.

Menetluse üksikasju kehtestavad sätted paigutatakse õigusakti lõppu.

C.1.2.1. Artikkel (artiklid), millega volitused delegeeritakse

„[Komisjon võtab/Komisjonil on õigus võtta] kooskõlas artikliga [A] vastu delegeeritud õigusaktid [õigusakte] ... [sisu ja kohaldamisala] kohta.“⁴

Täiendav lõige, mis lisatakse, kui kasutatakse kiirmenetlust:

„Kui ... [sisu ja kohaldamisala] puhul on see tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse käesoleva artikli alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele artiklis [B] sätestatud menetlust.“

⁴ Tuleb eristada delegeeritud volitusi õigusakti täiendada ja delegeeritud volitusi õigusakti muuta; vt eeskätt [Euroopa Kohtu 17. märtsi 2016. aasta otsust, Euroopa Parlament vs. Euroopa Komisjon](#), C-286/14, ECLI:EU:C:2016:183.

C.1.2.2. Artikkel delegeeritud volituste rakendamise kohta

„Artikkel [A] Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. *[kestus]*

1. võimalus:

Artikli(te)s ... osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [alusakti jõustumise kuupäev või muu kaasseadusandjate määratud kuupäev].

2. võimalus:

Artikli(te)s ... osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile ... aastaks alates ... [alusakti jõustumise kuupäev või muu kaasseadusandjate määratud kuupäev]. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne ...aastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. võimalus:

Artikli(te)s ... osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile ... aastaks alates ... [alusakti jõustumise kuupäev või muu kaasseadusandjate määratud kuupäev].

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli(te)s ... osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli(te) ... alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole [kahe kuu] jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega [kahe kuu] võrra.”⁵

C.1.2.3. Täiendav artikkel, kui kohaldatakse kiirmenetlust:

*„Artikkel [B]
Kiirmenetlus*

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata vastuväidet kooskõlas lõikega 2. Delegeeritud õigusakti teatavastegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.
2. Nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes esitada vastuväiteid artikli [A] lõikes [5] osutatud korras. Sellisel juhul tunnistab komisjon pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide, õigusakti viivitamata kehtetuks.”

⁵ Kui õigusliku alusena on nimetatud mitut sätet fraasis „Artikli(te) ... alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui ...”, tuleks koostajal hoolikalt valida, kuidas väljendada kõnealuste sätete vahelist seost (nt „Artiklite 4 ja 6 alusel...”, „Artikli 4 või 6 alusel...”, „Artiklite 4 ja 5 või artikli 6 alusel...”). Teatavatel juhtudel on aluse „delegeeritud õigusakt” esitamine mitmuses lihtne ja sobiv lahendus (nt „Artiklite 4 ja 6 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid jõustuvad üksnes juhul, kui ...”).

C.2. RAKENDUSAKTIDEGA SEOTUD SÕNASTUS⁶

C.2.1. Rakendusaktid, mille vastuvõtmist kontrollivad liikmesriigid

Käesolevate näidiste eesmärk on pakkuda abi [määruse \(EL\) nr 182/2011](#) kohaselt vastu võetavaid rakendusakte käsitlevate sätete sõnastamisel ning need ei ole järgimiseks kohustuslikud. Näidiste erinevaid osi võib igal üksikul juhul kombineerida.

C.2.1.1. Põhjendused

C.2.1.1.1. Põhjenduspunkt, mis tuleb alati lisada, kui põhiõigusaktis nähakse ette rakendamisvolitused, mida liikmesriigid kontrollivad⁷

„(...) [Seadusandja võib juhtumipõhiselt lisada täiendava põhjenduse ühetaoliste tingimuste järele] Selleks et tagada [[käesoleva ... [põhiõigusakt]/... [põhiõigusakti asjakohased sätteid]] ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011*.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>)."

⁶ Õigusraamistik:

- [ELi toimimise lepingu](#) artikkel 291
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta [määrus \(EL\) nr 182/2011](#), millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

⁷ Teatud juhtudel annab seadusandja komisjonile rakendamisvolitused, mis ei kuulu liikmesriikide kontrolli alla; sellistel juhtudel peaks see põhjenduspunkt (või eraldi põhjenduspunkt) seda ka väljendama, ilma et lisataks viide [määrusele \(EL\) nr 182/2011](#) (vt punkti [C.2.2](#)).

C.2.1.1.2. Põhjenduspunkt, mis tuleb lisada erijuhtudel

A. Menetluse valik

„(...) ... [asjaomane rakendusakt] vastuvõtmiseks tuleks kasutada [nõuande/kontrolli]menetlust, [et .../kuna tegemist on ...] [põhjendus erandi tegemiseks määruse (EL) nr 182/2011 artikli 2 lõikest 2 või 3, võttes arvesse rakendusakti iseloomu ja mõju].”

B. Viivitamata kohaldatavad rakendusaktid

„(...) Igakülgsest põhjendatud juhtudel, mis on seotud ... [põhiõigusaktis vastavates sätetes kirjeldatud rakendamise volitused], ning kui tungiv kiireloomulisus seda nõuab, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.”

C.2.1.2. Artiklid

Rakendamise volituste andmiseks vajalikud sätted sisaldavad kaht elementi

- volituste andmist;
- volituste rakendamisel järgitava menetluse üksikasju.

Rakendamise volitusi andvad sätted võidakse paigutada õigusakti asjakohaste põhisätete juurde, asjakohase kõrgema tasandi jaotuselemendi lõppu (osa, jaotis, peatükk või jagu) või õigusakti lõppu. Igal juhul tuleb hoolikalt jälgida, et samu volitusi ei antaks enam kui ühes kohas.

Menetluse üksikasju kehtestavad sätted paigutatakse õigusakti lõppu.

1. Artikkel X

A. Kohustuslik artikkel (artikkel, millega komisjonile antakse rakendamisvolitused⁸)

„Artikkel [X]

... [rakendusaktide kirjeldus]. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli [Y] lõikes [y] osutatud [nõuande/kontrolli]menetlusega.”

B. Võimalik artikkel (mis näeb ette viivitamata kohaldatavad rakendusaktid)

„Artikkel [X]

... [rakendusaktide kirjeldus]. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli [Y] lõikes [y] osutatud [nõuande/kontrolli]menetlusega.

Igakülselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu [, mis on seotud ...] võtab komisjon kooskõlas artikli [Y] lõikes [z] osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.”⁹

Kui seadusandja otsustab kasutada [määruse \(EL\) nr 182/2011](#) artikli 8 lõikes 2 osutatud võimalust näha alusaktis ette viivitamata kohaldatavate rakendusaktide teistsugune maksimaalne kehtivusaeg, võib teise lõigu sõnastada järgmiselt:

„Artikkel [X]

... [rakendusaktide kirjeldus]. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli [Y] lõikes [y] osutatud [nõuande/kontrolli]menetlusega.

Igakülselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu [, mis on seotud ...] võtab komisjon kooskõlas artikli [Y] lõikes [z] osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid. Nimetatud aktid kehtivad ... [12 kuud].”

⁸ Selline säte lisatakse igale rakendamisvolitusele.

⁹ Sellisel juhul jäävad viivitamata kohaldatavad rakendusaktid kehtima ajavahemikuks, mis ei ületa kuute kuud.

2. Artikkel Y

„Artikkel [Y] Komiteemenetlus

[Sõnastus, mida kasutatakse, kui komitee on olemasolevate õigusaktide alusel juba loodud:]

1. Komisjoni abistab ... komitee [komitee nimi], mis on loodud ... [viide õigusaktile, millega komitee loodi]. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

[Sõnastus, mida kasutatakse, kui komitee on uus:]

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

[Kui põhiõigusaktis nähakse ette nõuandemenetlus:]

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Kui seadusandja otsustab kasutada [määruse \(EL\) nr 182/2011](#) artikli 3 lõike 5 teises lõigus osutatud võimalust, võiks üks võimalikest sõnastustest, mida nimetatud sätte puhul kasutada, olla järgmine:

Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui [... komitee liiget [liikmete arv]/... enamus komitee liikmetest [täpsustatakse, milline enamus: lihtenamus, kaks kolmandikku jne] seda taotleb.]

[Kui põhiõigusaktis nähakse ette kontrollimenetlus:]

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

[Kui seadusandja otsustab kasutada [määruse \(EL\) nr 182/2011](#) artikli 3 lõike 5 teises lõigus osutatud võimalust, võiks üks võimalikest sõnastustest, mida nimetatud sätte puhul kasutada, olla järgmine:]

Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui [... komitee liiget [liikmete arv]/... enamus komitee liikmetest [täpsustatakse, milline enamus: lihtenamus, kaks kolmandikku jne] seda taotleb.]

[Kui seadusandja otsustab kasutada [määruse \(EL\) nr 182/2011](#) artikli 5 lõike 4 teise lõigu punktis b osutatud võimalust näha põhiõigusaktis ette, et kui arvamust ei ole esitatud, siis rakendusakti eelnõu vastu ei võeta, lisatakse järgnev lõik:]

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

[Kui põhiõigusaktis nähakse ette kiirmenetlus:]

4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8, koostoimes [artikliga 4/artikliga 5]."

C.2.2. Rakendusaktid, mille vastuvõtmist liikmesriigid ei kontrolli

Mõnel juhul võib seadusandja siiski anda põhiõigusaktiga komisjonile rakendamisvolitused, mille teostamise suhtes liikmesriikide kontrolli ei kohaldata¹⁰; selliseid juhte, kus volituste teostamise suhtes liikmesriikide kontrolli ei kohaldata, tuleks kajastada eraldi põhjendus(t)es, viitamata [määrusele \(EL\) nr 182/2011](#).

¹⁰ Näiteks rakendusaktid, mis käsitlevad konkurentsiküsimusi põllumajandusvaldkonnas, hankemenetlusi jne.

Järgnevat näidissõnastust tuleks kasutada koos näidissõnastusega rakendusaktide kohta, mille üle teostatakse liikmesriikide kontrolli.

PÕHJENDUSED

Lisatavad põhjendused:

- (1) **ühegi** põhiõigusaktiga komisjonile antud rakendamisvolituse teostamise **suhtes ei kohaldata** liikmesriikide kontrolli:

„(...) [Seadusandja võib juhtumipõhiselt lisada täiendava põhjenduse vajaduse kohta ühetaoliste tingimuste järele] Selleks et tagada [käesoleva] ... [põhiõigusakt]/... [põhiõigusakti asjakohased sätted]] ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused.“

- (2) põhiõigusaktiga komisjonile antud **mõne** rakendamisvolituse teostamise **suhtes kohaldatakse** liikmesriikide kontrolli, samas **teiste** rakendamisvolituste teostamise **suhtes** sellist kontrolli **ei kohaldata**:

„(...) [Seadusandja võib juhtumipõhiselt lisada täiendava põhjenduse vajaduse kohta ühetaoliste tingimuste järele] Selleks et tagada [[käesoleva] ... [põhiõigusakt]/... [põhiõigusakti asjakohased sätted]] ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused.

(...) ... [põhiõigusakti asjakohased sätted, millega komisjonile antakse rakendamisvolitused, mille suhtes kohaldatakse liikmesriikide kontrolli] seotud rakendamisvolitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011*.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).“

C.3. KODIFITSEERIMISEL KASUTATAV SÕNASTUS¹¹

C.3.1. Jaotis

1. Pealkirjale järgneb märge selle kohta, et tegu on kodifitseeritud õigusaktiga¹².

Näiteks:

„EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS [(EL)/(EL, Euratom)]
[2015]/[1](,)
...[kuupäev](,)
[mis käsitleb .../... kohta]
(kodifitseeritud)“

2. Kodifitseeritud õigusakti pealkirja võidakse vajaduse korral ajakohastada.

Näiteks:

Nõukogu 17. oktoobri 1978. aasta direktiiv 78/933/EMÜ põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite valgustus- ja valgussignaalseadmete paigaldamist käsitlevate **liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta**

kodifitseeriti:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/61/EC põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite valgustus- ja valgussignaalseadmete osa tüübikinnituse kohta

¹¹ Õigusraamistik: [20. detsembri 1994. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe õigusaktide tekstide ametliku kodifitseerimise kiirendatud töömeetodi vastuvõtmise kohta](#) (EÜT C 102, 4.4.1996, lk 2).

¹² Tekst „(kodifitseeritud)“ **ei ole** pealkirja osa.

C.3.2. Põhjendused

C.3.2.1. Esimene põhjendus

„(1) [Määrust/Direktiivi/Otsust] ...* on [korduvalt] oluliselt muudetud**. Selguse ja otstarbekuse huvides tuleks nimetatud määrus (direktiiv) (otsus) kodifitseerida.

* [Määruse/Direktiivi/Otsuse täispealkiri] (ELT L ...).

** Vt [N] lisa [A osa].“

NB! Kui kodifitseeritava õigusakti pealkirja on muudetud, lisatakse järgmine joonealune märkus:

„* [Määrus/Direktiiv/Otsus] ... (EÜT/ELT L ...). Õigusakti algne pealkiri oli „...“. Seda on muudetud [muutev akt] (ELT L ...).“

C.3.2.2. Kodifitseeritud direktiivi viimane põhjendus

„(...) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud [N] lisa B osas osutatud direktiivide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäeva(de)ga,“

NB! Muud tüüppõhjendused, mis esinevad juba kodifitseeritavas õigusaktis või mis üldjuhul lisatakse uude õigusakti, peavad asjakohasel juhul esinema kodifitseeritud õigusaktis. Võib osutada vajalikuks neid kohandada või ajakohastada.

C.3.3. Artiklid

C.3.3.1. Määruse või otsuse kehtetuks tunnistamist käsitlev artikkel

„Artikkel ...

[Määrus/Otsus] ... tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud [määrusele/otsusele] käsitatakse viidetena käesolevale [määrusele/otsusele] ning neid loetakse vastavalt [O] lisas esitatud vastavustabelile.”

C.3.3.2. Direktiivi kehtetuks tunnistamist käsitlev artikkel

„Artikkel ...

Direktiiv ..., mida on muudetud [N] lisa A osas osutatud direktiivi(de)ga, tunnistatakse kehtetuks. See ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud [N] lisa B osas osutatud direktiivide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäeva(de)ga.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt [O] lisas esitatud vastavustabelile.”

NB! Kodifitseeritud õigusakti ei saa lisada uusi tüüpartikleid, kuid on võimalik ajakohastada olemasolevaid tüüpartikleid.

C.3.4. Kodifitseerimisel kasutatavate lisade näidised

C.3.4.1. Kodifitseeritavates määrustes või otsustes:

„[N] LISA

Kehtetuks tunnistatud [määrus/otsus]
koos hilisema(te) muudatus(t)ega

[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] [määrus/otsus] ... (EÜT/ELT L ...)	
[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] [määrus/otsus] ... (EÜT/ELT L ...)	[Üksnes...]
[... ühinemisakt]	[Üksnes...]"

C.3.4.2. Kodifitseeritavates direktiivides:

„[N] LISA

A osa

Kehtetuks tunnistatud direktiiv
koos hilisema(te) muudatus(t)ega
(osutatud artiklis ...)

[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] direktiiv ... (EÜT/ELT L ...)	
[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] direktiiv ... (EÜT/ELT L ...)	[Üksnes...]
[... ühinemisakt]	[Üksnes...]

B osa

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäev(ad)

(osutatud artiklis ...)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	[Kohaldamise alguskuupäev]
		..."

C.3.4.3. Kõigis kodifitseeritavates õigusaktides:

„[O] LISA

Vastavustabel

[Määrus/Otsus/Direktiiv] ...	Käesolev [määrus/otsus/direktiiv]
Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]	Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]
Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]	Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]
...	
[... lisa]	[... lisa]
—	[... lisa]
—	[... lisa]“.

C.4. UUESTISÕNASTAMISEL KASUTATAV SÕNASTUS¹³

C.4.1. Jaotis

Pealkirjale järgneb märge selle kohta, et tegu on uuesti sõnastatud tekstiga¹⁴.

Näiteks:

**„EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS [(EL)/(EL, Euratom)] [2015]/[1]
...[kuupäev]
[mis käsitleb .../... kohta]
(uuesti sõnastatud)“**

C.4.2. Direktiivide uuesti sõnastamisel kasutatavad tüüppõhjendused ja -artiklid

C.4.2.1. Esimene põhjendus

(a) Uuesti sõnastatud direktiivi on varem muudetud:

„(1) Direktiivi [(EL)/(EL, Euratom)] [2015]/[1] ...* on [korduvalt] oluliselt muudetud**.
Kuna kõnealusesse direktiivi on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse
huvides uuesti sõnastada.

* [Direktiivi täispealkiri] ... (ELT L ..., ...).

** Vt [N] lisa A osa.“

¹³ Õigusraamistik: [28. novembri 2001. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe õigusaktide uuesti sõnastamisel kasutatava tehnika struktureerituma kasutamise kohta](#) (EÜT C 77, 28.3.2002, lk 1).

¹⁴ Tekst „(uuesti sõnastatud)“ **ei ole** pealkirja osa.

(b) Uuesti sõnastatud direktiivi ei ole varem muudetud:

„(1) Direktiivi [(EL)/(EL, Euratom)] [2015]/[1] ...* tuleb teha mitmeid muudatusi. Selguse huvides tuleks kõnealune direktiiv uuesti sõnastada.

* [Direktiivi täispealkiri] ... (ELT L ...).“

C.4.2.2. Viimased põhjendused

Eelviimane põhjendus

„(...) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle piirdub sätetega, mida on võrreldes varasema(te) direktiivi(de)ga oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb varasema(te)st direktiivi(de)st.“

Viimane põhjendus

„(...) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud [N] lisa [B] osas osutatud direktiivi(de) liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäeva(de)ga,“

C.4.2.3. Artiklid, mis eelnevad adressaati nimetavale viimasele artiklile

*„Artikkel [X]”¹⁵
Ülevõtmine*

Näidis A *(Kui ei ole oluline, et liikmesriigi sätteid kohaldatakse kõigis liikmesriikides samast kuupäevast alates)*

1. Liikmesriigid jõustavad artikli(te) ... ning ... lisa(de) järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid¹⁶ hiljemalt ... [päev/kuu/aasta]. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivi(de)le käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

¹⁵ Uuesti sõnastamisel kasutatakse seda sõnastust punktis C.13 esitatu asemel. Komisjoni ettepanekus võib sõnastus veidi erineda.

¹⁶ Nimetatakse artikleid ja lisasid, mille sisu on võrreldes kehtetuks tunnistatava(te) direktiivi(de)ga muudetud.

Näidis B *(Kui on oluline, et liikmesriigi sätteid kohaldatakse kõigis liikmesriikides samast kuupäevast alates)*

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi artikli(te) ... ja ... lisa(de) järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid¹⁷ vastu ja avaldavad need hiljemalt ... [päev/kuu/aasta]. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates ...[päev/kuu/aasta].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivi(de)le käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

¹⁷ Nimetatakse artikleid ja lisasid, mille sisu on võrreldes kehtetuks tunnistatava(te) direktiivi(de)ga muudetud.

Artikkel [Y]
Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv(id) ... [, mida on muudetud [N] lisa A osas osutatud [direktiivi(de)ga/õigusaktidega/...],] tunnistatakse¹⁸ kehtetuks alates ...¹⁹, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud [N] lisa [B osas] osutatud direktiivi(de) liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäeva(de)ga.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse²⁰ viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt [O] lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel [Z]
Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev direktiiv jõustub [kahekümnendal] päeval [pärast] selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit (Artikleid) ... ning ... lisa(sid)²¹ kohaldatakse alates ...²².“

¹⁸ ELi toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise kohaldamisalasse jääva sellise kehtiva õigusakti uuestisõnastamisel ja muutmisel, millega Iirimaa oli juba seotud (vt punkti C.12.2), lisatakse lauseosa „liikmesriikide suhtes, kellele käesolev direktiiv on siduv,“ konkreetseesse põhjendusse Iirimaa kohta.

¹⁹ Kui kasutatakse näidise A artiklit [X], on osutatud kuupäev artikli [X] lõike 1 esimeses lõigus nimetatud kuupäev.
Kui kasutatakse näidise B artiklit [X], on osutatud kuupäev artikli [X] lõike 1 teises lõigus nimetatud kuupäev.

²⁰ ELi toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise kohaldamisalasse jääva sellise kehtiva õigusakti uuestisõnastamisel ja muutmisel, millega Iirimaa oli juba seotud (vt punkti C.12.2), lisatakse lauseosa „liikmesriikide suhtes, kellele käesolev direktiiv on siduv,“ konkreetseesse põhjendusse Iirimaa kohta.

²¹ Nimetatakse artiklid ja lisad, mida kehtetuks tunnistatava(te) direktiivi(de)ga võrreldes **ei ole** muudetud.

²² Kui kasutatakse näidise A artiklit [X], on osutatud kuupäev artikli [X] lõike 1 esimeses lõigus nimetatud kuupäev.
Kui kasutatakse näidise B artiklit [X], on osutatud kuupäev artikli [X] lõike 1 teises lõigus nimetatud kuupäev.

C.4.3. Määruste või otsuste uuesti sõnastamisel kasutatavad tüüppõhjendused ja -artiklid

C.4.3.1. Esimene põhjendus

(a) Uuesti sõnastatud määrust või otsust on varem muudetud:

„(1) [Määrust/Otsust] [(EL)/(EL, Euratom)] [2015]/[1] ...* on [korduvalt] oluliselt muudetud**. Kuna kõnealusesse [määrusesse/otsusesse] on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.

* [Määruse/Otsuse täispealkiri] ... (ELT L ...).

** Vt [N] lisa.”

(b) Uuesti sõnastatud määrust või otsust ei ole varem muudetud:

„(1) [Määrusesse/Otsusesse] [(EL)/(EL, Euratom)] [2015]/[1] ...* tuleb teha mitmeid muudatusi. Selguse huvides tuleks kõnealune [määrus/otsus] uuesti sõnastada.

* [Määruse/Otsuse täispealkiri] ... (ELT L ...).”

C.4.3.2. Artiklid, mis eelnevad jõustumist käsitlevale viimasele artiklile

*„Artikkel [Y]
Kehtetuks tunnistamine*

[Määrus(ed)/otsus(ed)...] tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud [määrus(te)le/otsus(te)le] käsitatakse viidetena käesolevale [määrusele/otsusele] ning neid loetakse vastavalt [O] lisas esitatud vastavustabelile.”

C.4.4. Lisad

C.4.4.1. Uuesti sõnastatud direktiivis

(a) mida on muudetud:

„[N] LISA

A osa

*Kehtetuks tunnistatud direktiiv
koos hilisema(te) muudatus(t)ega
(osutatud artiklis [Y])*

[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] direktiiv ... (EÜT/ELT L ...)	
[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] direktiiv ... (EÜT/ELT L ...)	[Üksnes ...]
[... ühinemisakt]	[Üksnes ...]

B osa

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäev(ad)

(osutatud artiklis [Y])

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	[Kohaldamise alguskuupäev]
		...

(b) mida ei ole muudetud:

„[N] LISA

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmise [ja kohaldamise] tähtpäev(ad)

(osutatud artiklis [Y])

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	[Kohaldamise alguskuupäev]
		...

C.4.4.2. Uuesti sõnastatud määruses või otsuses, mida on muudetud

„[N] LISA

Kehtetuks tunnistatud [määrus/otsus]
koos hilisema(te) muudatus(t)ega

[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] [määrus/otsus] ... (EÜT/ELT L ...)	
[Nõukogu/Euroopa Parlamendi ja nõukogu] määrus (otsus) ... (EÜT/ELT L ...)	[Üksnes ...]
[... ühinemisakt]	[Üksnes ...]”

C.4.4.3. Kõigis uuesti sõnastatud õigusaktides:

„[O] LISA

Vastavustabel

[Määrus/Otsus/Direktiiv] ...	Käesolev [määrus/otsus/direktiiv]
Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]	Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]
Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]	Artikkel ... [Artikli ... lõige ...]
...	
[... lisa]	[... lisa]
-	[... lisa]
-	[... lisa]”

C.5. SUBSIDIAARSUSE JA PROPORTSIONAALSUSE PÕHIMÕTETEGA SEOTUD SÕNASTUS

C.5.1. Subsidiaarsus ja proportsionaalsus

Tüüppõhjendus:

„(...) Kuna käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] eesmärki/eesmärke ... [nimetada eesmärgid, kui see on asjakohane] ei suuda liikmesriigid ... [nimetada põhjused] piisavalt saavutada, küll aga saab seda(neid) ... [nimetada meetme ulatus või toime] tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev [määrus/direktiiv/otsus] nimetatud eesmärgi/eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.”

Tuleks rõhutada, et käesoleva tüüppõhjenduse muutumatus osas taasesitatakse sisuliselt ELi lepingu asjakohased sätted. Konkreetsetes põhjenduses tuleb eraldi põhjendada, miks seadusandliku akti eelnõuga taotletavad eesmärgid saavutatakse paremini liidu tasandil²³. Seetõttu tuleb põhjenduse muutuv osa, kus nimetatud põhjused esitatakse, sõnastada hoolikalt.

Nimetatud põhjused võib esitada ka teistes põhjendustes. Sel juhul võib lisada tüüppõhjendusse viite nendele teistele põhjendustele (näiteks: „Ülaltoodud põhjustel ...”).²⁴

²³ Seadusandliku akti puhul subsidiaarsuse põhimõtte järgimiseks põhjenduste esitamise kohta vt ka eeskätt:

- „Ühise normitehnika juhendi” punktis [10.15](#) esitatud põhimõtteid;
- [Euroopa Kohtu 4. mai 2016. aasta otsust Poola vs. Parlament ja nõukogu, C-358/14](#), ECLI:EU:C:2016:323, punktid 111–125, ja kohtujuristi arvamust samas asjas, ECLI:EU:C:2015:848, punktid 172–188.

²⁴ Juhul kui liikmesriikide parlamendid on esitanud põhjendatud arvamused, mis esindatud häältearvuga saavutavad või ületavad künnise, mis on sätestatud protokollis nr 2 (subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta) artikli 7 lõikes 3, on vaja lisada konkreetsed põhjused seadusandliku akti eelnõu läbivaatamise jätkamise otsuse tegemiseks.

C.5.2. Proportsionaalsus²⁵

Tüüppõhjendus:

„(...) Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele on vajalik ja asjakohane põhieesmärgi ... [kirjeldage üldeesmärki] saavutamiseks kehtestada õigusnormid [, mis käsitlevad .../... kohta] [kirjeldage kõnealuse õigusaktiga reguleeritavaid konkreetseid meetmeid] Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõike 4 kohaselt ei lähe käesolev [määrus/direktiiv/otsus] seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.”

C.5.3. Erand nõudest oodata kuni on möödunud liikmesriikide parlamentide põhjendatud arvamuste esitamise tähtpäev

Tüüppõhjendus:

„(...) Võttes arvesse ... [täpsustada kiireloomulisuse põhjust], peetakse asjakohaseks teha erand Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokolli nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4 sätestatud kaheksa nädala pikkusest tähtajast.”

Teatavatel juhtudel võib kasutada muud sõnastust.

Sellistel juhtudel tuleb siiski lisada tüüpvolitus õigusakti eelnõu edastamise kohta liikmesriikide parlamentidele.

²⁵ Õigusakti proportsionaalsuse põhjendus, vt ka „Ühise normitehnika juhendi” punktis [10.15](#) esitatud põhimõtteid.

C.6. SÕNASTUS, MIS ON SEOTUD KONSULTEERIMISEGA, MIDA ALUSLEPINGUTES ETTE NÄHTUD EI OLE

Tüüppõhjendus:

„(...) [Euroopa Andmekaitseinspektoriga/Euroopa Andmekaitseinspektori ja Euroopa Andmekaitsekooguga/...] konsulteeriti kooskõlas [määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikega 1/määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõigetega 1 ja 2/...] ning [ta esitas/nad esitasid/...] arvamuse ... [arvamuse (arvamuste) esitamise kuupäev(ad)][*].

[_____

* [ELT C .../...]

Vt selle kohta punkt D.2.5.4.

C.7. MÕISTETE MÄÄRATLEMISEL KASUTATAV SÕNASTUS

Mõisted on sageli esitatud eraldi artiklis (vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkt [14](#)), mis on tavaliselt esitatud järgmiselt:

„Artikkel [3]

Mõisted

Käesolevas [määruses/direktiivis/otsuses] kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „...“ – ...; [püsिमääratlus]
- 2) „...“ – [määruse (EL) nr 572/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 43] määratletud ...; [muutmääratlus]

...“

Punktide nummerdamisel kasutatakse araabia numbreid, mille järel on ümarsulg. Madalama tasandi jaotuselementide tähistamiseks kasutatakse teise tasandi puhul väiketähti (mille järel on ümarsulg) ning kolmanda tasandi puhul väiketähega kirjutatud Rooma numbreid (mille järel on ümarsulg).

„Käesolevas [määruses/direktiivis/otsuses] kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) ...
 - a) ...
 - i) ...”

Teatavatel juhtudel võib mõistete esitamisel kasutada muid meetodeid.

Mõnikord on mõisted kohaldatavad üksnes õigusakti kõrgema tasandi jaotuselemendi (osa, jaotise, peatüki või jao) suhtes. Need mõisted tuleks eelistatavalt lisada mõisteid sätestavasse artiklisse, kuid need võivad olla ka ära toodud asjaomase jaotuselemendi alguses järgmiselt: „Käesolevas [jaos] tähendab mõiste „...“”. Kasutatavast meetodist olenemata tõstatavad sellised mõisted spetsiifilisi küsimusi, eelkõige kas on mõistlik piiritleda mõistet kindla jaotuselemendiga, kui määratletud terminile viidatakse üksnes selles jaotuselemendis, kui terminile antud tähendusele viidatakse ka mõnes teises jaotuselemendis jne.

C.8. MUUTVATE ÕIGUSAKTIDE SÕNASTUS

C.8.1. Sissejuhatav osa

C.8.1.1. Kui õigusaktis tehakse mitu muudatust:

„[Määrust/Direktiivi/Otsust] ... muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 3 lõikest 1 jäetakse välja sõnad „...“.
- 2) Artikli 4 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega: „...“.
- ...”

C.8.1.2. Kui ühte tekstiossa tehakse mitu muudatust:

Punktide nummerdamisel kasutatakse esimese tasandi tähistamiseks araabia numbreid (mille järel on ümarsulg), teise tasandi tähistamiseks väiketähti (mille järel on ümarsulg), ning kolmanda tasandi tähistamiseks väiketähega kirjutatud Rooma numbreid (mille järel on ümarsulg).

„[1]) [Artikli .../lõike (lõiget) .../[esimest] lõiget/...] muudetakse järgmiselt:

a) ...

i) ...”

Näidet, kui õigusakti ja tekstiosa muudetakse mitut muudatust kombineerides, vt „Ühise normitehnika juhendi” punktis [18.1](#).

C.8.2. Asendamine²⁶

– „[Määruse ...] artikkel [3] asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3

... “ ”

– „[Määruse ...] artikli [3] [lõige (lõike) .../[esimene] lõik/sissejuhatav osa...] asendatakse järgmisega:

„[1.] ... “ ”²⁷

²⁶ Kui uues tekstis osutatakse *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud õigusaktile, millele ei ole muudetavas aktis veel osutatud, esitatakse viide joonealusele märkusele tärniga (*) ja joonealune märkus ise asub **vahetult uue teksti lõpus** enne lõppu tähistavaid jutumärke:

„... [uus tekst]* ...

* ... (ELT L ...).“ ”

²⁷ Kui asendatakse nummerdatud lõike esimene lõik, siis uues tekstis kõnealuse lõike numbrit ei korrata. Nt:

„Määruse ... artikli 3 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Komisjon võtab kõik meetmed, mis on vajalikud...”“ ”

- „[Määruse ...] [artiklis 3] asendatakse [sõna(d)/mõiste(d)] „...“ [sõna(de)ga/mõiste(te)ga] „...“.”²⁸
- „[Määruse ...] [artiklis 3] asendatakse kuupäev „...“ kuupäevaga „...“.”

C.8.3. Teksti lisamine

C.8.3.1. Sõnastus

- „[Määrusesse ...] lisatakse järgmine artikkel:²⁹
„Artikkel [10a]
...“.”
- „[Määruse ... VI peatükki] lisatakse järgmine artikkel:³⁰
„Artikkel [10a]
...“.”
- „[Määruse...][artiklisse 3] lisatakse järgmine taane [pärast [teist] taanet/enne esimest taanet]:³¹
„— ...“.”
- „[Määruse...][artiklisse 3] lisatakse [sõna(d)/mõiste(d)] „...“ [[pärast sõna/mõistet] „...“/[sõna/mõiste] „...“ ja [sõna/mõiste] „...“ vahele].“³²

²⁸ Sõnade või mõistete asendamisega seotud puudused, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkt [18.13.1](#).

²⁹ Keeruliste muudatuste puhul hõlbustab viide lisatava sätte numbrile muutva õigusakti lugemist ja konsolideerimist.

³⁰ Sõnastust kasutatakse üksnes juhul, kui tuleb täpsustada, millisesse jaotuselementi uus artikkel lisatakse.

³¹ Taande lisamine võib mõjutada otsest või kaudset ristviitamist järgnevatele taanetele. Sellisele lisandusele tuleb seetõttu pöörata erilist tähelepanu.

³² Sõnade või mõistete asendamisega seotud puudused, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [18.13.1](#).

C.8.3.2. Nummerdamine

Kui artiklid, nummerdatud lõiked või muud jaotuselemendid, mis on tähistatud numbri või tähega, on lisatud olemasoleva õigusakti regulatiivossa, tähistatakse neid sama numbri või tähega, mis eelnevas jaotuselemendis, lisades tähe „a“, „b“, „c“, „d“ jne (nt „artikkel 1a“)³³. Erandjuhtudel kui artiklid, lõiked või muud nummerdatud jaotuselemendid lisatakse olemasoleva jaotuselemendi ette, tähistatakse need järgmiselt: „artikkel -1“, „artikkel -1a“, „lõige -1“, „lõige -1a“, „punkt -a“, „punkt -aa“ jne³⁴.

Artiklite, lõigete või muude jaotuselementide, mis on tähistatud numbri või tähega, lisamisel **ei tohi ümber nummerdada** neile järgnevaid artikleid, lõikeid või muid jaotuselemente, kuna neile võidakse osutada muudes õigusaktides (vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [18.2](#)). Uus numeratsioon võetakse kasutusele ainult siis, kui tegemist on kodifitseerimise või uuesti sõnastamisega.

C.8.4. Teksti lisamine

C.8.4.1. Sõnastus

- „[Määruse ...] artiklisse [3] lisatakse järgmine lõige:³⁵
„[4.]“
- „[Määruse ...] artiklisse [3] lisatakse järgmine lõik:
„... .“

³³ Kui eelneva sama tasandi jaotuselemendi puhul on kasutatud sama tähistusmeetodit, on tarvis täiendavat tähte. Nt artikli 1a ja artikli 1b vahele lisatud uus artikkel tähistatakse kui „artikkel 1aa“.

³⁴ Keeruliste lisanduste puhul võib kasutada ka „-“ märki. Nt lisades artikli 1-a artikli 1 ja artikli 1a vahele.

³⁵ Keeruliste muudatuste puhul hõlbustab viide lisatava sätte numbrile muutva õigusakti lugemist ja konsolideerimist.

C.8.4.2. Nummerdamine

Kui artiklid, nummerdatud lõiked või muud jaotuselemendid, mis on tähistatud numbri või tähega, lisatakse olemasoleva õigusakti regulatiivossa, tähistatakse neid numbri või tähega, mis järgneb selle sama tasandi jaotuselemendi numbrile või tähele, mille järele nad lisatakse.³⁶

C.8.5. Väljajätmine³⁷

C.8.5.1. Sõnastus

Sätte või selle osa väljajätmiseks kasutatakse järgmisi sõnastusi:

- „[Määruse ...] artikkel [3] jäetakse välja.”
- „[Määruse ...] artikli [3] [lõige .../[esimene] lõik/...] jäetakse välja.”
- „[Määruse ...] artikli [3] [esimene] lause jäetakse välja.”
- „[Määruse ...] artiklist [3] jäetakse välja [sõnad] „...“.”³⁸

Kõrgema jaotuselemendi (osa, jaotis, peatükk, jagu) väljajätmiseks kasutatakse üldjuhul sõnastust: „[Määruse ...] [III] peatükk jäetakse välja.” Teatavatel juhtudel võib selline sõnastus jätta lugejale kahtluse, kas välja jäetakse kõrgem jaotuselement kõigi selles sisalduvate artiklitega või üksnes jaotuselement kui selline, säilitades selles sisalduvad sätted. Sellistel juhtudel kasutatakse väljajätmise eesmärgi selgitamise ja õiguskindluse suurendamise huvides järgmisi sõnastusi:

- „[III] [peatükk], mis sisaldab artikleid [12–15], jäetakse välja.”
- „[III] [peatükk] jäetakse jaotuselemendina välja ning selles sisalduvad artiklid [12–15] kuuluvad nüüd [II] [peatükki].”

³⁶ Erandjuhtudel, kui kõrgem number on antud sättele, mis on hiljem kustutatud, eraldatakse lisatud jaotuselemendile eelneva sama tasandi jaotuselemendi number või täht, vastavalt „a”, „b”, „c”, „d”, „e” jne. (vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [18.2](#)).

³⁷ Sätte väljajätmisega seotud põhjendus, vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [10.6](#).

³⁸ Sõnade või mõistete asendamisega seotud puudused, vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [18.13.1](#).

C.8.5.2. Nummerdamine

Kui artiklid, nummerdatud lõiked või muud põhiüksused või madalamad jaotuselemendid, mis on tähistatud numbri või tähega, või kõrgemad jaotuselemendid jäetakse välja, tuleb hoiduda neile järgnevate artiklite, lõigete, muude põhiüksuste ja madalamate või kõrgemate jaotuselementide ümbernummerdamisest, kuna kuna neile võidakse osutada muudes õigusaktides (vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [18.2](#)). Uus numeratsioon võetakse kasutusele ainult siis, kui tegemist on kodifitseerimise või uuesti sõnastamisega.

C.8.6. Kui muudatusi tehakse ühes või mitmes lisa

C.8.6.1. Standardne esitusviis (lisa muutmine)

- Lisasse tehtavad üksikmuudatused

Muutmisakti artiklites kasutatav sõnastus:

„[Määruse ...] [... lisa] muudetakse vastavalt käesoleva määruse [... lisale].“

Muutmisakti lisa kasutatav sõnastus:

„[...] LISA

[Määruse ...] [... lisa] muudetakse järgmiselt:

1) ...“

- Kogu lisa asendamine:

Muutmisakti artiklites kasutatav sõnastus:

„[Määruse ...] [... lisa] asendatakse käesoleva [määruse] [... lisa] esitatud tekstiga.“

Muutmisakti lisa kasutatav sõnastus:

„[...]LISA

„[...] LISA

...““

- Uue lisa lisamine:

Muutmisakti artiklites kasutatav sõnastus:

„Käesoleva [määruse] [... lisa] esitatud tekst lisatakse [määrusesse ...] ... lisana.“

Muutmisakti lisa kasutatav sõnastus:

„[...]LISA

„[...] LISA

...“ ”

Punkti C.8.3.2. kohaldatakse *mutatis mutandis* uue lisa ja järgnevate lisade nummerdamisele.

- Uue lisa lisamine:

Muutmisakti artiklites kasutatav sõnastus:

„[Määrust ...] muudetakse järgmiselt.

[(...)] Ainus lisa nummerdatakse ümber I lisaks.]

(...) Käesoleva [määruse] [... lisa] esitatud tekst lisatakse ... lisana.“

Muutmisakti lisa kasutatav sõnastus:

„[...]LISA

„[...] LISA

...“ ”

Punkti C.8.3.2. kohaldatakse *mutatis mutandis* uue lisa nummerdamisele.

C.8.6.2. Lihtmuudatuse erireegel (kui muudatus lisatakse otse teksti)

- „[Määruse ...] ... lisa muudetakse järgmiselt.

„1) ...“

- „[Määrust ...] muudetakse järgmiselt.

„1) ...“

...

[4)] ... lisa [pealkiri] asendatakse järgmisega:

„...“ ”

C.8.7. Mõnda keeleversiooni mittepuudutavad muudatused

Vahel esineb olukord, kus mõni muutva akti säte on mõnes keeleversioonis sisutühi, sest selles keeleversioonis on muudetava akti säte kas korrektne või juba tehtava muudatusega kooskõlas.

Sellisel juhul tuleb kõnealuses keeleversioonis säilitada muutva akti sisutühja sätte numeratsioon ning teha sellesse märke „(Ei puuduta [eestikeelset] versiooni).“

C.9. KEHTETUKS TUNNISTAMISEL JA KEHTIVUSAJA PIKENDAMISEL KASUTATAV SÕNASTUS

C.9.1. Kehtetuks tunnistamine³⁹

Kehtetuks tunnistamine jõustub kehtetuks tunnistava õigusakti jõustumisel:

- „[Määrus ...] tunnistatakse kehtetuks.”

Kehtetuks tunnistamine jõustub teisel kuupäeval:

- „[Määrus ...] tunnistatakse kehtetuks alates ...”

C.9.2. Kehtivusaja pikendamine

- „[Määruse ...] [artiklis ...] asendatakse kuupäev ... kuupäevaga ...”

C.10. JÕUSTUMISE JA KOHALDAMISAJAGA SEOTUD SÕNASTUS^{40 41 42}

C.10.1. Jõustumine

- „[Käesolev määrus] jõustub [kahekümnendal] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* [*Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval⁴³].”
- „[Käesolev määrus] jõustub ... [kuupäev alalütlevas käändes].”

³⁹ Sätte kehtetuks tunnistamisega seotud põhjendus, vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [10.6](#).

Kodifitseerimisel kasutatav sõnastus, vt punkti [C.3.3](#).

Uuesti sõnastamisel kasutatav sõnastus, vt punkte [C.4.2.3](#) ja [C.4.3.2](#).

Vt ka kuupäevadele ja tähtaegadele viitamine punkti [D.10](#).

⁴⁰ Direktiivide uuesti sõnastamisel kasutatav sõnastus, vt punkti [C.4.2.3](#).

⁴¹ Määratlus „sealhulgas” on punktis [C.11](#) toodud sõnastustes üleliigne.

⁴² Aasta, kvartali või kalendrikuu esimesele päevale vastava jõustumise kuupäeva või kohaldamise alguskuupäeva sätestamine võib hõlbustada adressaatidel õigusakti kohaldamist.

⁴³ Kui määrust kohaldatakse tagasiulatuvalt, kasutatakse sõnastust „jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval”.

C.10.2. Kohaldamisaeg

Kui akti või mõnede selle sätete kohaldamise aeg on alates jõustumise kuupäevast piiratud (tagasiulatuv⁴⁴, edasilükatud või piiratud kohaldamine), tuleks viimases artiklis kasutada üht järgmistest sõnastustest:

- „[Käesolevat määrust] kohaldatakse [alates .../kuni .../alates ... kuni .../...].”
 - „[Artiklit 3] kohaldatakse [alates .../kuni .../alates ... kuni .../...].”
 - „[Käesolev määrus] jõustub [järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* (*Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval)].
- [Seda kohaldatakse alates ... (kuni ...) (alates ... kuni ...).]
- [Artiklit 3] kohaldatakse alates ...”
- „[Käesolev määrus] kaotab kehtivuse ... (*kuupäev alalütlevas käändes*).”
 - „[Artikli 3] kohaldamine lõpeb alates ...”

Mujal kui viimases artiklis võib kasutada ka üht järgmistest sõnastustest:

- „ajavahemikus alates ... kuni ...”
- „...-st (kuni ...-ni)”
- „alates ...”

⁴⁴ Tagasiulatuva jõuga sätete põhjendustele tuleb pöörata erilist tähelepanu (vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [10.14](#)).

C.11. OTSEKOHALDUVUSE JA ADRESSAATIDEGA SEOTUD SÕNASTUS

C.11.1. Määruste vahetu kohaldatavus

Määrused, mis kohalduvad kõikidele liikmesriikidele ja kõikides liikmesriikides:

„Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.”

Määrused, mis kohalduvad ainult mõnede liikmesriikidele (näiteks euroalaga ühinenud liikmesriikidele):

„Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.”

Need sätted ei kuulu käesoleva määruse viimaste artiklite hulka. Need paiknevad viimase artikli ja sõnade „... [koht], ... [kuupäev]” vahel.

C.11.2. Direktiivide adressaadid

Kui direktiiv on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele:

*„Artikkel ...
[Adressaadid]*

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.”

Kui direktiiv on adresseeritud ainult mõnede liikmesriikidele (näiteks euroalaga ühinenud liikmesriikidele):

*„Artikkel ...
[Adressaadid]*

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.”

C.11.3. Otsuste adressaadid

Seadusandliku tavamenetluse käigus vastuvõetud otsustes antakse teada, et nad on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele või mõnele liikmesriigile või ei ole adressaate märgitud.

Kui otsus on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele:

*„Artikkel ...
[Adressaadid]*

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.”

Kui otsus on adresseeritud ainult mõnele liikmesriigile (näiteks liikmesriikidele, mille rahaühik on euro):

*„Artikkel ...
[Adressaadid]*

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.”

C.12. SCHENGENI ÕIGUSAKTIDE JA MUUDE EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU KOLMANDA OSA V JAOTISE KOHANDAMISALASSE KUULUVATE ÕIGUSAKTIDE PUHUL KASUTATAV SÕNASTUS

C.12.1. Schengeni õigusaktid

C.12.1.1. Island ja Norra – kohaldamises osalemine

„(...) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev [määrus/direktiiv/otsus] endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises)* tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ** artikli 1 punktis ... osutatud valdkonda.

* EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36,
ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439(1)/oj).

** Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31,
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).”

C.12.1.2. Šveits – ELi toimimise lepingu mis tahes artikli alusel, v.a artiklid 82–89 (endine EÜ asutamislepingu kolmanda osa IV jaotis), kohaldamises osalemine

„(...) Šveitsi puhul kujutab käesolev [määrus/direktiiv/otsus] endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)* tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ** artikli 1 punktis ... osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ*** artikliga 3.⁴⁵

* ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

** Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

*** Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj>).“

⁴⁵ Isegi pärast endise EÜ asutamislepingu kolmanda osa IV jaotise ja ELi lepingu VI jaotise kokkupanemist on kaks otsust Šveitsi ühinemise kohta jätkuvalt kohaldatavad ning neil kahel juhul tuleb vahet teha. Sama kehtib Liechtensteini kohta.

C.12.1.3. Šveits – vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 82–89 (endine ELi lepingu VI jaotis,) kohaldamises osalemine

„(...) Šveitsi puhul kujutab käesolev [määrus/direktiiv/otsus] endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)* tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ** artikli 1 punktis ... osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoides nõukogu otsuse 2008/149/JSK*** artikliga 3.⁴⁶

* ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

** Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

*** Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/149/JSK sõlmida Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 50, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2008/149/oj>)."

⁴⁶ Eraldi viide otsusele 1999/437/EÜ ei ole tavaliselt vajalik, sest see sisaldub juba Islandit ja Norrat käsitlevas põhjenduses.

C.12.1.4. Liechtenstein – ELi toimimise lepingu mis tahes artikli alusel, v.a artiklid 82–89 (endine EÜ asutamislepingu kolmanda osa IV jaotis), kohaldamises osalemine

„(...) Liechtensteini puhul kujutab käesolev [määrus/direktiiv/otsus] endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)* tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ** artikli 1 punktis ... osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostöös nõukogu otsuse 2011/350/EL*** artikliga 3.

* ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

** Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

*** Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>)."

C.12.1.5. Liechtenstein – vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 82–89 (endine ELi lepingu VI jaotis), kohaldamises osalemine

„(...) Liechtensteini puhul kujutab käesolev [määrus/direktiiv/otsus] endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolliga (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)* tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ** artikli 1 punktis ... osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/349/EL*** artikliga 3.⁴⁷

* ELT L 160, 18.6.2011, lk 3.

** Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

*** Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/349/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolliga (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, eelkõige seoses õiguslase koostööga kriminaalasjades ja politseikoostööga (ELT L 160, 18.6.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/349/oj>)."

⁴⁷ Eraldi viide otsusele 1999/437/EÜ ei ole tavaliselt vajalik, sest see sisaldub juba Islandit ja Norrat käsitlevas põhjenduses.

C.12.1.6. Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits – komiteedes osalemine

„(...) Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits osalevad Euroopa Liidu ja kõnealuste Schengeni *acquis*’ sätetega ühinenud riikide vahelise 22. septembri 2011. aasta kokkuleppe* kohaselt komiteede töös, kes abistavad komisjoni tema rakendusvolituste täitmisel seoses Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega.

* Kokkulepe Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi, Liechtensteini Vürstiriigi, Norra Kuningriigi ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel, milles käsitletakse nimetatud riikide osalemist nende komiteede töös, kes abistavad Euroopa Komisjoni tema rakendusvolituste täitmisel seoses Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 103, 13.4.2012, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2012/193/oj).“

C.12.1.7. Taani – mitteosalemine (võimalusega liituda)

„(...) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev [määrus/direktiiv/otsus] põhineb Schengeni *acquis*’l, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] üle, kas ta rakendab seda oma õiguses.“⁴⁸

C.12.1.8. Iirimaa – osalemine

„(...) Iirimaa osaleb käesolevas [määruses/direktiivis/otsuses] Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 19 (Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*’ kohta) artikli 5 lõike 1 ning nõukogu otsuse 2002/192/EÜ* artikli 6 lõike 2 kohaselt.

* Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*’ sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).“

⁴⁸ Käesolev põhjendus vaadatakse uuesti läbi niipea, kui Taani on esitanud protokolli nr 22 artikli 8 lõike 1 kohase teavituse.

C.12.1.9. Iirimaa – mitteosalemine

„(...) Käesolev [määrus/direktiiv/otsus] kujutab endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ*; seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.⁴⁹

* Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*’ sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).“

C.12.1.10. Liikmesriigid, kelle suhtes Schengeni *acquis* ei ole veel täies ulatuses jõustunud⁵⁰

„(...) Käesolev [määrus/direktiiv/otsus] on õigusakt, mis põhineb Schengeni *acquis*’l või on muul viisil sellega seotud vastavalt [2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 1, 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 1 ja 2011. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 1/2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2, 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 ja 2011. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2] tähenduses.“

C.12.2. ELi TOIMIMISE LEPINGU KOLMANDA OSA V JAOTIS (aktid, mis ei kujuta endast Schengeni *acquis*’ edasiarendamist)

C.12.2.1. Taani – põhjendus eriseisukoha kohta

„(...) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.“⁵¹

⁴⁹ Protokolli nr 19 artikli 5 lõigetes 2–5 kirjeldatud juhtude jaoks ei koostata tüüpõhjendust.

⁵⁰ Need põhjendused muutuvad ülevõetavaks niipea, kui asjaomased liikmesriigid otsustavad osaleda täielikult Schengeni *acquis*’s.

⁵¹ Käesolev põhjendus vaadatakse uuesti läbi niipea, kui Taani on esitanud protokolli nr 22 artikli 8 lõike 1 kohase teavituse.

C.12.2.2. Iirimaa – põhjendus eriseisukoha kohta: mitteosalemine

„(...) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 [ning artikli 4a lõike 1⁵²] kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.“

C.12.2.3. Iirimaa – põhjendus eriseisukoha kohta: osalemine

„(...) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 [ning artikli 4a lõike 1⁵³] kohaselt on Iirimaa [oma ... aasta kirjaga] teatanud oma soovist osaleda käesoleva [määruse/direktiivi/otsuse] vastuvõtmisel ja kohaldamisel.“

C.12.2.4. Õigusaktid, mis asendavad olemasoleva akti, mis on Iirimaale juba siduv (*de facto* uuesti sõnastamine)

(a) Pealkiri

**„EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
DIREKTIIV (EL) [2015]/[1],**

... [kuupäev],

mis käsitleb ... ja asendab [raamotsuse .../direktiivi ...]“

⁵² See lauseosa lisatakse, kui õigusakt muudab, asendab või tunnistab kehtetuks (uuesti sõnastamise korral asendades) varasema õigusakti, millega Iirimaa oli juba seotud.

⁵³ See lauseosa lisatakse, kui õigusakt muudab, asendab või tunnistab kehtetuks (uuesti sõnastamise korral asendades) varasema õigusakti, millega Iirimaa oli juba seotud.

- (b) Eraldi põhjendus (osalemise või mitteosalemise kohta, lisada preambuli lõpu lähedale enne põhjendusi

„(...) Käesoleva direktiiviga muudetakse ja laiendatakse [raamotsuse .../direktiivi ...] sätteid. Kuna tehtavad muudatused on arvukad ja sisulised, tuleks [raamotsus .../direktiiv ...] selguse huvides täielikult asendada liikmesriikide puhul, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv.”

- (c) Asendamist puudutav viimane artikkel

*„Artikkel [X]
[[Raamotsuse .../Direktiivi ...]asendamine]*

[Raamotsus .../direktiiv ...] asendatakse nende liikmesriikide puhul, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv, ilma et see mõjutaks kõnealuste liikmesriikide kohustusi, mis on seotud kõnealuse [raamotsuse/direktiivi] liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevaga.

Viiteid [raamotsusele .../direktiivile ...] käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile liikmesriikide suhtes, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv.”

C.13. DIREKTIIVIDE ÜLEVÕTMISEGA SEOTUD SÕNASTUS⁵⁴

Järgnev sõnastus katab kõige tavalisemad juhud. Direktiivi ülevõtmisega seotud sõnastus võib erineda sõltuvalt konkreetse direktiivi erisustest.⁵⁵

C.13.1. Liikmesriikidepoolne rakendamine kindlal tähtajal või määratud tähtpäevaks

„Artikkel ...

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid [hiljemalt .../alates .../... jooksul alates direktiivi jõustumisest]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

⁵⁴ Uuesti sõnastamisel, vt ülevõtmisel kasutatav sõnastus, punkt [C.4.2.3](#).

⁵⁵ Komisjoni ettepanekus võib sõnastus ka veidi erineda.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud [põhiliste] normide teksti. Komisjon teavitab sellest teisi liikmesriike.]”

C.13.2. Rakendamine kõikides liikmesriikides alates samast kuupäevast

„Artikkel ...

1. Liikmesriigid võtavad [pärast konsulteerimist komisjoniga] vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud normid ...[kuupäev]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates ...[kuupäev].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Pärast käesoleva direktiivi jõustumist tagavad liikmesriigid, et komisjonile teatatakse piisavalt aegsasti kõigist õigus- või haldusnormide eelnõudest, mis liikmesriigid kavatsesid käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võtta, et komisjon saaks esitada oma märkused.”

C.13.3. Kindlal tähtajal või määratud tähtpäevaks vastuvõtmine, avaldamine ja rakendamine igas liikmesriigis

„Artikkel ...

Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad hiljemalt ... [kuupäev] õigus- ja haldusnormid, mida on vaja käesoleva direktiivi ülevõtmiseks enne ... [kuupäev]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.”

C.13.4. Liikmesriigid, kus juba kehtivad direktiivi nõudeid sisaldavad sätted

„Liikmesriigid edastavad komisjonile oma õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad käesoleva direktiivi kohaldamist.”

C.13.5. Õigus vastu võtta norme

„Liikmesriigid teatavad komisjonile viivitamata käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud normidest.“

C.13.6. Seos direktiivi sätete ja liikmesriigi ülevõtmismeetmete vahel

Direktiivides märgitakse mõnikord vajadust esitada selgitavas dokumendis seos direktiivi sätete ja erinevates liikmesriikides vastu võetud ülevõtmismeetmete vahel. Niisugune märkus esitatakse põhjenduse vormis:

„(...) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta* kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.

* ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.“

C.14. LIIKMESRIIGIS MÄÄRATAVATE KARISTUSTEGA SEOTUD SÕNASTUS

C.14.1. Määruses

„Liikmesriigid kehtestavad käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni [hiljemalt .../viivitamata] nimetatud normidest ja meetmetest ning [teavitavad teda/teavitavad teda viivitamata/...] nende hilisematest muudatustest.“

C.14.2. Direktiivis

„Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud liikmesriigi sätete rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste normide rakendamine. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni [hiljemalt .../viivitamata] nimetatud normidest ja meetmetest ning [teavitavad teda/teavitavad teda viivitamata/...] nende hilisematest muudatustest.“

D. D OSA – ÕIGUSAKTIDE KOOSTAMISE MUUD REEGLID

D.1. ÕIGUSAKTI TÄISPEALKIRJA KOOSTAMINE

D.1.1. Üldosa

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkt [8](#).

D.1.2. Käsitletav valdkond

Seadusandlikus tavamenetluses on õigusaktide täispealkirjas valdkond tavaliselt märgitud lühendiga „(EL)“.

Mõnikord on õigusaktil kaks õiguslikku alust, üks ELi toimimise lepingus ja teine Euratomi lepingus. Sellisel juhul sisaldab täispealkiri lühendeid „(EL, Euratom)“.

D.1.3. Numeratsioon

Valmistades seadusandliku tavamenetluse raames vastuvõetud õigusakti ette avaldamiseks, sisestab väljaannete talitus õigusakti täispealkirja valdkonna viite järele numbri. Alates 1. jaanuarist 2015 sisaldab see number avaldamise aastat, millele järgneb järjenumber (nt „2015/1“).⁵⁶

⁵⁶ Lisateave: väljaannete talituse ametlik teadaanne, [„ELi õigusaktide nummerdamise ühtlustamine“](#).

D.1.4. Pealkiri

D.1.4.1. Lühidus

„Ühises normitehnika juhendis“ (punkt [8](#)) nähakse ette, et õigusakti pealkiri peaks eelkõige olema võimalikult lühike. See eesmärk saavutatakse muu hulgas järgmiselt:

- lühendades viidatava õigusakti pealkirja vastavalt „Ühise normitehnika juhendi“ punktile [16.10.1](#)⁵⁷ ja
- lühendades nimetusi (nt „Euroopa Liidu“ asemel „liit“, „Euroopa Liidu liikmesriikide“ asemel „liikmesriigid“ ja „Euroopa Liidu toimimise lepingu“ asemel „ELi toimimise leping“) ning kasutades erandkorras üldtuntud lühendeid (nt „AKV“, „OECD“, „Europol“).

D.1.4.2. Õigusakte muutvad või kehtetuks tunnistavad aktid

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [8.3](#), [18.9](#), [18.10](#) ja [19.3](#). Kui õigusakti eesmärk on teise õigusakti muutmine, peab selle pealkirjas sisalduma tekst „millega muudetakse“ (sellist teksti nagu „millega asendatakse...“ ei peaks kasutama, sest see väljendab ainult ühte õigusakti muutmise õiguslikku meetodit).

Muudetavate õigusaktide reastamisel muutva õigusakti pealkirjas arvestatakse järgmisi kriteeriume:

1. autor: Euroopa Parlamendi ja nõukogu õigusaktidele osutatakse enne nõukogu õigusakte; nõukogu õigusaktidele osutatakse enne komisjoni õigusakte;

⁵⁷ „Ühise normitehnika juhendi“ nimetatud punktis esitatakse mitu sõnastamise näidet, mis võivad muuta teksti asjatult raskepäraseks ning mida tuleks seetõttu vältida. Veel üks näide on pealkirja elementide asjatu kordamine. Järgneva näite lõpus ei korrata määruse (EMÜ) nr 1408/71 reguleerimiseseme lühikirjeldust, kuigi viimane on määruse (EMÜ) nr 574/72 täispealkirja osa: „Nõukogu 2. detsembri 1997. aasta määrus (EÜ) nr 118/97, millega muudetakse ja ajakohastatakse määrust (EMÜ) **nr 1408/71** sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes ning määrust (EMÜ) nr 574/72, millega on kehtestatud määruse (EMÜ) **nr 1408/71** rakendamise kord“.

2. õigusakti kuupäev: sama autori vastuvõetud õigusaktide puhul osutatakse neile kronoloogilises järjekorras;
3. õigusakti liik: sama autori või samade autorite samal kuupäeval vastuvõetud aktide muutmisel osutatakse esmalt määrustele, seejärel direktiividele ning seejärel otsustele;
4. järjekorranumber: sama autori või samade autorite samal kuupäeval ja sama liiki õigusaktidele osutatakse neile avaldamisel väljaannete talituse poolt antud järjekorranumbrite järjekorras.

Õigusakti pealkiri, millega tunnistatakse kehtetuks teine õigusakt, peab sisaldama teksti „tunnistatakse kehtetuks“, v.a kui kehtetuks tunnistatav õigusakt on kodifitseeritav õigusakt (vt punkti [C.3.1](#)) või uuesti sõnastatav õigusakt (vt punkti [C.4.1](#)).⁵⁸ Muutmisaktide pealkirju käsitlevaid reegleid kohaldatakse *mutatis mutandis* kehtetuks tunnistamise õigusaktide pealkirjadele.

Õigusakti pealkirjas, millega muudetakse teisi õigusakte ja tunnistatakse teisi õigusakte kehtetuks, tuleks esmalt mainida muutmist ja alles seejärel kehtetuks tunnistamist.

Kui õigusaktiga muudetakse või tunnistatakse kehtetuks suurel hulgal õigusakte, ei ole erandina vaja kõigile neile osutada: selle asemel võib kasutada teistsugust sõnastust, mis säilitab teksti loetavuse.⁵⁹

D.1.4.3. Kodifitseerimine ja uuesti sõnastamine

Kodifitseerimise (vt punkti [C.3.1](#)) ja uuesti sõnastamise (vt punkti [C.4.1](#)) kohta kehtivad erireeglid.

⁵⁸ Komisjoni ettepaneku puhul võivad reeglida veidi erineda.

⁵⁹ Nt: „Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1137/2008, millega kohandatakse teatavaid asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetluse kohaseid õigusakte vastavalt nõukogu otsusele 1999/468/EÜ seoses kontrolliga regulatiivmenetlusega – Kohandamine kontrolliga regulatiivmenetlusega – Esimene osa“.

D.1.4.4. Ametnike personalieeskirjade muutmine

Ametnike personalieeskirju muutva määruse puhul osutatakse otseselt teemale, mainimata määrust, millega personalieeskirjad kehtestatakse (selle põhjuseks on asjaolu, et personalieeskirjade algsätted sisalduvad mitmes eri tekstis):

**„EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL, Euratom) [2015]/[1],**

... [kuupäev],

**millega muudetakse Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju [ja Euroopa Liidu
muude teenistujate teenistustingimusi] [seoses ...]”**

mitte

**„EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL, Euratom) [2015]/[1],**

... [kuupäev],

millega muudetakse määrust (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68 [seoses ...]”.

D.2. VOLITUSTE KOOSTAMINE

D.2.1. Üldosa

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [9](#).

D.2.2. Volitused õigusliku aluse kohta

Vt A osa lahtreid [F](#) ja [G](#).

D.2.3. Volitused seadusandjale esitatud õigusakti eelnõus

Vt A osa lahtreid [H1 kuni H4](#).

D.2.4. Volitus liikmesriikide parlamentidele edastamise kohta

Vt A osa lahtrit [I](#).

D.2.5. Volitused konsulteerimise kohta

Vt A osa lahtreid [J kuni O](#).

D.2.5.1. Konsulteerimine, mille tulemusel ei esitatud arvamust

Kui aluslepingute kohaselt on konsulteerimine institutsiooni või organiga kohustuslik, kuid selle tulemusena ei esitata arvamust, asendatakse viide konsulteerimisele, mis tavaliselt on „võttes arvesse ... [institutsiooni või organi nimetus] arvamust“ volitusega „pärast konsulteerimist ... [institutsiooni või organi nimetus],“. Sellistel juhtudel ei ole volitusele lisatud joonealust märkust ega muud teavet.

D.2.5.2. Kui esitati rohkem kui üks arvamus

Mõnikord esitab organ, kellega konsulteeriti, rohkem kui ühe arvamuse. Sellisel juhul tuleb mainida kõiki arvamusi koos nende avaldamisviitega.

Kui näiteks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas kaks arvamust, mis on avaldatud, on volitus ja joonealune märkus järgmised:

„võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusi*,

* ELT ... ja ELT ...”

Kui ainult esimene komitee arvamus on avaldatud, näevad volitus ja joonealune märkus välja järgmiselt:

„võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusi*,

* [17. märtsi 2010. aasta] arvamus (ELT ...) ning [8. septembri 2011. aasta] arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).“

D.2.5.3. Aluslepingutes ette nähtud vabatahtlik konsulteerimine

Volitus „võttes arvesse ... [institutsiooni või organi nimetus] arvamust“ tuleb lisada ka juhul, kui arvamus esitatakse aluslepingutes ettenähtud vabatahtliku konsulteerimise või algatuse tulemusena (näiteks ELi toimimise lepingu artikli 304 esimese lõigu teises ja kolmandas lauses sätestatud juhud). Kui konsulteerimine Euroopa Parlamendi, nõukogu või mõlemaga on vabatahtlik ja selle tulemusena ei esitata arvamust, asendatakse kõnealune volitus volitusega „pärast konsulteerimist ... [institutsiooni või organi nimetus]“ ilma joonealuse märkuse või mingi muu teabeta. Kui komisjoniga konsulteerimine on vabatahtlik ja selle tulemusena ei esitata arvamust, ei ole ka sellele menetluselemendile osutavat volitust.

D.2.5.4. Konsulteerimine, mida aluslepingutes ette nähtud ei ole

Arvamustele, mida aluslepingutes ette nähtud ei ole (näiteks Euroopa andmekaitseinspektori või tehniliste organite arvamused) volitustes ei osutata. Tavaliselt osutatakse neile põhjenduste lõpuosas kasutades punktis [C.6](#) ette nähtud sõnastust.

D.2.6. Volitus seadusandliku menetluse kohta

D.2.6.1. Vastuvõtmine esimesel lugemisel

Volitus ja joonealune märkus on järgmised:

„toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt*“

* Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] seisukoht [(ELT ...)/(*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata)] ja nõukogu ... otsus.“

D.2.6.2. Vastuvõtmine teisel lugemisel

Volitus ja joonealune märkus on järgmised:

„toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt^{*}

* Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)], nõukogu ...[kuupäev] esimese lugemise seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)] ja Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)]. Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)] [ja nõukogu ...[kuupäev] otsus⁶⁰].“

D.2.6.3. Vastuvõtmine kolmandal lugemisel

Volitus ja joonealune märkus on järgmised:

„toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt [, arvestades lepituskomitee poolt ... [kuupäev] heakskiidetud ühist teksti]

* Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)], nõukogu ...[kuupäev] esimese lugemise seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)]. Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] seisukoht [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)]. Euroopa Parlamendi ...[kuupäev] õigusloomega seotud resolutsioon [(ELT ...)/(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)] ja nõukogu ...[kuupäev] otsus.“

⁶⁰ Sõnad „ja ... nõukogu otsus“ lisatakse juhul kui nõukogu on kiitnud heaks kõik Euroopa Parlamendi teise lugemise muudatused. Neid sõnu ei lisata kui Euroopa Parlament on teisel lugemisel nõukogu esimese lugemise seisukoha heaks kiitnud, sest sel juhul on need ülearused.

D.3. PÕHJENDUSTE KOOSTAMINE

Üldised suunised põhjenduste kohta: vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [10](#) ja [11](#) ning A osa lahtrit [R](#).

Erisuunised ja sõnastus:

- delegeeritud aktid: vt punkti [C.1.1](#);
- rakendusaktid: vt punkte [C.2.1.1](#) ja [C.2.2](#);
- kodifitseerimine: vt punkti [C.3.2](#);
- uuesti sõnastamine: vt punkte [C.4.2.1](#) ja [C.4.2.2](#) direktiivide kohta ning punkti [C.4.3.1](#) määruste ja otsuste kohta;
- proportsionaalsus ja subsidiaarsus: vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [10.15](#) ja punkti [C.5](#);
- konsulteerimine, mida aluslepingutes ette nähtud ei ole: vt punkti [C.6](#);
- muutvad õigusaktid: vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [18.11](#) ja [18.12](#);
- Schengeniga seotud õigusaktid ja teised ELi toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise kohaldamisalasse jäävad õigusaktid: vt punkti [C.12](#).

D.4. REGULATIIVOSA SÄTETE KOOSTAMINE

D.4.1. Üldosa

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [12](#) kuni [15](#).

D.4.2. Tüüpülesehitus

Vt [B osa](#).

D.4.3. Jaotuselemendid

Artikleid võib koondada osadesse, jaotistesse, peatükkidesse ja jagudesse ning neid võib **jagada** lõigeteks, lõikudeks, punktideks ja taaneteks: vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [4.4](#), [4.5](#), [7.3](#) ja [15.4](#).

Praktilistel kaalutlustel ja eelkõige selleks, et viited oleksid kõikides keeltes samad, tuleb tekstid jaotada **lauseteks** (mis algavad suure algustähega ning lõpevad punktiga) kõikides keeltes ühtemoodi. Kui seda põhimõtet on mõnes keeles raske järgida, tuleks laused jagada väiksemateks lauselaadseteks üksusteks, mis eraldatakse üksteisest semikooloniga.

Kuna artiklid ja lõiked on teksti iseseisvad osad, on teksti selguse huvides kasulik ja sageli mõõdapääsmatu **korrata mõisteid** ühest artiklist või lõikest teise ning kasutada täielikke viiteid, nagu on toodud järgmises näites:

selle asemel, et kirjutada:

- „1. Komisjon võtab kõik vajalikud meetmed ...
2. **Ta** võtab **need** meetmed kooskõlas ... menetlusega.“

Tuleks eelistada järgmist sõnastust:

- „1. Komisjon võtab kõik vajalikud meetmed ...
2. **Komisjon** võtab **lõikes 1 osutatud meetmed** kooskõlas ... menetlusega.“

D.4.4. Loetelud

D.4.4.1. Loetelu sissejuhatava osata

Loetelu osade vahelist seost on soovitatav selgitada sellele järgnevas lauses.

- kumulatiivse loetelu puhul sidesõna „ja”,
- välistava loetelu puhul sidesõna „või”,
- segaloetelu (tähendab kahte hüpoteesi: loetelu üks osa, mitu osa või kõik osad) puhul „... või ... või mõlemad” või kui paremat võimalust ei ole ning kui sissejuhatavat osa lisada ei ole võimalik, võib kasutada väljendit „ja/või”.

Üksnes sidesõna „või” tuleks kasutada vaid juhul, kui loetelu osade vaheline seos on selge, sest Euroopa Kohus on leidnud⁶¹, et „või” tähendus sõltub kontekstist.

D.4.4.2. Tavaliselt eelneb punktile sissejuhatav osa

Tähelepanu tuleb pöörata sellele, et iga osa loetelus oleks teistega kooskõlastatud ja otseselt seotud sissejuhatava osaga. Selleks on soovitatav vältida iseseisvate lausete ja lõikude lisamist loetellu (vt iseäranis näidet „Ühise normitehnika juhendi” punktis [15.3](#)). Vältida tuleks ka nn „võileiva” konstruktsioone, mille puhul sissejuhatav osa jätkub pärast loetelu.⁶²

⁶¹ Vt Euroopa Kohtu 12. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas [C-304/02, komisjon vs. Prantsusmaa](#), ECLI:EU:C:2005:444, punkt 83.

⁶² Nt võib lause sõnastada järgmiselt:
„Liikmesriigid keelavad järgmiste ainete söötmise põllumajandusloomadele, keda peetakse või aretatakse

a) toidu tootmiseks;
b) loomsed valgud,
töödeldud loomsed valgud.”

ent mitte:

„Liikmesriigid keelavad:

a) loomsete valkude, või
b) töödeldud loomsete valkude

söötmise põllumajandusloomadele, keda peetakse või aretatakse toidu tootmiseks.”

Lisaks peaks olema selge, kas sissejuhatavale osale järgnev loetelu on kumulatiivne, välistav või segaloetelu (vt punkti [D.4.4.1](#)). Kui võimalik, tuleks seda selgitada sissejuhatavas osas kasutades sõnu nagu „[iga/mõlemad/kõik] järgnev(ad)“, „üks järgmistest“ või „üks või mitu järgmistest“. Kui seda ei ole võimalik teha sissejuhatavas osas, tuleks seos loetelu erinevate osade vahel selgeks teha lisades sõna „ja“ („ning“), „või“ või „ja/või“ loetelu eelviimase osa järele. Niisugusel juhul võib aga tekkida raskusi hiljem kui loetelu muudetakse ja sidesõna „või“ tähendus võib jääda ebamääraseks (vt punkti [D.4.4.1](#)).

Sissejuhatav osa lõpeb alati kooloniga (:).⁶³

Loetelu punktide nummerdamisel kasutatakse esimese tasandi tähistamiseks väiketähti (mille järel on ümarsulg), teise tasandi tähistamiseks väiketähtedega kirjutatud Rooma numbreid (mille järel on ümarsulg) ning kolmanda tasandi tähistamiseks araabia numbreid (mille järel on ümarsulg). Neljanda tasandi tähistamiseks kasutatakse taandeid.

„[Käesolevat direktiivi kohaldatakse]:

a) ...

i) ...

1) ...

– ...”

Erandina kasutatakse mõisteid käsitlevas artiklis (vt punkti [C.7](#)) ja muutmissätetes (vt punkti [C.8.1](#)) punktide nummerdamisel esimese tasandi tähistamiseks araabia numbreid (mille järel on ümarsulg), teise tasandi tähistamiseks väiketähti (mille järel on ümarsulg) ning kolmanda tasandi tähistamiseks väiketähtedega kirjutatud Rooma numbreid (mille järel on ümarsulg).

Kui loetelu on osa lausest, algavad loetelu osad **väiketähega**.

⁶³ Kui lõigus ei eelne punktidele a), b), jne, sissejuhatavat osa, moodustavad nad iseseisvad lõigud, mis lõpevad punktiga.

D.4.4.3. Loetelu tabelis

Tabelis algavad loetelu osad suure või väikese algustähega (sõltuvalt sellest, millise süsteemi on autor kasutusele võtnud); osade lõppu kirjavahemärke panna ei tarvitse.

D.4.5. Pealkiri ja sisukord

Artiklite puhul võib kasutada pealkirju aitamaks lugejal leida huvipakkuvaid sätteid. Pealkiri peaks olema lühike ning võtma kokku artikli sisu. Õigusaktis tuleks läbivalt kasutada sama lähenemist – kas ühelgi artiklil ei ole pealkirja või on pealkiri kõigil artiklitel.

Osadel, jaotistel, peatükkidel ja jagudel peaks kõigil olema pealkiri.

Vajaduse korral tuleks pikkade õigusaktide ette lisada sisukord.

D.5. LISADE KOOSTAMINE

D.5.1. Üldosa

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [22](#).

D.5.2. Vorm, stiil ja nummerdamine

Kuigi lisade esitamise reeglid ei ole rangelt kindlaks määratud, tagab järgmiste suuniste kohaldamine, et IT-süsteemid suudavad õigusakti eri osi õigesti ära tunda.

Lisasid ei tohi liigendada artikliteks, kuna see võib põhjustada segiajamist regulatiivosaga.

Lisad liigendatakse üldjuhul araabia numbritega tähistatud punktideks, millele järgneb punkt igal tasandil (nt „10.2.3.“). Tasandite arv ei tohiks üldjuhul olla suurem kui viis (nt „1.1.1.1.1“). Äärmise vajaduse korral võib kasutada täiendavaid tasandeid, kuigi teistsuguse struktuuri kasutamine oleks eelistatud. Olenemata tasandist võivad nummerdatud punktid sisaldada madalama tasandi jaotuselemente, kasutades esimese tasandi tähistamiseks väiketähti (mille järel on ümarsulg), teise tasandi tähistamiseks väiketähega kirjutatud Rooma numbreid (mille järel on ümarsulg), kolmanda tasandi tähistamiseks araabia numbreid (mille järel on ümarsulg) ning neljanda tasandi tähistamiseks taandeid. Madalama tasandi jaotuselemente kasutatakse tavaliselt üksnes sissejuhatavale osale järgnevate loetelude puhul ja neid tuleks võimaluse korral vältida. Viitamise hõlbustamiseks on soovitatav nummerdada lisades kõik punktid. Siiski võib väga lühikestes lisades kasutada nummerdamata punkte. Nummerdamata punkt võib olla sissejuhatuseks nummerdatud punktidele, madalama tasandi jaotuselementidele ja tabelitele.

Nummerdatud punkt võib sisaldada järgmist:

- üksnes pealkirja;
- üht või mitut nummerdamata punkti;
- pealkirja ja ühe või mitme nummerdamata punkti kombinatsiooni.

Lisades võib kasutada kõrgema tasandi jaotuselemente (osa, jaotis, peatükk, jagu). Punktid tuleks nummerdada läbivalt lisa algusest kuni lõpuni, olenemata sellest, kas kasutatakse kõrgema tasandi jaotuselemente; vastasel juhul ei ole mõned IT-süsteemide funktsioonid kasutatavad.

Tabeleid ja pilte võib kasutada kõikjal lisades. Kasutatud kujutised ei tohiks siiski sisaldada teksti.

Kui lisa sisaldab vorme või muid eraldi kasutatavaid dokumente, tuleks eespool nimetatud suuniseid järgida ainult niivõrd, kuivõrd need ei sega vormide ja dokumentide loetavust, raskenda nende kasutamist ega riku nende suhtes kohaldatavaid erinõudeid.

Kui lisaga võetakse liidu õigusesse üle teisest allikast pärit sätteid (nt ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskiri), peaks nende sätete struktuur ja numeratsioon olema lisa sama, mis allikas (vt siiski „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [17.4](#)).

D.5.3. Sisukord

Vajaduse korral tuleks mahukate lisade ette lisada sisukord.

D.6. TEKSTIISESED VIITED

D.6.1. Üldosa

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [16](#), [16.1](#), [16.1.1](#), [16.2](#), [16.4](#), [16.7](#) kuni [16.9](#) ja [16.17](#).

D.6.2. Üldviited õigusaktile

- „käesolev määrus“
- „käesolev direktiiv“
- „käesolev otsus“⁶⁴

D.6.3. Viitamine volitustele

„[esimeses] volituses“

D.6.4. Viitamine põhjendustele

- Kui õigusakt sisaldab mitut nummerdatud põhjendust: „põhjenduses [1]“
- Kui õigusakt sisaldab üksnes ühte põhjendust: „põhjenduses“

D.6.5. Viitamine osale regulatiivosast

D.6.5.1. Mõisted, mida tuleks kasutada

Kasutada sõnastust, mis on esitatud „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [15.4](#) tabeli kolmandas tulbas. Loetelule eelnevatele sissejuhatavale osale võib viidata sõnadega „sissejuhatav osa“.

⁶⁴ Selles kontekstis on sõnad „käesolev määrus“ prantsuskeelsetes tekstides alati väljendatud sõnadega „le présent règlement“. „That“ tuleks ingliskeelsetes tekstides kasutada juhul, kui on oht, et see põhjustab segiajamist äsja viidatud õigusakti või sättega. Teise võimalusena võib äsja viidatud õigusakti või sätte numbrit korrata. Erilist tähelepanu tuleb pöörata sõnade „this“ ja „that“ kasutamisele.

D.6.5.2. Viite ülesehitus

Kui viidatakse sättele, on sätte täpseks positsioneerimiseks sageli vaja ära tuua mitu jaotuselementi. Jaotuselemendid esitatakse alanevalt, liikudes kõrgema tasandi jaotuselemendist madalama suunas.

- „artikli 1 lõike 1 teine lause“
- „lõike 1 kolmas lõik“

Kõrgema tasandi jaotuselemendile viidatakse ainult juhul, kui see ei ole ühine viite esitamise kohale ja viidatavale sättele. Näiteks, kui artikli 3 lõike 1 punktis b viidatakse sama lõike punktile a, oleks viide järgmine:

„punktis a,“

mitte

„**artikli 3 lõike 1** punktis a,“

või

„**lõike 1** punktis a,“

Kui viidatakse artiklitele, mis sisalduvad osa, jaotise, peatüki, jao jne jaotuselementides, ei ole vaja neid kõrgema tasandi jaotuselemente nimetada, sest artiklite numeratsioon on kogu õigusakti läbiv, nt:

„artikkel 2“

mitte

„**I jao** artikkel 2.“

Kui punktis D.6.5.4 nimetatud segiajamise vältimiseks kasutatakse sõnastust „käesoleva [artikli/lõike/punkti/taande/...]”, lisatakse need sõnad enne viidet.

Nt:

- „**käesoleva lõike** punktis c”
- „ **käesoleva artikli** esimese lõigu punktis d”

mitte

- „**käesolevas lõikes**, punkt c,”
- „**käesolevas artiklis**, esimese lõigu punkt d,”.

Kuna lisa on juba olemuslikult õigusakti, millele see on lisatud, lahutamatu osa (vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [22.3](#)), tuleks lisas sisalduvad viited regulatiivosale formuleerida sama lihtsalt kui vastavad viited regulatiivosa enda teistes osades.⁶⁵

Nt:

- „artikli 4 lõikes 3 sisalduv loetelu”.

D.6.5.3. Mitu viidet

Kui loetletakse sama tasandi jaotuselemente ning üks või mitu jaotuselementi on toodud koos madalama tasandi jaotuselemendiga, tuleks järgida „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi” punktis [3.2.3](#) esitatud reeglit ning iga viite puhul korrata jaotuselemendi nimetust, nt:

- „artikkel 1, **artikli** 2 lõike 2 punkt a ja **artikli** 3 lõige 1”
[mitte „artiklid 1, 2 lõige 2 punkt a ja 3 lõige 1”]
- „**artikli** 2 lõige 1 ja **artikli** 5 lõige 2”
- „**lõike** 1 punkt a ja **lõike** 2 teine lõik”
[mitte „lõiked 1 punkt a ja 2 teine lõik”].

⁶⁵ Viidete osas lisa sätetele vt punkti D.6.6.

Kui sama tasandi jaotuselemendid ei ole loetelus toodud koos madalama tasandi jaotuselementidega, ei ole nendele viitamisel tarvis jaotuselemendi nimetust iga viite puhul korrata, nt:

– „I ja II peatükk“

[mitte: „I **peatükk** ja II peatükk“]

– „artiklid 1, 4 ja 9“

– „artiklid 1–4“

– „artiklid 1–4 ja 9“

– „esimene ja kolmas taane“

Sageli kombineeritakse eelnimetatud viiteid omavahel:

„artikkel 1, artikli 3 lõike 5 punkt c, artikli 5 lõiked 2 ja 3 ning artiklid 6–9“

Kui viidatakse kolmele järjestikusele numbrile, tuleks eelistada nende kõigi eraldi välja toomist, mitte esitada neid lühendatud kujul, nt:

„artiklid 2, **3** ja 4“

[mitte: „artiklid 2–4“]

D.6.5.4. Väljendid, mida tuleks viidetes vältida

Kui õigusaktis viidatakse sama õigusakti jaotuselemendile, tuleks vältida sõnade nagu „eelmine“ või „järgmine“ jne kasutamist; selle asemel tuleks nimetatud jaotuselemendile viidata täpselt.

Lisaks tuleks vältida sõnade nagu „üldnimetatud“ või „allpool nimetatud“ jne lisamist artikli või selle lõike täpsele viitele.

Sellise viite puhul ei ole vaja lisada väljendit „sealhulgas“, sest nimetatud elemendid on automaatselt hõlmatud.

Sõnad „käesoleva [määruse/artikli/lõike/...]” lisatakse viitele ainult juhul, kui see on vajalik segiajamise vältimiseks.

Näiteks, artikli lõikes 5 sisalduv viide sama artikli lõigetele 1–4 peaks olema järgmine:

„... lõigetes 1–4 sätestatud kord ...”

mitte:

„... **elmites** lõigetes sätestatud kord ...”

ega:

„... **eespool** lõigetes 1–4 sätestatud kord ...”

ega (välja arvatud juhul, kui on oht segiajamiseks):

„... **käesoleva artikli** lõigetes 1–4 sätestatud kord ...”

D.6.6. Viitamine lisadele

Punktis D.6.5.2 esitatud reeglid, mis käsitlevad viiteid regulatiivosale, kohaldatakse *mutatis mutandis* lisade sätete viidetele.

Nt:

– „[Lisa/[I] lisa] punkti 2.1.3.7. punkti a alapunkti iii alapunkti 2 neljas taane,”

Kui on segiajamise oht, tuleks lisada viide õigusaktile, milles viide sisaldub järgmiselt: „[käesoleva määruse] lisa” või „[käesoleva määruse] lisas sisalduv [tabel]” (mitte: „... **lisatud** ...”).

Lisa on alati selle õigusakti lahutamatu osa, millele ta on lisatud (vt „Ühise normitehnika juhendi” punkti [22.3](#)). Viidates lisadele ei peaks kasutama seetõttu näiteks sõnastust „on [määruse] lahutamatu osa”.

D.7. TEKSTIVÄLISED VIITED

D.7.1. Üldosa

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [16](#), [16.1](#), [16.1.2](#), [16.2](#), [16.3](#) kuni [16.10](#), [16.17](#) ja [16.18](#).

D.7.2. Viitamine esmasele õigusele

D.7.2.1. Aluslepingud

Esimesena tuleks viidata Euroopa Liidu lepingule, siis Euroopa Liidu toimimise lepingule ning seejärel Euroopa Aatomeenergiaühenduse asutamislepingule.

Esmakordsel viitamisel:

- „Euroopa Liidu leping“
- „Euroopa Liidu toimimise leping“
- „Euroopa Aatomeenergiaühenduse asutamisleping“

Kõnealusele viitele ei järgne märget avaldamise kohta *Euroopa Liidu Teatajas*.

Edaspidisel viitamisel:

Kui samas tekstis viidatakse mitmele lepingule, tuleks kasutada asjaomase lepingu täisnimetust. Vajaduse korral võib kasutada järgmisi lühinimetusi:

- „ELi leping“ Euroopa Liidu lepingu puhul
- „ELi toimimise leping“ Euroopa Liidu toimimise lepingu puhul
- „Euratomi asutamisleping“ Euroopa Aatomeenergiaühenduse asutamislepingu puhul

Pealkirjas võib lühiduse huvides kasutada lühinimetust: vt punkti [D.1.4.1](#).

Õigustekstides viidatakse artiklitele, jaotistele ja jagudele vastavalt **konsolideeritud Lissaboni lepingust⁶⁶ tulenevale numeratsioonile**, kasutamata varasemat numeratsiooni.

See reegel kehtib ka siis, kui **muudetakse** õigusakte, mis on võetud vastu enne Lissaboni lepingu jõustumist ja mis sisaldavad varasema numeratsiooni kohaseid viiteid. Muutvas õigusaktis kasutatakse viiteid vastavalt konsolideeritud versioonile. Mis tahes vastuolu muudetava õigusakti ja muutva õigusakti numeratsiooni vahel korrigeeritakse hiljem, eelkõige kodifitseerimise ajal.

Kui viidatakse **pealkirjale**, mis sisaldab varasema numeratsiooni kohast viidet, muudetakse seda vastavalt konsolideeritud versioonile. Muudetud numbrile lisatakse märkus vastavalt järgmisele näitele:

„¹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/101/EÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 54 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 258, 1.10.2009, lk 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/101/oj>).]

Märkus: [direktiivi 2009/101/EÜ] pealkirja on muudetud, et võtta arvesse EÜ asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Lissaboni lepingu artiklile 5; esialgne viide oli [asutamislepingu artikli 48 teisele lõigule].“

⁶⁶ Lissaboni lepingu artikli 5 alusel **nummerdati** ELi lepingu ja EÜ asutamislepingu (nagu neid on muudetud Lissaboni lepinguga) artiklid, jaotised ja jaod **ümber** vastavalt kõnealuse lepingu lisas sätestatud ja selle lahutamatuks osaks olevale **vastavustabelile**. Selle põhjal koostati **konsolideeritud versioon**.

D.7.2.2. Protokollid

Esmakordsel viitamisel:

- „[Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule] lisatud protokoll nr [19] [Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*’ kohta]”

Kõnealusele viitele ei järgne märget avaldamise kohta *Euroopa Liidu Teatajas*.

Edaspidisel viitamisel:

- „protokoll nr [19]”

D.7.2.3. Ühinemisaktid

- „[Austria, Soome ja Rootsi] ühinemisakt”

või kui ühinevate liikmesriikide loetlemine on tülikas ning tähendus on selge:

- „[2003. aasta] ühinemisakt”⁶⁷

Ühinemisaktidele viidatakse seega lühinimetust kasutades, mainimata vastavat ühinemislepingut ja viitamata *Euroopa Liidu Teatajale*.

⁶⁷ Eri aastate ühinemisaktid on järgmised:

- 1972 (Taani ja Iirimaa),
- 1979 (Kreeka),
- 1985 (Hispaania ja Portugal),
- 1994 (Austria, Soome ja Rootsi),
- 2003 (Tšehhi Vabariik, Eesti, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Sloveenia, Slovakkia),
- 2005 (Bulgaaria ja Rumeenia),
- 2011 (Horvaatia).

D.7.3. Viitamine muudele õigusaktidele

D.7.3.1. Viidatud õigusaktile osutamine

Viidates muudele õigusaktidele:

- pealkirjas, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [16.10.1](#);
- volitustes, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [16.10.2](#);
- õigusakti ülejäänud osades (põhjendustes, artiklites ja lisades), vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [16.10.3](#).

Kui volitused, artiklid või lisad sisaldavad õigusaktide **loetelu**, võib neile erandina „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [16.10.3](#) esimesest taandest viidata täispealkirjaga, tuues ära viite *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele joonealuses märkuses.

Kui põhjenduste osas, regulatiivosas või lisas osutatakse esimest korda üksteise järel mitmele **sama institutsiooni** (või samade institutsioonide) **sama tüüpi** õigusaktile, mainitakse institutsiooni (või institutsioonide) nimetust ja õigusakti tüüpi üks kord (selle asemel et neid iga õigusakti puhul korrata) ning joonealune märkus lisatakse iga õigusakti numbri järele.

Näide:

„Töötajate õigusi reguleerivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2002/14/EÜ* ja 2009/38/EÜ** osutatud liikmesriigi õigusnormid.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses (EÜT L 80, 23.3.2002, lk 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/14/oj>).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/38/EÜ Euroopa töö- ja ohutusnõukogu asutamise või töötajate teavitamise ja nendega konsulteerimise korra sisseseadmise kohta liikmesriigiülestes ettevõtetes või kontsernides (ELT L 122, 16.5.2009, lk 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/38/oj>).“

Kui põhjenduste osas, regulatiivosas või lisas osutatakse üksteise järel mitmele **sama tüüpi** õigusaktile ning neile on juba õigusaktis varem osutatud, mainitakse õigusakti tüüpi üks kord (selle asemel et seda iga õigusakti puhul korrata).

Näide:

„Määrused (EL) 2017/1129 ja (EL) 2017/1131“

Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule⁶⁸ peab **delegeeritud õigusaktide** ja **rakendusaktide** pealkirjades alati vastavalt esinema sõna „delegeeritud“ või „rakendus-“. Viidates delegeeritud õigusaktile või rakendusaktile, tuleb igal juhul neid sõnu korrata, mitte ainult õigusakti esmakordsel viitamisel, vaid ka edaspidisel viitamisel (nt teistkordsel viitamisel: „delegeeritud määrus (EL) 2015/1789“).

Teatavad õigusaktid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* **kahe viitenumbriga**: ühe on andnud autor ja teise väljaannete talitus.⁶⁹ Õigusaktile viitamisel tuleb märkida mõlemad viitenumbrid.

Nt:

Esmakordsel viitamisel:

„Euroopa Keskpanga otsus (EL) 2015/22 (EKP/2015/1)*“

* Euroopa Keskpanga 8. jaanuari 2015. aasta otsus (EL) 2015/22, millega kehtestatakse tingimused Euroopa Keskpanga kapitaliosade ülekanneteks riikide keskpankade vahel ja sissemakstud kapitali korrigeerimiseks (EKP/2015/1) (ELT L 6, 10.1.2015, lk 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2015/929/oj>).“

Edaspidisel viitamisel:

„otsus (EL) 2015/22 (EKP/2015/1)“

⁶⁸ Delegeeritud õigusaktide puhul artikli 290 lõige 3 ning rakendusaktide puhul artikli 291 lõige 4.

⁶⁹ Lisateave: väljaannete talituse ametlik teadaanne, „[ELi õigusaktide nummerdamise ühtlustamine](#)“.

Ametnike personalieeskirjade ja liidu muude teenistujate teenistustingimuste erilist olemust arvestades viidatakse neile põhjendustes, artiklites ja lisades järgmiselt:

„Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjad [ja liidu muude teenistujate teenistustingimused], mis on kehtestatud määrusega (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68*.

* EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259(1)/oj).”

Viitamiseks õigusaktidele, mille pealkirjas on nimetatud **aluslepingute** sätteid, vt punkti [D.7.2.1](#).

Joonealuses märkuses tuuakse ära ainult õigusakti **esmane avaldamine**. Joonealuses märkuses ei viidata hilisematele muudatustele ega parandustele. Selle reegli ainsaks erandiks on sellise õigusakti kodifitseerimine, mille pealkirja on muudetud (vt punkti [C.3.2.1](#)) või mille puhul on ette nähtud püsiviide (vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [16.14](#) ja punkti [D.8.2](#)).

Viited õigusaktidele peavad olema **täpsed**. Seetõttu tuleks üldisi viiteid õigusaktidele vältida, eriti regulatiivosas, ja kui võimalik, siis viidata konkreetsetele sätetele.

Nt:

„Määruse ... **artiklis 2** sätestatud menetluse kohaselt.”

mitte:

„Määruses ... sätestatud menetluse kohaselt.”

D.7.3.2. Viidatud põhjendusele osutamine

Vt põhjendusele osutamiseks punkti [D.6.4.](#) ja õigusaktile osutamiseks punkti [D.7.3.1.](#)

Nt:

„määruse (EL) 2015/10 põhjendus 1“

Kui viidatakse enne 7. veebruari 2000 vastuvõetud õigusaktide põhjendustele, mis olid nummerdamata, tuleb kasutada arvsõnu: „[esimene] põhjendus“

D.7.3.3. Viidatud regulatiivosa sättele osutamine

Vt üheskoos regulatiivosa sättele osutamiseks punkti [D.6.5.](#) ja õigusaktile osutamiseks punkti [D.7.3.1.](#)

Nt:

„määruse (EL) 2015/10 artikli 3 lõike 2 teine lõik“

D.7.3.4. Viidatud lisale osutamine

Vt üheskoos lisale osutamiseks punkti [D.6.6.](#) ja õigusaktile osutamiseks punkti [D.7.3.1.](#)

Näited:

- Kui õigusaktil on ainult üks lisa: „[määruse ...] lisa“
- Kui õigusaktil on mitu lisa: „[määruse ...] [I] lisa“

D.7.4. Viitamine Euroopa Liidu põhiõiguste hartale ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile

Hartat mainides on piisav viidata „Euroopa Liidu põhiõiguste hartale“. Antud viitele ei järgne märget avaldamise kohta *Euroopa Liidu Teatajas*.

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile viitamisel ei kasutata lühendeid.

D.7.5. Viitamine Euroopa Parlamendi resolutsioonidele ja otsustele

Nt:

„Euroopa Parlamendi [27. novembri 2014. aasta][resolutsioon/otsus][tarbijate õiguste toetamise kohta digitaalsel ühtsel turul]*

* [ELT .../*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata].“

D.7.6. Viitamine nõukogu resolutsioonidele

Nt:

„Nõukogu [18. novembri 2010. aasta] resolutsioon [ELi struktureeritud dialoogi kohta spordi teemal]*

* [ELT .../*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata].“

D.7.7. Viitamine komisjoni teatistele

Nt:

„Komisjoni [25. oktoobri 2013. aasta] teatis [tuumakäitiste dekomisjoneerimise ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise kohta: Teadusuuringute Ühiskeskuse Euratomi asutamislepingu kohase tegevusega seotud tuumatehnoloogiakohustuste täitmine]“

D.7.8. Viitamine Euroopa Liidu Kohtu lahenditele

Põhitekstis Euroopa Liidu Kohtu lahendile esmakordsel viitamisel tuleb nimetada vähemalt lahendi liik (kohtuotsus, kohtumäärus, arvamus) ja kohtu nimetus (Euroopa Kohus, Üldkohus). Kui see on konteksti seisukohast oluline, võib lisada kohtuasja tavanimetuse ja kohtulahendi kuupäeva.

Nt:

„Euroopa Kohtu otsusega^{*} tühistati määrus (EÜ) nr 304/2003 ...”

„Euroopa Kohtus tühistas määruse (EÜ) nr 304/2003 oma 10. jaanuari 2006. aasta otsusega kohtuasjas C-178/03^{*} komisjon vs. Euroopa Parlament ja nõukogu ...”

Sellisele viitele järgneb tavapärane joonealune märkus. Joonealuses märkuses on järjestikku ära toodud:

- kohtulahendi liik (kohtuotsus, kohtumäärus, arvamus);
- kohtu nimetus (Euroopa Kohus, Üldkohus);
- kohtulahendi kuupäev;
- kohtuasja tavanimetus (mille määrab kohus vastavalt oma siseeeskirjale: institutsioonid ja liikmesriigid lühivormis, eelotsusetaotluse korral menetlusosalise nimi jne.);
- kohtuasja number;
- kohtulahendi ECLI;
- vajaduse korral lahendi asjakohane punkt/asjakohased punktid.

Nt:

„^{*} Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. jaanuar 2006, komisjon vs. parlament ja nõukogu, C-178/03, ECLI:EU:C:2006:4, punktid 60–65.”

Sellist viitamismeetodit kasutatakse nii siis, kui viidatakse Euroopa Kohtu lahenditele, mis on avaldatud Euroopa Kohtu lahendite paberväljaandes, kui ka siis, kui viidatakse hiljutisematele lahenditele, mis on avaldatud ainult elektroonilisel kujul.

Kui ühele ja samale otsusele osutatakse õigusaktis mitmel korral, tuleks esmakordsel viitamisel lisada lühinimetus (nt „komisjon vs. Euroopa Parlament ja nõukogu“, „10. jaanuari 2006. aasta otsus“ või „otsus kohtuasjas C-178/03“).

D.7.9. Viitamine rahvusvahelistele lepingutele

Rahvusvahelistele lepingutele, mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, viidatakse esmakordsel viitamisel alati ELT-viitega, isegi kui nende lepingute algatajaks ei ole liit, vaid näiteks Euroopa Nõukogu.

Kui lepingut ei ole *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud, võib olla abi sellest, kui nimetada allakirjutamise koht ja aeg.

Näited:

- „Norra Kuningriigi ja Euroopa Liidu vaheline leping Norra finantsmehhanismi kohta aastateks 2014–2021“^{*}

^{*} ELT L 141, 28.5.2016, lk 11.”

- „Rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioon, allakirjutataud Viinis 23. mail 1969,”

Kui rahvusvahelisele lepingule viidatakse õigusaktis enam kui ühel korral, tuleks sätestada lühivorm (nt „(edaspidi „Norra finantsmehhanismi leping“)“).

Punktidest [D.8.1](#) ja [D.8.2](#) nähtub, et rahvusvahelisele lepingule viitamisel tuleks märkida, kas kasutatakse muut- või püsiviiteid.

D.7.10. Viitamine rahvusvaheliste organisatsioonide õigusaktidele

Viidates põhitekstis rahvusvaheliste organisatsioonide õigusaktidele, tuleks üldjuhul järjestikku nimetada õigusakti autor, kuupäev, liik ja täispealkiri. Kui õigusaktis viidatakse korduvalt samale õigusaktile, tuleks esmakordsel viitamisel lisada lühinimetus(nt („Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni soovitus“)).

D.7.11. Viitamine soovituslikele õigusaktidele

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [17](#).

D.7.12. Viitamine *Euroopa Liidu Teatajale*

Vt „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi“ punkti [3.1](#).

D.8. MUUT- JA PÜSIVIITED

D.8.1. Muutviited

Muutviitega on tegemist juhul, kui viidatavaks sätteks on säte koos kõikide muudatustega. Üksikasjalikum selgitus, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [16.11](#) kuni [16.13](#) ja punkti [16.17](#).

Kui ei ole viidatud teisiti, on viited liidu õigusaktide sätetele muutviited. Viidates muudele kui liidu õigusaktide sätetele, tuleb täpsustada, et tegemist on muutviitega, kui see on ette nähtud.

Nt muutviide liidu õigusakti sättele:

„Määruse (EL) ... artikkel 10“

Nt muutviide muule kui liidu õigusakti sättele:

„... [kuupäev] ... [teema] konventsiooni artikkel 10 muudetud kujul“

„... [kuupäev] ... [teema] konventsiooni artikkel 10, Euroopa Liidule kohalduvas viimases versioonis,“

D.8.2. Püsiviited

Püsiviide viitab sätte konkreetsele versioonile. Üksikasjalikum selgitus, vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkte [16.14](#) kuni [16.17](#).

Viited liidu õigusaktide sätetele on püsiviited üksnes juhul, kui seda on sõnaselgelt täpsustatud. Viidates muudele kui liidu õigusaktide sätetele, tuleks täpsustada, et tegemist on püsiviitega, kui seda on mõeldud.

Nt püsiviide liidu õigusakti konkreetse versiooni sättele kindlal kuupäeval:

„Määruse (EL) ... artikkel 10 (selles versioonis, mis [kehtis/kehtib] ... [kuupäev] seisuga)“

„Määruse (EL) ... artikkel 10 ... [kuupäev] kohaldamisele [kuulunud/kuuluvas] versioonis“

Nt püsiviide liidu õigusakti sättele, mida on muudetud konkreetse õigusaktiga:

„Määruse (EL) ..., mida on muudetud määrusega (EL) ..., artikkel 10“

Nt püsiviide muule kui liidu õigusakti sättele selle esialgses versioonis:

„... [kuupäev] ... konventsiooni artikkel 10, selle algses versioonis“

Nt püsiviide muule kui liidu õigusakti sättele, mida on muudetud konkreetse õigusaktiga:

„... [kuupäev] ... konventsiooni artikkel 10, mida on muudetud ... [kuupäev] protokolliga ...“

D.9. VIITAMINE ÜKSUSTELE

D.9.1. Viitamine liidule ja aatomienergiaühendusele

Esmalt tuleks viidata Euroopa Liidule, seejärel Euroopa Aatomienergiaühendusele.

Esmakordsel viitamisel:

- „Euroopa Liit”
- „Euroopa Aatomienergiaühendus”

Edaspidisel viitamisel:

- „liit”
- „ühendus”

Lühiduse huvides võib kasutada lühivormi: vt punkti [D.1.4.1](#).

D.9.2. Viitamine liidu institutsioonidele ja organitele

Tekstis kasutatakse seda järjestust, milles institutsioonid ja organid esinevad aluslepingute institutsioone käsitlevas osas, s.t: Euroopa Parlament, Euroopa Ülemkogu, nõukogu, komisjon, Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Keskpank, kontrollikoda, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee, Euroopa Investeeringuspank. Samas kasutatakse **volitustes** [A osas](#) ette nähtud järjestust⁷⁰.

⁷⁰ Vt ka II lisa.

<i>Täielik ametlik nimi</i>	<i>Üldkasutatav nimi</i>	<i>Lühend</i>	<i>Seadusandliku tavamenetluse õigusaktides kasutatav nimi</i>
Euroopa Parlament	Euroopa Parlament	EP	Euroopa Parlament
Euroopa Ülemkogu	ülemkogu	–	Euroopa Ülemkogu ¹
Euroopa Liidu Nõukogu	nõukogu	–	nõukogu ²
Euroopa Komisjon ³	komisjon	–	komisjon ²
Euroopa Liidu Kohus ⁴	Euroopa Liidu Kohus	–	Euroopa Liidu Kohus ⁶
Euroopa Keskpank	Euroopa Keskpank	EKP ⁷	Euroopa Keskpank
Euroopa Kontrollikoda	kontrollikoda	–	kontrollikoda
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ⁸	Majandus- ja Sotsiaalkomitee	–	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
Regioonide Komitee	Regioonide Komitee	–	Regioonide Komitee
Euroopa Investeerimispank	Euroopa Investeerimispank	EIP	Euroopa Investeerimispank

¹ Alati kasutada täisnimetust.

² Esimesel nimetamisel kasutada täisnimetust.

³ Nimetust kasutatakse ainult ELi lepingus (vt artiklit 13).

⁴ Euroopa Liidu Kohus koosneb Euroopa Kohtust, Üldkohtust ja erikohtutest (ELi lepingu artikkel 19). Ainus seni moodustatud erikohus oli Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus (lühinimetus: avaliku teenistuse kohus), mis töötas aastatel 2004–2016. Viidates konkreetsele kohtuotsusele, tuleb nimetada asjaomane kohus ja mitte institutsioon tervikuna (vt punkti [D.7.8](#)).

⁵ Ei puuduta eesti keelt.

⁶ Volitustes kasutatakse nime „Euroopa Kohus“ (vt A osa lahtreid [H 3](#) ja [K](#)).

⁷ Lühendit kasutatakse protokollis nr 4 Euroopa Keskpankade süsteemi ja Euroopa Keskpanka põhikirja kohta.

⁸ ELi toimimise lepingus on täisnimetus „majandus- ja sotsiaalkomitee“, kuid reeglina lisatakse sõna „Euroopa“ ning kasutatakse suuri algustähti.

D.9.3. Viitamine liikmesriikidele

Kui loetelu koosneb ainult liikmesriikidest, järjestatakse riigid kõikides keeltes ühtemoodi nende **omakeelse nime** järgi tähestikulises järjekorras ladina tähestikus. Üksikasjalikum teave, vt „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi“ punkti [7.1.2](#).

Liikmesriikide lühendite, lühinimede ja ametlike nimetuste loetelu, vt „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi“ punkti [7.1](#).

D.9.4. Viitamine kolmandatele riikidele

Kui loetelu koosneb ainult kolmandatest riikidest või kolmandatest riikidest ja liikmesriikidest, esitatakse riikide nimed **vastava keele** tähestikulises järjekorras (näiteks eesti keeles: Filipiinid, Portugal, Soome, Šveits). Üksikasjalikum teave, vt „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi“ punkti [7.1.2](#).

Kolmandate riikide lühendite, lühinimede ja ametlike nimetuste loetelu, vt „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi“ punkti [7.1](#) ja lisa [A5](#).

D.10. VIITAMINE KUUPÄEVADELE JA TÄHTAEGADELE

D.10.1. Üldosa

Kuupäevi ja tähtaegu tuleb sõnastada täpselt (vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [20](#)), kirjutades **kuupäeva numbrites** välja (päev/kuu/aasta). Selle meetodiga välditakse arvutamist, vigu või ebamäärasust ning see võimaldab täpset ja lühidat sõnastust.

Võimalusel välditakse järgmist:

- viitamine teisele artiklile, kus mainitakse kõnealust kuupäeva (selle meetodi puhul tuleb täpselt määratleda koht tekstis, mis teeb viite kohmakaks), nt:

Näide sõnastusest, mida tuleks vältida:

„artikli 12 lõike 1 esimese lõigu teises lauses osutatud kuupäev“

- kirjeldav viitamine (see meetod põhjustab suhteliselt pikki sõnastusi ja eeldab asjakohase sätte järelevaatamist),

Näide sõnastusest, mida tuleks vältida:

„kuupäev, millest alates peavad liikmesriigid käesolevat direktiivi järgima“

„kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva“

Sageli on võimalik keerulist viidet lihtsustada, asendades selle täpse kuupäevaga. Seega võib lause „Komisjon esitab aruande **kahe aasta jooksul alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast.**“ (kui jõustumise kuupäev on 1. jaanuar 2015) asendada „Komisjon esitab aruande **hiljemalt 31. detsembril 2016.**“

Kui täpne kuupäev ei ole õigusakti vastuvõtmisel teada, kuid see saab teatavaks õigusakti avaldamisel (näiteks juhul, kui tegemist on kuupäevaga, mis lähtub kõnealuse õigusakti avaldamise kuupäevast), sisestatakse teksti kolm punkti, millele järgneb nurksulgudes selgitus täpse kuupäeva arvutamise kohta. Õigusakti avaldamisel asendab väljaannete talitus kolm punkti ja nurksulgudes oleva selgitava teksti täpse kuupäevaga.

Nt:

„Pädevad ametiasutused võivad anda oma krediitiasutustele loa kohaldada 50 % riskikaalu ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] tagasimaksmata laenude suhtes. Sellisel juhul hinnatakse vara väärtust hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].“

Kui täpne kuupäev ei ole õigusakti avaldamisel teada (näiteks juhul, kui tegemist on kuupäevaga, mis lähtub tulevases sündmusest, nagu näiteks rahvusvahelise organisatsiooniga liitumisest), võib regulatiivossa lisada sätte, et komisjon avaldab täpse kuupäeva selgumisel *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate. Sellisel juhul on soovitatav lisada põhjendustesse lause, et selline teade avaldatakse üksnes avalikkuse teavitamise eesmärgil ning sellel ei ole õiguslikke tagajärgi:

„(...) ... On asjakohane avaldada *Euroopa Liidu Teatajas* teade ... kuupäeva kohta, et hõlbustada avalikkuse juurdepääsu kõnealusele teabele.”

D.10.2. Muutvad õigusaktid

Kui õigusakti muutmisel teise sama liiki õigusaktiga viidatakse „**käesolevale** määrusele/direktiivile/otsusele” eesmärgiga määrata kindlaks kuupäev või ajavahemik, tuleb hoolikalt jälgida, et neid kahte õigusakti segi ei aetaks.

Seda eriti juhul, kui viide esineb muutvas sättes (jutumärkide vahel) muudetavasse õigusakti teksti lisades. Selline viide (nt „käesoleva direktiivi jõustumine”) viitab **muudetud** õigusaktile. Soovides viidata muutvale õigusaktile, ei tohi lisatavas tekstis muutvale õigusaktile otseselt viidata ja soovitud tulemus saavutatakse, asendades viite muu märkega (tavaliselt konkreetse kuupäevaga).

Nt (2015. aasta direktiiv, millega muudetakse 2000. aasta direktiivi):

„Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 7a

Tuginedes neile andmetele, esitab komisjon hiljemalt **31. detsembril 2020** Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ...“⁷¹

mitte

„Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 7a

... Komisjon esitab selle teabe alusel nõukogule aruande **viie aasta jooksul alates käesoleva direktiivi teatavakstegemisest, ...**“⁷¹

D.10.3. Ajavahemike algus

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [20.17](#).⁷²

NB! Väljendit „pärast ... (kuupäeva)“ tuleks vältida, kuna selle kasutamine võib tekitada segadust. Kui seda siiski kasutatakse, peab sõnale „pärast“ järgnev kuupäev tähistama päeva, mis on varasem kui ajavahemiku alguskuupäev. Väljend „pärast 31. detsembrist 2010“ tähendab seega „1. jaanuaril 2011 või mis tahes sellele järgneval päeval“.

D.10.4. Ajavahemike lõpp

Vt „Ühise normitehnika juhendi“ punkti [20.18](#).⁷³

D.10.5. Tähtpäevad (tähtajad)

Tähtaeg lõpeb **märgitud kuupäeval kell 24.00**.⁷⁴

⁷¹ Selgitus: artikli 7a (uus säte) lisamisel põhiõigusaktile tähistaks „käesolev direktiiv“ 2000. aasta direktiivi. Samas lihtne arvutus näitab, et autor soovis viidata 2015. aasta direktiivile (+ viis aastat = 2020), (sest 2000 + viis aastat = 2005, mis on 2015. aasta muutva direktiivi vastuvõtmise ajaks juba möödunud).

⁷² [Vt nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrust \(EMÜ, Euratom\) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad](#) (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1971/1182/oj>)).

⁷³ Vt määrus [\(ESTÜ, EMÜ, Euratom\) nr 1182/71](#).

⁷⁴ Vt määrus [\(ESTÜ, EMÜ, Euratom\) nr 1182/71](#).

Kui on tegemist otsuse vastuvõtmisega, kasutatakse järgmist sõnastust, mis osutab selgelt, et ka viimane kuupäev on kaasaarvatud:

„hiljemalt [31. detsembril 2015]“

Kui on tegemist aruande või ettepaneku esitamisega või (liikmesriigi õigusesse ülevõtmise) tähtaegadest kinnipidamisega (direktiivide puhul), mille puhul ei ole tõenäoline, et ülesanne täidetakse viimasel päeval, kasutatakse järgmist lihtsustatud konstruktsiooni:

„enne [1. jaanuari 2016]“

NB! Konstruktsioonis „enne ... (kuupäeva)“ tuleb kasutada ajavahemiku lõppkuupäevale järgnevat kuupäeva. Väljend „enne 1. jaanuari 2016“ tähendab seega „hiljemalt 31. detsembril 2015“.

D.11. VIITAMINE KEELTELE

Keeleversioonide esitamist ja järjestust mitme- või ühekeelsetes tekstides vt „Institutsioonidevahelise stiilijuhendi“ punktides [7.2.1](#) ja [7.2.2](#).

D.12. JOONEALUSED MÄRKUSED NING JUHISED VÄLJAANNETE TALITUSELE

Tegelikud joonealused märkused sisaldavad teavet, mis tuleb avaldatud tekstis ära trükkida muutmata kujul. Reeglina⁷⁵ algab tegelik joonealune märkus järgarvuga ning see on esitatud selle lehekülje allosas, millega see seondub. Erandina algab joonealune märkus ühe, kahe, kolme jne tärniga ning see esitatakse vahetult muutva tekstilõigu järel, kui see tegelik joonealune märkus käib sätte kohta, millega kehtivasse õigusakti lisatakse säte või asendatakse see.

Tehnilised joonealused märkused on juhised väljaannete talitusele lisada enne avaldamist tekst; see teave on pelgalt tehnilist laadi ning ei puuduta seega kuidagi sisu; selle näiteks on veel avaldamata õigusakti number. Tehnilised joonealused märkused algavad plussmärgiga (+), mille arv järjest kasvab. Need esitatakse alati selle teksti lehekülje allosas, mille kohta nad käivad, isegi kui nad täpsustavad sätet, mis muudab kehtivat akti.

⁷⁵ Mitmel leheküljel esitatud tehnilistes lisades (nagu vormid ja tabelid) võidakse joonealuste märkuste puhul vahel rakendada teistsuguseid reegleid.

Eri liiki joonealuste märkuste kombineerimise näiteks on järgmine:

„Artikkel 5

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012¹ muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 5 lõikesse 2 lisatakse järgmine lõik:

„Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ei piira käesoleva lõike alusel regulatiivsete tehniliste standardite eelnõude väljatöötamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) .../...⁺ artiklis 95 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../...^{**++} artikli 35 lõike 6 punktis e sätestatud üleminekusätte kohaldamist seoses C jao punktis 6 osutatud energeetikavaldkonna tuletislepingutega.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) .../... [, mis käsitleb .../... kohta] (ELT ...).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) .../... [, mis käsitleb .../... kohta] (ELT ...).“

2) ...

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/648/oj>).

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 23/14 (2011/0298(COD)) sisalduva direktiivi number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse direktiivi kuupäev, number, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 78/13 (2011/0295(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse kuupäev, number, pealkiri ja ELT avaldamisviide.“

Kui juhised väljaannete talitusele puudutavad sisu, näiteks kohaldamise alguskuupäeva või jõustumise kuupäeva, ei esitata seda joonealuse märkusena, vaid õigusakti teksti endasse lisatakse kolm punkti, millele järgneb nurksulgudes juhis (vt näidet punktis [D.10.1](#)).

I LISA

Euroopa Parlamendi,
komisjoni ja nõukogu

Ühine normitehnika
juhend

liidu institutsioonides õigusloomega
tegelejatele

Teise väljaande eessõna

Ühine normitehnika juhend on juba üle kümne aasta aidanud Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni välja töötatud õigusakte selgelt ja täpselt sõnastada. Selle põhimõtted on olnud kolme institutsiooni normitehnika allikaks.

Juhendi esimese, 2000. aasta väljaande järel on liidu õiguses toimunud rida muutusi. Osalised kaasajastused, mis olid saadaval internetis, samuti Lissaboni lepinguga kaasnevad muutused¹ on vaja koguda uude väljaandesse.

Käesolevas väljaandes on asju lihtsustatud ja arvestatud viimaste arengutega. On oodata täiendavaid muutusi; normitehnika analüüsirühm², kes vastutab juhendi kaasajastamise eest, lisab need sobival ajal juhendi teksti.

Ühine normitehnika juhend on normitehnika põhimõtete alus. Iga institutsioon kasutab seda koos tüüpsätteid ja täpsemaid reegleid sisaldavate muude dokumentidega.

Soovime, et kohendatud juhend võiks jätkuvalt kaasa aidata liidu õigusaktide kvaliteedile.

Euroopa Parlamendi
õigusteenistuse nimel

Nõukogu
õigustalituse nimel

Christian PENNERA
õigusnõunik

Hubert LEGAL
õigusnõunik

Komisjoni
õigustalituse nimel

Luis ROMERO REQUENA
peadirektor

Brüssel, 11. juuli 2013

¹ Ühise normitehnika juhendi käesolevas väljaandes on 1998. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega vastu võetud juhendi jaotuselemente sisse juhatavate ühiste suuniste sõnastust teatud aspektides kohandatud, et võtta arvesse kõnealuseid muudatusi.

² Rühm loodi aastal 2010 lihtsustamaks kolme institutsiooni normitehnikaalast koostööd.

Esimese väljaande eessõna

Ühenduse õigusaktide paremaks mõistmiseks ning õigeaks rakendamiseks tuleb tagada, et need oleksid hästi koostatud. Ühenduse institutsioonide poolt vastu võetud õigusaktid peavad olema koostatud arusaadavalt, järjepidevalt ning vastama esitusviisi ja normitehnika ühtlustatud põhimõtetele nii, et kodanikud ja ettevõtjad saaksid teavet oma õiguste ja kohustuste kohta, kohtud saaksid tagada nende täitmist ning liikmesriigid saaksid vajaduse korral kõnealused õigusaktid õigesti ja õigel ajal oma õigusesse üle võtta.

Alates Edinburgh'i Euroopa Ülemkogust 1992. aastal on vajadust parema õigusloome ehk selgemate, lihtsamate ja heale õigusloome tavale vastavate õigusaktide järele tunnustatud kõrgeimal poliitilisel tasandil. Nõukogu ja komisjon on astunud samme nende nõuete täitmiseks¹. Seda kinnitati veel kord Amsterdami lepingu lõppaktile lisatud deklaratsioonis nr 39 ühenduse õigusaktide väljatöötamise kvaliteedi kohta. Selle deklaratsiooni tulemusena võtsid kolm ühenduse õigusloomega seotud institutsiooni – Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon – 22. detsembri 1998. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega vastu ühised suunised, et parandada ühenduse õigusloome kvaliteeti².

Juhend on koostatud kolme õigustalituse poolt vastavalt nimetatud lepingule, et täpsustada nende suuniste sisu ning selgitada suuniste mõju, kommenteerides eraldi kõiki suuniseid ning illustreerides neid näidetega. Juhend on mõeldud kasutamiseks kõikidele, kes on seotud levinumate ühenduse õigusaktide koostamisega. Lisaks sellele peaks see olema eeskujuks nii ühenduse lepingute kui ka Euroopa Liidu lepingu raames koostatavatele institutsioonide õigusaktidele, mis on seotud ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning politseikoostöö ja õiguslase koostööga kriminaalasjades.

Ühenduse ühist normitehnika juhendit tuleb kasutada koos teiste spetsiifilisemate dokumentide nagu nõukogu õigusaktide koostamise käsiraamatu, komisjoni normitehnika eeskirjade, Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talituse välja antud institutsioonidevahelise stiilijuhise ja LegisWrite näidistega. Lisaks on alati kasulik ja sageli vajalik vaadata ka asutamislepingute ning spetsiifilise valdkonna peamiste õigusaktide vastavaid sätteid.

Kolme institutsiooni töötajatel soovitatakse juhendit kasutada ning aidata seda oma tähelepanekutega edasi arendada. Tähelepanekud võib saata mis tahes ajal institutsioonidevahelisele õigusloome kvaliteedi töörühmale, kes ajakohastab juhendit jooksvalt.

¹ Nõukogu 8. juuni 1993. aasta resolutsioon ühenduse õigusaktide koostamise kvaliteedi kohta (EÜT C 166, 17.6.1993, lk 1).
Komisjon: Õigusloome poliitika üldised suunised, dokument SEC(1995) 2255/7, 18.1.1996.

² 22. detsembri 1998. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe ühenduse õigusaktide väljatöötamise kvaliteedi ühiste suuniste kohta (EÜT C 73, 17.3.1999, lk 1).

Kolm õigustalitust loodavad, et juhend on abiks kõigile neile, kes on institutsioonides mis tahes viisil õigusloomega seotud. Neil kõigil on võimalik töötada ühise eesmärgi nimel: koostada Euroopa kodanikele selliseid õigusakte, milles on selgelt välja toodud Euroopa Liidu eesmärgid ning nende saavutamiseks kasutatavad meetmed.

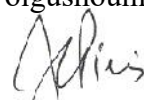
Euroopa Parlamendi
õigusteenistuse nimel

G. GARZÓN CLARIANA
õigusnõunik

Monsieur G. GARZÓN CLARIANA
Jurisconsulte

Nõukogu
õigustalituse nimel

J.-C. PIRIS
õigusnõunik

Monsieur J.-C. PIRIS
Jurisconsulte

Komisjoni
õigustalituse nimel

J.-L. DEWOST
peadirektor

Monsieur J.-L. DEWOST
Directeur général

Brüssel, 16. märts 2000

Bruxelles, le 16 Mars 2000

SISUKORD

EESSÕNAD

ÜLDPÕHIMÕTTED (SUUNISED NR 1–6)

.....6

ÕIGUSAKTI OSAD (SUUNISED NR 7– 15).....

18

VIITED ÕIGUSAKTI PIIRES JA TEISTELE ÕIGUSAKTIDELE (SUUNISED NR 16 ja 17)

.....40

MUUTVAD ÕIGUSAKTID (SUUNISED NR 18 ja 19)

.....49

LÕPPSÄTTED, KEHTETUKS TUNNISTAMINE JA LISAD (SUUNISED NR 20, 21 ja 22)

.....57

Üldpõhimõtted
(suunised nr 1–6)

1. LIIDU ÕIGUSAKTID KOOSTATAKSE SELGELT, LIHTSALT JA TÄPSELT*.
 - 1.1. Õigusakt peab olema koostatud:
 - selgelt, kergesti mõistetavalt ja ühetähenduslikult;
 - lihtsalt, sisutihedalt ja tarbetute üksikasjadeta;
 - täpselt ja lugejale arusaadavalt.
 - 1.2. See tervest mõistusest tulenev põhimõte hõlmab ühtlasi järgmisi õiguse üldpõhimõtteid:
 - kodanike võrdsus seaduse ees, see tähendab, et õigusaktid peavad olema kõigile kättesaadavad ja arusaadavad;
 - õiguskindlus, mille kohaselt peab olema võimalik õiguse kohaldamise viisi ette näha.
 - 1.2.1. Põhimõte on eriti oluline liidu õigusaktide puhul, mis peavad sobima mitte ainult keerulisse, vaid ka mitmekultuurilisse ja -keelsesse süsteemi (vt suunist nr 5).
 - 1.2.2. Põhimõtte rakendamisel on kaks eesmärki: muuta õigusaktid paremini arusaadavaks ning vältida õigusaktide halvast kvaliteedist tingitud vaidlusi.

* Ühise normitehnika juhendi eestikeelse teksti käesolevas väljaandes on vajalikes kohtades suuniste sõnastust, samuti muud teksti, kohandatud, eriti Lissaboni lepingust tulenevate muudatustega.

- 1.3. Euroopa Liidu Kohus võib tõlgendada ebaselgeid sätteid kitsendavalt. Sellisel juhul on tulemus vastupidine sellele, mida sooviti sätete ebaselge sõnastamisega saavutada, kui sätte üle peetud läbirääkimistel ei suudetud kõiki probleeme lahendada¹.
- 1.4. Lihtsuse ja täpsuse nõuded võivad omavahel vastuollu minna. Lihtsus saavutatakse sageli täpsuse arvelt ja vastupidi. Praktikas tuleb need nõuded omavahel tasakaalustada nii, et säte oleks võimalikult täpne, muutumata sealjuures liiga raskesti mõistetavaks. Soovitatav tasakaal võib varieeruda vastavalt sellele, kellele säte on suunatud (vt suunist nr 3).

Näide tekstist, mis ei ole tasakaalustatud:

„Kohustuslik [toote] märgistussüsteem tuleb kasutusele võtta ja muuta kohustuslikuks kõikides liikmesriikides alates 1. jaanuarist 2000. See kohustuslik süsteem ei välista siiski võimalust, et liikmesriik otsustab rakendada süsteemi üksnes valikuliselt sellesamas liikmesriigis müüdava [toote] suhtes.“

- 1.4.1. Eelnõu koostaja peaks püüdma normi sisu lihtsaks väljendamiseks kasutada lihtsat sõnastust. Kui vähegi võimalik, tuleks kasutada üldkeelt. Vajaduse korral tuleks väljendusselgust lugeda stiilipuhutusest olulisemaks. Näiteks tuleks ühe ja sama mõtte edasiandmisel vältida sünonüümide ja erinevate väljendite kasutamist.
- 1.4.2. Õigusaktide koostamine grammatiliselt õigesti ning kirjavahemärkide kasutamise reeglitele vastaval viisil lihtsustab tekstist arusaamist selles keeles, milles õigusakt koostati, aga ka õigusakti tõlkimist teistesse keeltesse (vt suunist nr 5).
2. LIIDU ÕIGUSAKTIDE KOOSTAMISEL TULEB ARVESSE VÖTTA ASJAOMASE ÕIGUSAKTI LIIKI JA ERITI SEDA, KAS ÕIGUSAKT ON SIDUV VÕI MITTE (MÄÄRUS, DIREKTIIV, OTSUS, SOOVITUS VÕI MUU AKT)*.
- 2.1. Igal õigusaktil on oma standardne esitusviis ning tüüpsõnastused (vt suunist nr 15).

¹ Vt 22. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-6/98: *ARD vs. Pro Sieben*, EKL 1999, lk I-7599.

* Ühise normitehnika juhendi eestikeelse teksti käesolevas väljaandes on vajalikes kohtades suuniste sõnastust, samuti muud teksti, kohandatud, eriti Lissaboni lepingust tulenevate muudatustega.

2.2. Koostamisstiili valikul tuleb arvestada õigusakti liigiga.

2.2.1. Kuna määrused on vahetult kohaldatavad ning tervikuna siduvad, tuleb nende sätted sõnastada selliselt, et adressaatidel ei tekiks kahtlust nendest tulenevate õiguste ja kohustuste suhtes. Seepärast tuleb vältida viiteid vahendavatele riigi ametiasutustele, välja arvatud juhtudel, kui õigusakt sätestab liikmesriikide täiendava tegevuse.

Näide:

„Ettevõtjad peavad registrit ...“

2.2.2. Direktiivid on adresseeritud liikmesriikidele:

Näide:

„Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjad peavad registrit ...“

Direktiivid on koostatud vähem üksikasjalikult, et jätta liikmesriikidele piisav kaalutusõigus nende ülevõtmisel. Kui regulatiivosa on liiga üksikasjalik ega jäta sellist kaalutusõigust, on asjakohaseks õigusakti vormiks pigem määrus kui direktiiv.

2.2.3. Otsuste koostamisel võetakse arvesse nende adressaate. Samas peavad otsused põhimõtteliselt vastama üldiselt kohaldatavate õigusaktide vorminõuetele.

Näide:

„[Liikmesriik] võib saada finantsabi seoses sigade aafrika katku puhkemisega, mis leidis aset ...“

2.2.4. Soovituste keelekasutuse valikul tuleb võtta arvesse, et nende sätted ei ole siduvad:

Näide:

„On soovitatav, et liikmesriigid ...“

- 2.3. Õigusakti koostamisviisi valikul võetakse samuti arvesse, kas õigusakt on siduv või mitte.
- 2.3.1. Tegusõnade ja ajavormide valik sõltub õigusakti liigist ja keelest ning samuti sellest, kas tegemist on põhjenduste või regulatiivosaga (vt suuniseid nr 10 ja 12).
- 2.3.2. Siduvate õigusaktide regulatiivosas kasutatakse prantsuse keeles oleviku ajavormi, samas kui inglise keeles kasutatakse peamiselt abitegusõna „*shall*“. Mõlemas keeles tuleks võimaluse korral vältida tuleviku ajavormi kasutamist.
- Eesti keeles kasutatakse kindlat kõneviisi. Üldjuhul tuleks eelistada isikulist tegumoodi umbisikulisele tegumoele. Eesti keel on ainsuslik. Teksti koostamisel järgitakse eesti kirjakeele normi.
- 2.3.3. Soovituslikus õigusaktis ei kasutata käskivat kõneviisi ega ülesehitust või esitusviisi, mis on liiga sarnased siduvates õigusaktides kasutatavaga.
3. ÕIGUSAKTI KOOSTAMISEL TULEKS ARVESTADA ISIKUTEGA, KELLE SUHTES SEDA KAVATSETAKSE KOHALDADA, ET NEIL OLEKS VÕIMALIK OMA ÕIGUSTEST JA KOHUSTUSTEST ÜHESELT ARU SAADA, AGA KA ÕIGUSAKTI JÕUSTAMISE EEST VASTUTAVATE ISIKUTEGA.
- 3.1. Õigusaktid on suunatud erinevatele sihtgruppidele, alates kogu elanikkonnast ja lõpetades erialaspetsialistidega. Igal sihtgrupil on õigus eeldada, et kasutatakse talle arusaadavat keelt.
- 3.2. Erinevate sihtgruppide vajaduste arvestamiseks tuleb õigusakti põhjendav ja regulatiivosa vastavalt sõnastada.
- 3.3. See lihtsustab ühtlasi õigusakti ülevõtmist.

- 3.4. Õigusaktid on lisaks sihtgruppide ka eri tasanditel riigi ametkondade, näiteks ametnike, kohtunike, aga ka teadlaste tegevuse aluseks. Õigusakti keelekasutus peaks sellega arvestama; tekstid võivad sisaldada tehnilisi ettekirjutusi, kui selle rakendamise tegelevad vastava ala asjatundjad.

Näide konkreetsele sihtgrupile suunatud õigusaktide sõnastuse kohta:

„Artikkel 3

Võltsingute analüüsi keskus ja valeraha andmebaas

1. EKPS võltsingute analüüsi keskuse ja valeraha andmebaasi asutab EKP ning neid juhitakse EKP egiidi all. Võltsingute analüüsi keskuse loomisega tahetakse tsentraliseerida EKP ja riikide keskpankade poolt emiteeritud euro pangatähtede võltsimisega seotud tehnilist analüüsi ja andmeid. Kõiki asjakohaseid tehnilisi ja statistilisi andmeid euro pangatähtede võltsimise kohta hoitakse keskselt valeraha andmebaasis.

2. ...

3. Arvestades õiguslikke piiranguid, annavad riikide keskpangad võltsingute analüüsi keskusele tehniliseks uurimiseks ja keskselt klassifitseerimiseks nende valduses olevad euro pangatähtede uut liiki võltsingute originaalid. Riikide keskpangad annavad oma eelhinnangu selle kohta, kas konkreetne võltsing kuulub klassifitseeritud liiki või uude kategooriasse.“

4. ÕIGUSAKTIDE SÄTTED PEAKSID OLEMA LÜHIKESED NING NENDE SISU VÕIMALIKULT ÜHTNE. VÄLTIDA TULEKS ÜLELIIA PIKKI ARTIKLEID JA LAUSEID, ASJATULT KEERUKAT SÕNASTUST NING LÜHENDITEGA LIALDAMIST.
- 4.1. Hea normitehnilise stiili puhul esitatakse teksti põhiseisukohad lühidalt. Lugejale teksti arusaadavamaks muutmiseks mõeldud selgitused võivad tekitada probleeme tõlgendamisel.

- 4.2. Tekst peab olema sisemiselt ühtne.
- 4.2.1. Terve õigusakti ulatuses tuleb arvestada selle kohaldamisalaga. Õigused ja kohustused ei tohi väljuda õigusaktiga määratletud piiridest ega tohi laieneda teistele valdkondadele.
- 4.2.2. Õigused ja kohustused peavad olema sidusad ega tohi omavahel vastuollu minna.
- 4.2.3. Ajutise iseloomuga õigusakti tekst ei tohi sisaldada alalise iseloomuga sätteid.
- 4.3. Õigusakt peab samuti olema kooskõlas teiste liidu õigusaktidega.
- 4.3.1. Iseäranis tuleb vältida kattumist ja vastuolusid teiste sama valdkonna õigusaktidega.
- 4.3.2. Samuti tuleb vältida kahtluse tekkimist teiste õigusaktide kohaldatavuse suhtes (vt suunist nr 21).
- 4.4. Ühes lauses tuleks piirduda ühe mõtte väljendamisega ning kui artikkel koosneb mitmest lausest, peaks see koondama omavahel loogiliselt seotud mõtteid. Tekst tuleb jaotada omavahel hästi kokkusobivateks jaotuselementideks (vt tabelit suunises nr 15) vastavalt sisemisele loogikale, kuna ülemäära kokkusurutud tekstilõiku on raske jälgida ning mõista. Sellegipoolest ei tohi lauseid kunstlikult ja ebasobivalt tükeldada.
- 4.5. Artikli ülesehitus peab olema võimalikult lihtne.
- 4.5.1. Kogu reguleeritava valdkonna katmine ühe artikliga ei ole tõlgendamise seisukohalt vajalik ega ka selguse huvides soovitatav. Palju mõistlikum oleks käsitleda seda mitmes artiklis, mis on koondatud ühte jakku (vt suunist nr 15).
- 4.5.2. Eelkõige õigusakti koostamise algfaasis ei tohiks artiklid olla ülesehituselt liiga keerulised. Vastuvõtmismenetluse vältel peetakse õigusaktide eelnõude ja ettepanekute üle nõupidamisi ning läbirääkimisi, mis enamikul juhtudel viivad täienduste ja täpsustuste tegemiseni. Edaspidiseid õigusakti muudatusi, mida on sageli arvukalt, on samuti raske sisse viia, kui artiklid on juba ülekoormatud.

Näide tekstist, mis ei vasta nendele põhimõtetele:

- „4. Liikmesriigid võivad võtta meetmeid konkreetse infoühiskonna teenuse osas erandi tegemiseks lõikest 2, kui on täidetud järgmised tingimused:
- a) meetmed:
 - i) on vajalikud ühel järgmistest põhjustest:
 - 1) avalik kord, eriti kuritegude ärahoidmine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine, kaasa arvatud alaealiste kaitse ja võitlus rassilise, soolise, usulise või rahvusliku viha õhutamise vastu, ning üksikisikuid puudutavad inimväärikuse rikkumised;
 - 2) rahva tervise kaitse;
 - 3) avalik julgeolek, sealhulgas riigi julgeoleku ja kaitse tagamine;
 - 4) tarbijate, sealhulgas investorite kaitse;
 - ii) võetakse konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab punktis i nimetatud eesmärkide saavutamist või kujutab endast tõsist ohtu nende eesmärkide saavutamisele;
 - iii) on nende eesmärkidega proportsionaalsed.
 - b) enne kõnealuste meetmete võtmist ja piiramata kohtumenetlusi, kaasa arvatud kriminaalasja kohtueelse uurimise raames teostatud menetlused ja toimingud, on liikmesriik:
 - i) taotlenud lõikes 1 nimetatud liikmesriigilt meetmete võtmist ja viimane ei ole neid võtnud või need on olnud ebapiisavad;
 - ii) teatanud komisjonile ja lõikes 1 nimetatud liikmesriigile oma kavatsusest võtta selliseid meetmeid.“

- 4.6. Mõnikord on lihtsam koostada keerulisi lauseid, selle asemel et näha vaeva sisu kokkuvõtmisega selge sõnastuse saavutamiseks. Seda pingutust on siiski vaja, et luua kergesti mõistetav ja tõlgitav tekst.

- 4.7. Lühendeid kasutades tuleb arvestada normi adressaati. Lühend peaks olema sihtgrupile tuntud või selle tähendus tuleks selgelt esitada esimesel kasutamisel (näiteks: „Euroopa Keskpank (EKP)“; „rahvusvaheline pangakonto number (IBAN)“). Kui lühendi tähendus on põhjendustes juba esitatud ja lühendit kasutatakse regulatiivosas uuesti, tuleks selle tähendus lühendi esimesel kasutamisel regulatiivosas tavaliselt uuesti esitada. Kõnealuse korduse kasulikkust tuleks siiski hinnata igal üksikjuhul eraldi, võttes eelkõige arvesse põhjenduste arvu ja pikkust ning lühendi üldtuntust ja ühetähenduslikkust.
5. ÕIGUSAKTIDE EELNÕUDES TULEB KOGU NENDE VASTUVÕTMISENI KULGEVA MENETLUSE VÄTEL KASUTADA SELLISEID MÕISTEID JA SELLIST LAUSEEHITUST, MIS ARVESTAKS LIIDU ÕIGUSLOOME MITMEKEELSUST; ETTEVAATLIK TULEB OLLA SELLISTE MÕISTETE KASUTAMISEL, MIS ON OMASED AINULT ÜHE RIIGI ÕIGUSSÜSTEEMILE*.
- 5.1. Üldkohaldatavaid õigusakte koostav isik peab silmas pidama, et tekst peab vastama nõukogu määruse nr 1 nõuetele, mis nõuab õigusaktides kõikide ametlike keelte kasutamist. See toob võrreldes liikmesriigi õigusloomega kaasa täiendavad nõuded õigusakti koostamisele.
- 5.2. Esiteks peab algtekst olema eriti lihtne, selge ja täpne, kuna ülemäärane keerukus või väiksemgi mitmetähenduslikkus võib põhjustada ebatäpsusi, umbkaudseid või väärtõlkeid teistesse liidu keeltesse tõlkimisel.

Näide õigusakti koostamise viisist, mida tuleks vältida:

„Toote X turuhinnaks on tehasehind ilma maksude ja lõivudeta:

- a) arvestatuna hulgi pakendatud värske toote kohta;
- b) mida suurendatakse X euro võrra, et võtta arvesse vajalikke transpordikulusid.“

Sellisel juhul võib olla parem liigendamisest loobuda ja eelistada võiks teksti järgmisel kujul:

„Toote X turuhinnaks on hulgi pakendatud värske toote tehasehind ilma maksude ja lõivudeta.

Neid hindu suurendatakse X euro võrra, et võtta arvesse vajalikke transpordikulusid.“

* Ühise normitehnika juhendi eestikeelse teksti käesolevas väljaandes on vajalikes kohtades suuniste sõnastust, samuti muud teksti, kohandatud, eriti Lissaboni lepingust tulenevate muudatustega.

- 5.2.1. Vältida tuleks väljajäätelist sõnastust ja lühendvorme. Väär on muuta nende kasutamisega sõnumi edasiandmine nii keeruliseks, et tekib vajadus selgituste järele.

Näide õigusakti koostamise viisist, mida tuleks vältida:

„Kui tooted ei vasta artiklis 5 sätestatud nõuetele, võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed, et piirata või keelustada nende toodete turustamine või tagada nende turult kõrvaldamine, välja arvatud vastupidisel juhul liikmesriigi poolt kehtestatavad karistused.“

Eelistada tuleks teksti järgmisel kujul:

„Kui tooted ei vasta artiklis 5 sätestatud nõuetele, võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed, et piirata või keelustada nende toodete turustamine või tagada nende turult kõrvaldamine.

Liikmesriigid kehtestavad karistused, mida kohaldatakse nende piirangute, keeldude või turult kõrvaldamise nõude eiramise puhul.“

- 5.2.2. Samuti tuleks vältida üleliia keerulisi lauseid, mis sisaldavad palju täiendeid, kõrvallauseid ja kiillauseid.

Näide õigusakti koostamise viisist, mida tuleks vältida:

„Igal lepinguosalisel peab olema juurdepääs töö tulemustele, võttes samas teadmiseks, et uurimisinstituutidel on võimalus jätta endale ainuõigus kasutada tulemusi edaspidiste uurimisprojektide jaoks.“

Eelistada tuleks teksti järgmisel kujul:

„Igal lepinguosalisel peab olema juurdepääs töö tulemustele.

Uurimisinstituudid võivad siiski jätta endale ainuõiguse kasutada tulemusi edaspidiste uurimisprojektide jaoks.“

- 5.2.3. Grammatiline seos lause osade vahel peab olema selge. Näiteks ei tohi jääda kahtlust, kas omadussõna on seotud ühe või mitme nimisõnaga.

Näide õigusakti koostamise viisist, mida tuleks vältida:

„Riiklikud koolid, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, ja haiglad.“

Eelistada tuleks teksti järgmisel kujul:

„Riiklikud koolid, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, ja riiklikud haiglad.“

- 5.2.4. Samuti tuleb vältida erikeelt, moesõnu ja ladinakeelseid väljendeid, mida kasutatakse nende üldtunnustatud õiguslikust tähendusest erinevas tähenduses.
- 5.3. Teiseks, ainult ühe riigi keelele või õigussüsteemile omaste väljendite või fraaside, sealhulgas õigusterminite, kasutamine suurendab tõlkeprobleemide tekkimise võimalust.

Eelkõige tuleb arvesse võtta kahte asjaolu:

- 5.3.1. Ühes keeles kasutatavatel teatud väljenditel ei ole alati vastet teistes liidu keeltes. Seetõttu saab neis keeltes selliseid väljendeid tõlkida ainult ümbersõnastamist ja umbkaudset tõlget kasutades, mis toob kaasa semantilisi erinevusi keeleversioonide vahel. Seepärast tuleks niipalju kui võimalik vältida ühe keele põhiseid väljendeid.

- 5.3.2. Õigusterminoloogias tuleks vältida liiga otseselt ühe liikmesriigi õigussüsteemiga seotud termineid.

Näide:

Mõistel „faute“, mis on hästi tuntud prantsuse õiguses, ei ole otsest vastet teistes õigussüsteemides (eelkõige inglise ja saksa õiguses); sõltuvalt kontekstist tuleks selle asemel kasutada selliseid termineid nagu „illégalité“, „manquement“ (seoses mingi kohustusega) jmt, mis on lihtsalt tõlgitavad teistesse keeltesse: „illegality“, „breach“ jmt.

- 5.4. Arvestades liidu õiguse ja selle terminoloogia eripära, on eesmärk – nii palju kui võimalik – tagada, et isikutele, kes liikmesriigis õigusakti kohaldavad või tõlgendavad (ametnikud, kohtunikud, juristid jt), ei tunduks see halvas tähenduses „tõlkena“, vaid kui teatavale õigusloome stiilile vastav tekst. Tekst, milles on palju raskesti mõistetavaid laensõnu, sõnasõnalist tõlget või erikeelt, tundub võõrana ja põhjustab suure osa kriitikast liidu õigusaktide aadressil.
- 5.5. Lõpetuseks olgu toodud kaks praktilist selgitust originaalteksti ja tõlke vahelise seose kohta.
- 5.5.1. Esiteks peab teksti koostaja tagama, et tõlkijale oleksid originaaltekstis kasutatud allikad kohe selgelt äratuntavad. Kui originaaltekstis kasutatav lõik pärineb varem vastu võetud tekstist (alusleping, direktiiv, määrus vmt), peab see selguma tekstist või olema eraldi viidatud, vajaduse korral elektrooniliste vahendite abil. On oht, et varjatud tsitaatidest ilma viiteta allikale tehakse vabatõlge, ja seda ka siis, kui koostaja soovis kasutada varem vastu võetud sätte esialgset sõnastust.
- 5.5.2. Teiseks peab teksti koostaja aru saama, et tõlkijate ja üldse kõikide tekste keeleliselt ülevaatavate üksuste märkused võivad olla kasulikud. Tekstide keeleline ülevaatamine võimaldab leida originaaltekstist vigu ja mitmetähenduslikkust isegi pärast pikka ettevalmistusperioodi ning iseäranis pärast õigusakti koostamise käigus suures isikuteringis peetud põhjalikke arutelusid. Koostajat tuleks ilmnenu probleemidest teavitada. Sageli saab tekkinud probleemi paremini lahendada muutes pigem originaalteksti, mitte tõlget.

6. TERMINIKASUTUS PEAB OLEMA ÕIGUSAKTI PIRES ÜHTNE NING KOOSKÕLAS JUBA KEHTIVATE ÕIGUSAKTIDEGA, ERITI SAMA VALDKONNA ÕIGUSAKTIDEGA.

IDENTSEID MÕISTEID TULEB VÄLJENDADA VÕIMALIKULT ÜHTEDE JA SAMADE TERMINITEGA, ILMA ET LAHKNETAKS NENDE TÄHENDUSEST ÜLD-, ÕIGUS- VÕI TEHNILISES KEELES.

- 6.1. Õigusakti arusaadavamaks muutmiseks ja selle tõlgendamise lihtsustamiseks peab õigusakt olema ühtne. Eristada võib vormilist ühtsust terminoloogilise ühtsuse mõttes ja sisulist ühtsust selle laiemas tähenduses kogu õigusakti sisese loogika ühtsuse näol.

Vormiline ühtsus

- 6.2. Terminikasutuse ühtsus tähendab, et sama mõiste tähistamiseks kasutatakse sama terminit ning et üht ja sama terminit ei tohi kasutada eri mõistete tähistamiseks. Eesmärk on vältida mitmetähenduslikke, vastuolulisi ja kaheldavaid termineid. Seetõttu tuleb ühe ja sama mõiste puhul kasutada järjekindlalt sama terminit ning teise mõiste tähistamiseks tuleb valida teine termin.
- 6.2.1. See ei kehti mitte ainult õigusakti enda ja selle lisade kohta, vaid samuti sellega seotud õigusaktide, eelkõige rakendusaktide ja muude sama valdkonna õigusaktide kohta. Üldiselt peab terminikasutus olema kooskõlas jõustunud õigusaktides kasutatavaga.
- 6.2.2. Sõnu tuleb kasutada nende tavapärase tähenduses. Kui sõnal on üld- või erialakeeles üks tähendus, ent teistsugune tähendus õiguskeeles, tuleb säte sõnastada selliselt, et seda ei oleks võimalik mitmeti mõista.
- 6.2.3. Täpsuse huvides ning vältimaks probleeme õigusakti tõlgendamisel, võib osutada vajalikuks termini määratlemine (vt suunist nr 14).

Sisuline ühtsus

- 6.3. Terminoloogilist ühtsust tuleb kontrollida ka õigusakti sisu arvestades. Õigusaktis ei tohi olla sisemisi vastuolusid.
- 6.4. Määratlustest tuleb kinni pidada kogu õigusakti ulatuses. Määratletud termineid tuleb kasutada ühetaoliselt ning nende sisu ei tohi esitatud määratlusest erineda.

Õigusakti osad
(suunised nr 7–15)

7. KÕIK ÜLDKOHALDATAVAD ÕIGUSAKTID KOOSTATAKSE VASTAVALT STANDARDÜLESEHITUSELE (PEALKIRI – PREAMBUL – REGULATIIVOSA – VAJADUSE KORRAL LISAD)*.
- 7.1. Pealkiri sisaldab õigusakti päises kogu vajalikku informatsiooni õigusakti määratlemiseks. Sellele võivad järgneda teatud tehnilised andmed (viide autentsele keelele, kohaldatavus EMP-s, õigusakti number), mis on asjakohasel juhul lisatud pealkirja ja preambuli vahele.
- 7.2. Preambul hõlmab kogu selle osa, mis jääb õigusakti pealkirja ja regulatiivosa vahele – nimelt volitusi, põhjendusi ning neile eelnevaid ja järgnevaid ametlikke vorme.
- 7.3. Regulatiivosa on õigusakti õigustloov osa. See koosneb artiklitest, mis võivad olla rühmitatud jaotisteks, osadeks, peatükkideks ja jagudeks (vt tabelit suunises nr 15); sellel võib olla lisasid.

Standardülesehituse osade kohta vt vastavaid suuniseid.

8. ÕIGUSAKTI PEALKIRI PEAB ESITAMA REGULEERIMISESEME VÕIMALIKULT LAKOONILISELT JA TÄIELIKULT EGA TOHI LUGEJAT REGULATIIVOSA SUHTES EKSITADA. ASJAKOHASEL JUHUL VÕIB ÕIGUSAKTI TÄISPEALKIRJALE JÄRGNEDA LÜHIPEALKIRI.
- 8.1. Pealkiri annab teavet õigusakti reguleerimisesemest ja peab eelkõige võimaldama kindlaks määrata, keda õigusakt puudutab. See peab andma võimalikult selge ettekujutuse õigusakti sisust. Koostaja ei tohiks koormata pealkirja kõrvalise teabega, vaid peaks pigem kasutama liidu õigusaktide eri valdkondadele iseloomulikke märksõnu (siinjuures on kasulik tutvuda liidu kehtivate õigusaktide loendi analüütilise ülesehitusega, mis on kättesaadav liidu õigusakte sisaldavas EUR-Lexi andmebaasis).

Koostaja peab seepärast kaaluma, missugust teavet pealkirjas edasi anda, et see ajendaks lugejat, keda õigusakt otseselt puudutab (näiteks mitte kõiki talunikke, vaid ainult kõiki õunakasvatajaid), lugema sellist pealkirja kandvat õigusakti.

* Ühise normitehnika juhendi eestikeelse teksti käesolevas väljaandes on vajalikes kohtades suuniste sõnastust, samuti muud teksti, kohandatud, eriti Lissaboni lepingust tulenevate muudatustega.

- 8.2. Õigusakti pealkiri peab olema erinev teiste kehtivate õigusaktide pealkirjadest (samas vt punkti 8.3).
- 8.3. Varasemaid õigusakte muutvad õigusaktid on erijuht. Pealkiri ei ole täielik, kui selles ei ole toodud kõikide muudetavate õigusaktide numbreid. Ilma sellise viiteta ei ole võimalik leida kõiki asjaomase õigusakti muudatusi. Kui õigusakti ainus eesmärk on muuta teist õigusakti, tuleb ära märkida kas muudetava õigusakti pealkiri ja number või selle number ning muutmise eesmärk (vt punkte 18.9 ja 18.10). Kui aga kõnealuse õigusaktiga kehtestatakse iseseisvad sätted ja teist õigusakti muudetakse ainult lisaks sellele, märgitakse ära ainult muudetava õigusakti number (vt punkti 19.3).

Lühipealkiri

- 8.4. Õigusakti lühipealkirja kasutatakse vähem liidu õiguses, kus õigusaktide märgistamiseks kasutatakse tähtede ja numbrite kombinatsiooni (näiteks „(EL) 2015/35“), ja rohkem süsteemides, kus nummerdamist ei kasutata. Teatud juhtudel on lühipealkirja siiski kasutatud (näiteks määrus (EÜ) nr 1234/2007 = „ühise turukorralduse ühtne määrus“). Hoolimata näilisest lihtsusest ohustab lühivormi kasutamine liidu õigusaktide täpsust ja ühtlust. Seda viisi tuleks kasutada vaid erandjuhul, kui see lugeja jaoks arusaamist oluliselt lihtsustab.
- 8.5. Õigusakti vastuvõtmisel tuleks vältida täispealkirja järel esitatavat lühipealkirja, see muudab pealkirja vaid raskepärasemaks ega lahenda küsimust, kas lühipealkirja tuleks samas või edasistes õigusaktides kasutada.

Punktis 8.4 esitatut silmas pidades võib viidata õigusaktile lühipealkirjaga, et muuta sellele viitav õigusakt arusaadavamaks. Sel juhul tuleb valitud lühipealkiri esitada sulgudes viitava õigusakti tekstis nagu teisedki lühendid.

Kokkuvõtteks:

8.6. Õigusakti täispealkiri sisaldab loetelu järjekorras:

- 1) viidet õigusakti liigile (määrus, direktiiv, otsus, asjakohasel juhul „delegeeritud“ või „rakendus-“);
- 2) asjaomase valdkonna lühendit („EL“, „ÜVJP“ või „Euratom“), aastat ja õigusakti järjekorranumbrit²;
- 3) õigusakti vastu võtnud institutsiooni(de) nime(sid);
- 4) vastavalt õigusakti allkirjastamise kuupäeva (Euroopa Parlamendi ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse teel vastu võetud õigusaktide, eelarve ja eelarvet käsitlevate otsuste puhul) või vastuvõtmise kuupäeva;
- 5) pealkirja, mis kirjeldab lühidalt reguleerimiseset.

9. VOLITUSTE EESMÄRK ON ESITADA ÕIGUSAKTI ÕIGUSLIK ALUS JA ÕIGUSAKTI VASTUVÕTMISELE EELNEVA MENETLUSE PÕHISAMMUD.

9.1. Preambuli alguses olevates volitustes esitatakse:

- õigusakti õiguslik alus ehk norm(id), mis annavad pädevuse õigusakti vastuvõtmiseks;
- aluslepingutes ette nähtud ettepanekud, algatused, soovitusel, taotlused või arvamused (menetlusaktid, mida ei ole aluslepinguga sätestatud, märgitakse ühte viimastest põhjendustest³); seadusandlike aktide puhul lisatakse volitused eelnõu edastamise kohta liikmesriikide parlamentidele ning järgitava menetluse kohta (seadusandlik tavamenetlus või seadusandlik erimenetlus). Tuleb kontrollida, et volitustena märgitu on tõesti volitus ning et selle koht ei ole hoopis õigusakti muus osas (vt punkte 9.13 ja 9.14).

² Mõningate eranditega nummerdatakse alates 1. jaanuarist 2015 kõik ELT L-seerias avaldatavad dokumendid olenemata õigusakti tüübist (määrus, direktiiv, otsus või muu) kasvavas järjestuses: (valdkond) [aaaa]/[nr]. Enne nimetatud kuupäeva avaldatud õigusaktide numeratsioon ei muutu.

³ Komiteemenetluse arvamuste kohta vt punkti 10.18.

Esitusviis

9.2. Volitused algavad tavaliselt sama väljendiga (eesti keeles „võttes arvesse“).

Õiguslik alus

9.3. Esimene volitus on üldviide aluslepingule, mis annab võetava meetme üldise õigusliku aluse.

Volitus koostatakse järgmiselt:

„võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut ...“ või

„võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut ...“ või

„võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut ...“.

Kui viidatakse rohkem kui ühele aluslepingule, tuleb viited esitada eri ridadel järgmises järjestuses: Euroopa Liidu leping, Euroopa Liidu toimimise leping, Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamisleping.

9.4. Kui õigusakti otsene õiguslik alus tuleneb aluslepingu sättest, täiendatakse üldvolitust sõnadega „eriti selle artiklit“, millele järgneb vastav artikli number⁴.

Näide:

„võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,“

⁴ Kui õigusakt põhineb ühinemisakti sättel, kasutatakse järgmist sõnastust: „võttes arvesse ... ühinemisakti, eriti selle artiklit ...“ või „..., eriti selle protokoll nr ... artiklit ...“.

- 9.5. Kui aga õigusakti otsene õiguslik alus tuleneb teisest õigusest⁵, viidatakse asjaomasele õigusaktile teises volituses, kus artiklile eelnevad sõnad „eriti selle“.

Näide:

„võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrust (EL) nr 1026/2012, milles käsitletakse kalavarude kaitseks võetavaid teatavaid meetmeid seoses mittedahtsat kalapüüki lubavate riikidega,^() eriti selle artikli 4 lõike 1 punkti c,

() ELT L 316, 14.11.2012, lk 34, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1026/oj>.”

- 9.6. Õiguslikku alust tuleb selgelt eristada sätetest, mis määratlevad tehtavate otsuste reguleerimiseseme, materiaalõiguslikud eeldused ja tingimused. Menetlussätted (näiteks Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“), artiklid 294 ja 218) ei ole õiguslikuks aluseks. (Vt siiski p. 9.7)
- 9.7. Erijuhtudeks on ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud korras sõlmitud rahvusvahelised lepingud.

Näide:

„võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 100 lõiget 2 koostoimes artikli 218 lõike 6 punktiga a,“

- 9.8. Kui õigusakti mitmes artiklis sätestatakse edaspidi vastuvõetavate otsuste eesmärk ja mingis muus artiklis institutsioon, kes on volitatud neid otsuseid vastu võtma, tuleb volitustes viidata ainult viimati nimetatud artiklile.

⁵ Teisese õiguse sättele viidatakse järgmiselt: volituses esitatakse õigusakti täispealkiri ja sellele järgnevas joonealuses märkuses näidatakse ära asjakohane *Euroopa Liidu Teataja* viide (seeria, number, kuupäev, lehekülg (kui samas *Euroopa Liidu Teatajas* avaldati mitu õigusakti) ja ELI püsiv tunnus, kui see on olemas).

- 9.9. Kui õigusaktis on ühes artiklis üks lõige meetmete eesmärgi ja teine lõige õigusakti vastuvõtmise pädevuse kohta, viidatakse volitustes ainult viimati nimetatud lõikele⁶, mitte kogu artiklile.

Näiteks ühise turukorraldusega reguleeritud toodete tariifikvootide üksikasjalike eeskirjade vastuvõtmisel tuleb viidata nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikli 144 lõikele 1.

Menetlusetapid

- 9.10. Ettevalmistavate õigusaktide ja eelkõige Euroopa Parlamendi, kontrollikoja, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee aluslepingutega ette nähtud arvamuste kohta käivatele volitustele tuleb lisada joonealune viide *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele (näiteks: ELT C, C/2024/124, 5.2.2024, ELI: [HTTP://DATA.EUROPA.EU/ELI/C/2024/124/OJ](http://data.europa.eu/eli/C/2024/124/OJ)). Kui arvamus ei ole veel avaldatud, tuleb näidata arvamuse andmise kuupäev.

Näide:

(...) 1. aprilli 1996. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

- 9.11. Seadusandliku tava- või erimenetluse puhul sõnastatakse volitus seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele edastamise kohta järgmiselt:

„olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele“

⁶ Kui lõige sisaldab erinevates lõikudes kahte volitust, näiteks ühte nõukogule ja teist komisjonile, tuleb viidata asjakohasele lõigule.

Volitus seadusandliku menetluse kohta sõnastatakse järgmiselt:

„toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt,“ või „toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt“

Seadusandliku tavamenetluse korral, kui menetlus läheb lepituskomiteesse ja lepitamine on edukas, sõnastatakse volitus järgmiselt:

„toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt, arvestades lepituskomitee poolt (kuupäev alalütlevas) heakskiidetud ühist teksti ... ,“

Seadusandliku menetluse kohta käivale volitusele järgneb joonealune märkus, milles esitatakse kõik menetluse etapid.

- 9.12. Menetluse kohta käivat volitust tuleks kasutada teatud õigusaktide puhul, mille vastuvõtmise õiguslik alus viitab aluslepingu mõnes muus artiklis sätestatud vastuvõtmismenetlusele. Näiteks viitab ELi toimimise lepingu artikli 132 lõige 3 (õiguslik alus) ELi toimimise lepingu artikli 129 lõikes 4 sätestatud menetlusele. Selle menetluse puhul tuleks kasutada samasugust volitust nagu seadusandliku tavamenetluse või erimenetluse korral:

„toimides artikli 129 lõikes 4 ette nähtud menetluse kohaselt“

Volituste sisu piiritlemine

- 9.13. Volituste koostamisel tuleb tagada, et need puudutaksid kas õiguslikku alust või menetlust. Kui viide õiguslikuks aluseks mitteolevate sätete sisule on vajalik regulatiivosast täpselt arusaamiseks või selle õiguspärasuse kontrollimiseks, tuleb selline viide teha põhjendustes. Taustinformatsioonina antavad üldisemad selgitused tuleks esitada seletuskirjas.

- 9.14. Volituste puhul ei tohi teha viiteid ELi toimimise lepingu üldistele institutsioonide käsitlevatele sätetele (näiteks artiklid 238 ja 288), mis samuti kehtivad kõnealuse õigusakti kohta.

NB! Teatud ettevalmistavaid etappe (tehniliste üksuste arvamused, aluslepingus mitte ette nähtud konsultatsioonid) kirjeldatakse tavaliselt põhjenduste lõpus, kasutades väljendeid nagu „võttes arvesse ... arvamust“, „pärast konsulteerimist“.

Seevastu nõukogus kokkutulnud liikmesriikide valitsuste esindajate sisekokkulepete või otsuste puhul märgitakse volituste lõpus:

„pärast konsulteerimist Euroopa Komisjoniga“ või

„kokkuleppel Euroopa Komisjoniga“.

10. PÕHJENDUSTE EESMÄRK ON LÜHIDALT ESITADA REGULATIIVOSA PÕHISÄTETE VASTUVÕTMISE PÕHJUSED ILMA NEID KORDAMATA VÕI ÜMBER SÕNASTAMATA. NEED EI TOHI SISALDADA NORMATIIVSÄTTEID EGA POLIITILISI ÜLESKUTSEID.
- 10.1. Põhjendused on õigusakti vajalikkust põhjendav osa. Põhjendused paiknevad volituste ja regulatiivosa vahel. Põhjendav osa algab sõnadega „ning arvestades järgmist:“ ning jätkub nummerdatud punktidega (vt suunist nr 11), mis koosnevad ühest või enamast täislausel. Nendes ei kasutata käskivat kõneviisi ning need ei tohi olla segi aetavad regulatiivosaga.
- 10.2. Määrused, direktiivid ja otsused peavad olema põhjendatud. Eesmärk on võimaldada asjaomastel isikutel teha kindlaks asjaolud, millest lähtudes kõnealuse õigusakti kehtestanud institutsioon oma volitusi kasutab⁷, anda vaidluse pooltele võimalus oma huve kaitsta ja võimaldada Euroopa Liidu Kohtul teostada järelevalvet institutsioonide õigusaktide üle.

⁷ Vt 4. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas C-24/62: Saksamaa vs. komisjon, EKL 1963, lk 131.

- 10.3. Kui on vaja meelde tuletada õigusakti ajaloolist tausta, esitatakse faktid kronoloogilises järjestuses. Erisätetega seotud põhjendused esitatakse võimalikult nende sätete esinemisjärjekorras.

Õigusakti põhjendavas osas tuleks esitada:

- oluliste faktide ja õigusküsimuste kokkuvõtlikud selgitused ja
- järeldus, et regulatiivosas sätestatud meetmete vastuvõtmine on vajalik või kohane.

- 10.4. Liidu õigusakti põhjendava osa *sisu* kohta ei ole võimalik täpsemaid juhiseid anda. Eri valdkondi katvate või erinevatel asjaoludel vastu võetud üld- ja üksikaktide põhjenduste ühtse sõnastuse loomine ei ole võimalik.

Siiski on põhjendava osa jaoks olemas teatud põhireeglid

- 10.5. Põhjendustes tuleks lühidalt selgitada, miks õigusakti regulatiivosa peamisi sätteid on vaja. Seega:

- 10.5.1. Põhjendustes tuleks esitada *tõelised põhjused*. Selles ei tohiks sätestada õiguslikku alust (mis peab olema volituste osas) ega korrata pädevusnormide osi, millele on juba õigusliku alusena viidatud. Samuti on üleliigsed või otstarbetud põhjendused, milles esitatakse ainult õigusakti reguleerimisvaldkond või korratakse või isegi sõnastatakse ümber sätted ilma nende põhjusi välja toomata.

- 10.5.2. Põhjendusi kujul „tuleks võtta meetmeid ...“, mis ei põhjenda meetmete võtmise vajadust, ei tohi kasutada.

- 10.5.3. Õigusakti põhjendamisel ei saa piirduda üksnes viitega teises õigusaktis kasutatud põhjendustele⁸.

⁸

Vt 27. septembri 1979. aasta otsus kohtuasjas C-230/78: Eridania-Zuccherifici nazionali ja Società italiana per l'industria degli zuccheri vs. ministro per l'agricoltura e le foreste, ministro per l'industria, il commercio e l'artigianato e la spa zuccherifici meridionali, EKL 1979, lk 2749, ja 26. novembri 1975. aasta otsus kohtuasjas C-73/74: Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique vs. komisjon, EKL 1975, lk 1514.

- 10.6. Iga üksikut sätet ei ole vaja põhjendada. Sellegipoolest tuleb alati esitada õigusakti kehtetuks tunnistamise või sätte väljajätmise põhjendused (vt ka punkti 10.14).
- 10.7. Loobuda tuleks põhjendustest, mis ei põhjenda regulatiivosa sätete vajalikkust, välja arvatud mõned erandid; selline põhjendus on lubatav viimase põhjendusena näiteks ELi toimimise lepingu artikli 352 puhul – siis on sõnastus järgmine:

„Aluslepinguga ei nähta [käesoleva õigusakti] [...] vastuvõtmiseks ette muid volitusi peale artiklis 352 sätestatute,“
--

- 10.8. Kui õiguslik alus lubab vastu võtta õigusakti selle liiki täpsustamata („nõukogu võtab vastu vajalikud meetmed ...“) ning sobiv liik ei selgu võetava meetme sisust, tuleb põhjendada, miks selline õigusakti liik valiti. Kui sel juhul oleks näiteks võimalik taotletavat seadusandlikku eesmärki saavutada vahetult kohaldatava määрусega, võib selgitada, miks eelistatakse vastu võtta direktiiv, mis tuleb üle võtta liikmesriigi õigusesse. Koostaja peab samuti võtma arvesse lähimus- ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

Põhjendamiskohustuse ulatus sõltub õigusakti või sätte laadist.

a) Üldkohaldatavad õigusaktid

- 10.9. *Alusaktides* tuleks põhjendavas osas püüda pigem lahti seletada õigusakti mõte kui põhjendada kõiki üksikuid sätteid. Samas esitatakse üksikute sätete puhul sageli konkreetsed põhjused kas nende olulisuse tõttu või seepärast, et need ei lange kokku õigusakti üldise mõttega.
- 10.10. *Rakendusaktide* põhjendused on spetsiifilisemad, ehkki alati peaks püüdlema selle poole, et need oleksid lühikesed ja täpsed.

10.11. Siiski ei ole üldkohaldatavate õigusaktide põhjendustes vaja kajastada ega hinnata õigusakti vastuvõtmise aluseks olevaid asjaolusid. Nii näiteks oleks imporditolle või põllumajandustoetusi kehtestavate õigusaktide üksikasjalik, ka arvutusi sisaldav põhjenduste osa ebapraktiline. Selle asemel tuleks piirduda viitega arvutustes kasutatud tingimustele ja meetoditele, näidates ühelt poolt õigusakti vastuvõtmiseni viinud üldolukorda ning teiselt poolt seatud üldeesmärgi⁹.

b) Üksikaktid

10.12. Üksikakti põhjendused tuleks sõnastada täpsemalt.

10.13. See kehtib eriti taotlust tagasi lükkavate õigusaktide puhul. Keerulisi õiguslikke ja faktilisi asjaolusid kirjeldavaid konkurentsiootsuseid tuleb üksikasjalikult põhjendada. Kuna otsus peab sellest hoolimata jääma selgeks, tuleb samaaegselt püüelda selle poole, et põhjendused oleksid lühikesed.

c) Erisätted

10.14. Erilist tähelepanu tuleb pöörata järgmiste sätete põhjendamisele:

- sätted, millega kehtestatakse erand;
- üldregulatsioonist kõrvale kalduvad sätted;
- üldpõhimõtetest erandeid ette nägevad sätted, nagu näiteks tagasiulatuva jõuga sätted;
- sätted, mis võivad kahjustada teatud asjaosaliste huve ning
- sätted, mis jõustuvad õigusakti avaldamise päeval.

⁹ Vt 1. detsembri 1965. aasta otsus kohtuasjas C-16/65: Schwarze vs. Einfuhr-und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, EKL 1965, lk 877.

d) Põhjendused õigusakti lähimuse ja proportsionaalsuse kohta.

10.15. Lähimuse ja proportsionaalsuse põhimõtte jaoks tuleks lisada eraldi põhjendused.

10.15.1. Oma õigusloomealaste volituste kasutamisel võtavad institutsioonid arvesse lähimuspõhimõtet ning selgitavad õigusakti seletuskirjas ja kokkuvõtlikumalt põhjendustes, kuidas nad seda põhimõtet järgivad.

10.15.2. Lähimuse põhimõtte järgimist kajastava põhjenduse tekst võib olenevalt asjaoludest erineda, kuid peab üldjoontes vastama punktis 10.15.4 esitatud ülesehitusele. Siiski on oluline arvestada, et Euroopa Liidu lepingu („ELi leping“) artiklis 5 tehakse vahet erinevatel valdkondadel sõltuvalt sellest, kas liidul on selles ainupädevus või jagatud pädevus.

10.15.3. Valdkondades, kus liidul on ainupädevus, nõutakse ELi lepingu artikli 5 lõikes 4 üksnes proportsionaalsuse põhimõtte järgimist. Sel juhul põhistatakse proportsionaalsust järgmiselt:

„Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele on vajalik ja asjakohane põhieesmärgi (kirjeldage üldeesmärgi) saavutamiseks kehtestada eeskirjad (kirjeldage kõnealuse õigusaktiga reguleeritud erimeetmeid) kohta. Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõike 4 kohaselt ei lähe (nimetage õigusakt) seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.“

10.15.4. Kui liidul ei ole ainupädevust, sisaldavad põhjendused viiteid nii lähimusele kitsamas tähenduses kui ka proportsionaalsusele, nagu on toodud järgmises näites:

„Kuna käesoleva ... (nimetada õigusakti liik) eesmärki/eesmärke ... (nimetada eesmärgid, kui see on asjakohane) ei suuda liikmesriigid ... (nimetada põhjused) piisavalt saavutada, küll aga saab seda/neid ... (nimetada meetme ulatus või toime) paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe ... (nimetada õigusakti liik) nimetatud eesmärgi/eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.“

- 10.15.5. Tõeliste põhjenduste andmiseks tuleb tüüpsõnastust täiendada ja kasutada igal üksikjuhul sulgudes esitatu kohaselt. Kui põhjendustest ilmneb selgesti meetmete vajalikkus liidu tasandil ja meetmete proportsionaalsus, võib tüüpsõnastusest kõrvale kalduda.

Põhjendused delegeeritud ja rakendusaktide korral

- 10.16. Alusaktis, mis näeb ette, et komisjon võtab vastu delegeeritud akte, viidatakse eraldi põhjenduses ELi toimimise lepingu artiklile 290. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon võtavad kohustuse kasutada kõnealuse põhjenduse ja vastavate sätete koostamisel võimalikult suurel määral ühiselt kokku lepitud tüüpsõnastust.
- 10.17. Alusaktis, mis näeb ette, et komisjon võtab vastu ELi toimimise lepingu artiklis 291 ette nähtud rakendusakte, viidatakse eraldi põhjenduses asjakohasel juhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusele (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes¹⁰.

Viide konsultatsioonidele

- 10.18. Määruses (EL) nr 182/2011 ette nähtud konsultatsioonidele viidatakse komisjoni vastu võetud rakendusakti preambulis.

Kontrollimenetluse raames (nimetatud määruse artikkel 5) komiteega konsulteerimisel on alati õiguslikud tagajärjed. Sellele ei viidata mitte volituste osas, vaid põhjenduste osa lõpus.

Näide:

„(...) vastu võetud meetmed on kooskõlas [komitee nimi] komitee arvamusega,“

¹⁰ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>.

Seevastu konsulteerimisele komiteega nõuandemenetluse raames (kõnealuse määruse artikkel 4) viidatakse viimases volituses järgmiselt:

„Pärast konsulteerimist [komitee nimetus] komiteega,“

11. IGA PÕHJENDUS NUMMERDATAKSE.

11.1. Nummerdamine on õigusaktide selguse ja viitamise lihtsuse huvides ilmselgelt põhjendatud nii enne kui ka pärast teksti vastuvõtmist.

See kehtib mitte üksnes üldkohaldatavate õigusaktide, vaid ka institutsioonide kõikide formaalsete õigusaktide puhul (mille ülesehitus koosneb pealkirjast, preambulist ja regulatiivosast).

11.2. Esitusviis on järgmine:

„ning arvestades järgmist:

(1) ...

(2) ...“.

NB! Iga põhjendus algab suurtähega ja lõpeb punktiga, viimane põhjendus lõpeb komaga.

11.3. Kui õigusaktis on ainult üks põhjendus, siis seda ei nummerdata.

12. SIDUVA ÕIGUSAKTI REGULATIIVOSA EI TOHI SISALDADA MITTENORMATIIVSEID SÄTTEID, NÄITEKS SOOVE VÕI POLIITILISI AVALDUSI, EGA SÄTTEID, MIS KORDAVAD VÕI SÕNASTAVAD ÜMBER ALUSLEPINGUTE KATKEID VÕI ARTIKLEID, EGA SÄTTEID, MIS KORDAVAD JUBA KEHTIVAIÐ ÕIGUSNORME. REGULATIIVOSA SÄTTED EI TOHI ÜKSTEIST EGA ÕIGUSAKTI PEALKIRJA KORRATA.

Mittennormatiivsed sätted siduvates õigusaktides

- 12.1. Siduvad õigusaktid sisaldavad õigusnorme ja õigusakti õigeks mõistmiseks ja kohaldamiseks vajalikke informatiivseid sätteid (näiteks: kohaldamisala ja määratlused). Kõik muu on üleliigne, soovid, tahteavaldused ja deklaratsioonid ei kuulu siduva õigusakti regulatiivossa.

Järgmine näide on määruse mittenormatiivsest sättest, mida tuleb vältida:

„Ökomärgisega toodete kasutamise edendamiseks peaksid komisjon ja teised liidu institutsioonid ning liikmesriigi tasandi ametiasutused näitama eeskujul, sätestades nõuded oma toodetele, ilma et see piiraks liidu õiguse kohaldamist.“

See säte väljendab soovi, mis ei pane adressaatidele kohustusi. Seepärast ei kuulu see siduvasse õigusakti, vaid kõnealuse õigusaktiga kaasnevasse teatisse või soovitusse.

Sätted, mis kordavad või sõnastavad ümber aluslepingu või teiste õigusaktide lõikeid või artikleid

- 12.2. Selliste sätete kasutamine on tarbetu ja isegi ohtlik. Toogem näide ELi toimimise lepingu artiklil 46 põhinevast õigusaktist, millele põhjendustes korrapäraselt viidatakse. On tarbetu koostada lõiget, mis kordab artikli 45 lõiget 1, mille kohaselt *„tagatakse töötajate liikumisvabadus liidu piires“*. Koostaja peab näitama, kuidas ta kavatseb seda sätet rakendada, mitte piirduma selle taasesitamisega. Pealegi on selline taasesitamine ohtlik, kuna kõrvalekaldumine algsõnastusest võib jätta mulje, et sooviti saavutada algtekstist erinevat tulemust, ning võib isegi luua selleks teatud eeldused.

Sätted, mis viitavad ainult teiste artiklite sisule

- 12.3. Need sätted on üldjuhul sõnastatud järgmiselt:

„Selle süsteemi loomiseks võtab nõukogu artiklites 3, 4 ja 5 sätestatud meetmed.“

Selliseid sätteid tuleb vältida, kuna viidatud artiklid sisaldavad kogu vajaliku informatsiooni nende rakendamise kohta. Lisaks tekitab selline ülesehitus segadust, milline on normile vastavate tulevaste rakendusmeetmete õiguslik alus: kas selleks on viidet sisaldav artikkel või artikkel, millele viidatakse?

Sätted, mis kordavad õigusakti pealkirja

- 12.4. Isegi kui ei ole võimalik vältida õigusakti pealkirja kordamist muudes teksti osades (näiteks õigusakti sisu ning kohaldamisala määratlevas artiklis), peavad vastavad sätted asjaolusid täpsustama ja sisaldama lisaväärtust.
13. ASJAKOHASEL JUHUL LISATAKSE REGULATIIVOSA ALGUSESSE ÕIGUSAKTI REGULEERIMISESET JA KOHALDAMISALA MÄÄRATLEV ARTIKKEL.
- 13.1. „Reguleerimisese“ tähistab õigusakti sisu, samal ajal kui „kohaldamisala“ viitab õiguslikele või faktilistele asjaoludele ning isikutele, kelle suhtes seda õigusakti kohaldatakse.
- 13.2. Esimene artikkel, kus määratletakse õigusakti reguleerimisese ja kohaldamisala, ja mis on rahvusvaheliste lepingute puhul tavaks, sisaldub sageli ka liidu õigusaktides. Selle lisamise otstarbekuse üle tuleks igal üksikjuhul eraldi otsustada.
- 13.3. Sellisest artiklist ei ole kasu, kui see on ainult pealkirja ümbersõnastamine. Samas võib see lugejale pakkuda informatsiooni, mida polnud pealkirja lühiduse huvides lisatud, kuid mis võimaldab tal kohe kindlaks teha, keda õigusakt puudutab. Tähelepanu tuleb pöörata sellele, et lugejatele ei antaks eksitavat informatsiooni.

Kui näiteks sellises artiklis on sätestatud, et õigusakt kehtib „sõidukite kohta, mille maksimaalne kiirus on 25 km/h või rohkem“, võib kõnealune õigusakt sisaldada sätteid, mis kehtivad ainult sõidukite kohta, mille maksimaalne kiirus on 50 km/h, sest niisugune sõiduk kuulub igal juhul määratletud kohaldamisalasse. Samas ei tohi seal olla sätteid sõidukite kohta, mille maksimaalne kiirus on näiteks 20 km/h, kuna sellise sõiduki tootja või omanik, kes on lugenud artiklit kohaldamisala kohta, ei pruugi lugeda regulatiivosa ülejäänud sätteid.

- 13.4. Mõnikord ei ole erinevus kohaldamisala ja määratluse vahel selge. Järgmises näites sätestab antud määratlus ka õigusakti kohaldamisala:

„Artikkel 1 – Käesolevas direktiivis tähendab „sõiduk“ teedel kasutamiseks mõeldud, kerega või kereta, vähemalt neljarattalist mootorsõidukit, mille valmistajakiirus ületab 25 kilomeetrit tunnis, ja selle haagiseid, välja arvatud rööbastel liikuvad sõidukid, põllutöötraktorid ja -masinad ning töösõidukid.“

Selle artikli saaks samahästi sõnastada: „Artikkel 1 – Käesolevat direktiivi kohaldatakse ... mootorsõidukite suhtes, mis on mõeldud ...“, lause lõpeks sõnaga „sõiduk“. Tavaliselt tulekski sellist lahendust eelistada, eriti kui õigusakt ei sisalda artiklit muude määratlustega. See teeb võimalikuks kohaldamisala selgema ja täpsema sätestamise.

14. KUI ÕIGUSAKTIS KASUTATUD MÕISTED EI OLE ÜHESELT MÕISTETAVAD, TULEKS KÕIK NEED MÄÄRATLEDA ÜHES ARTIKLIS ÕIGUSAKTI ALGUSES. MÄÄRATLUSED EI TOHI SISALDADA ISESEISVAID NORMATIIVSÄTTEID.

- 14.1. Termineid tuleb kasutada nende üldlevinud või erialakeelses tähenduses. Õigusliku selguse huvides võib olla vajalik kasutatavate terminite määratlemine õigusaktis eneses. See kehtib muuhulgas juhul, kui mitmetähenduslikku terminit tuleb mõista ainult ühes tähenduses või kui õigusakti eesmärgist tulenevalt määratletakse terminit tema üldlevinud tähendusest kitsamalt või laiemalt. Termin määratlus ei tohi olla vastuolus termini üldlevinud tähendusega.

Määratletud terminit tuleb samas tähenduses kasutada läbivalt terves õigusaktis.

- 14.2. Suunise teine lause kirjeldab levinud normitehnilist viga.

- 14.2.1. Näide normitehnikale mittevastavast sättest:

„d) „kaebus“ tähendab ükskõik millise laeva ohutusest huvitatud isiku poolt ... esitatud teavet ... välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik peab esitatud teavet või kaebust ilmselgelt alusetuks; teabe või kaebuse esitanud isikut ei tohi asjaomase laeva omanikule avaldada.“

- 14.2.2. Lause allajoonitud osa ei ole määratlus, vaid iseseisev õigusnorm.
- 14.3. Norm tuleks paigutada teiste õigusnormide hulka. Toodud näites võiks teksti koostaja selle paigutada sobivasse kohta mõnes muus artiklis („... *Kui liikmesriik saab kaebuse, mida ta peab ilmselgelt alusetuks, ..., siis ta ...*“), lisades teise lõiguna lause „*Teabe või kaebuse esitanud isikut ...*“
- 14.4. Keeld lisada määratlusse iseseisvaid õigusnorme ei tulene ainult jäikadest loogikareeglitest. Juhul kui sellised elemendid sisalduvad määratluses, ei asu kõik normatiivsed elemendid ühes kohas ning mõned neist võivad jääda lugejal tõlgendamise käigus tähelepanuta.
15. REGULATIIVOSA PEAKS VÕIMALUSE KORRAL OLEMA STANDARDÜLESEHITUSEGA (REGULEERIMISESE JA KOHALDAMISALA – MÕISTED – ÕIGUSED JA KOHUSTUSED – DELEGEERITUD JA RAKENDAMISVOLITUSI SISALDAVAD SÄTTED – MENETLUSSÄTTED – RAKENDAMISMEETMED – ÜLEMINEKU- JA LÖPPSÄTTED).
- REGULATIIVOSA JAGATAKSE ARTIKLITEKS NING PIKKUSEST JA KEERUKUSEST OLENEVALT JAOTISTEKS, PEATÜKKIDEKS JA JAGUDEKS. KUI ARTIKKEL SISALDAB LOETELU, TULEKS IGA LOETELUS OLEV PUNKT MÄÄRATLEDA PIGEM NUMBRI VÕI TÄHE KUI TAANDE ABIL*.
- 15.1. Järgnevate regulatiivosa standardülesehituse osade suhtes kehtivad teatavad vorminõuded:
- 1) reguleerimisese ja kohaldamisala (vt suunist nr 13);
 - 2) mõisted (vt suunist nr 14);
 - 3) delegeeritud ja rakendamisvolitusi sisaldavad sätted;

* Ühise normitehnika juhendi eestikeelse teksti käesolevas väljaandes on vajalikes kohtades suuniste sõnastust, samuti muud teksti, kohandatud, eriti Lissaboni lepingust tulenevate muudatustega.

- 4) rakendusmeetmed. Liikmesriigi poolt direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtaegu ja detailseid reegleid käsitlevate sätete puhul järgitakse ettenähtud sõnastust. Tüüpsõnastus on ka teistel sätetel, näiteks sätetel riigi tasandil kohaldatavate karistuste või võimalike õiguskaitsevahendite kohta;
- 5) ülemineku- ja lõppsätteid. Need hõlmavad:
- varasemate õigusaktide kehtetuks tunnistamist (vt suunist nr 21). Kehtetuks tunnistamise kuupäev tuleb sõnaselgelt sätestada juhul, kui see erineb vastuvõetava õigusakti jõustumise kuupäevast;
 - üleminekusätteid vanalt süsteemilt uuele. Keelekasutus ja kõik eespoolmainitud kuupäevad ei tohi jätta kahtlust, millise tähtaja jooksul pärast uue süsteemi kehtima hakkamist kohaldatakse jätkuvalt kõiki varasemaid sätteid või osa nendest;
 - varasemaid õigusakte muutvaid sätteid (vt suunist nr 18);
 - tähtaega, mille jooksul õigusakti kohaldatakse (vt suunist nr 20).

15.2. Teised elemendid – õigused ja kohustused ning menetlussätteid, välja arvatud delegeeritud ja rakendamisvolitusi sisaldavad sätteid – moodustavad õigusakti normatiivse osa ning nende vorm sõltub õigusakti eesmärgist ja kehtestatava süsteemi keerukuse astmest.

- 15.3. Kui artikkel sisaldab loetelu, tuleb pöörata tähelepanu sellele, et loetelu iga element oleks kooskõlas ja otseselt seotud sissejuhatavate sõnadega. Selle eesmärgi saavutamiseks on soovitatav vältida iseseisvate lausete või lõikude lisamist loetelusse.

Näide sõnastusest, mida tuleks vältida:

„Pädevad asutused peavad teostama kontrolli, et kindlustada:

- a) üleantava kauba vastavus ostule;

Järelevalvet teostatakse liidu õigusega kehtestatud töötluskoefitsientidele viidates, kui viimased on olemas. Teistel juhtudel toetutakse järelevalvet teostades asjaomase tegevusharu üldtunnustatud koefitsientidele:

- b) toormaterjali reeglipärane lõppkasutus;

- c) vastavus liidu õigusele.“

Sellisel juhul tuleks loobuda loendist ja esitada tekst järgmisel kujul:

„Pädevad asutused teostavad kontrolli, et kindlustada üleantava kauba vastavus sooritatud ostule.

Nad teostavad järelevalvet liidu õigusega kehtestatud töötluskoefitsientidele viidates, kui viimased on olemas. Kõikidel muudel juhtudel toetutakse järelevalvet teostades asjaomase tegevusharu üldtunnustatud koefitsientidele.

Kontrolli teostatakse ka toormaterjali nõuetekohase kasutamise ja liidu õigusele vastavuse üle.“

- 15.4. Õigusakti regulatiivosa struktuurielemendid on esitatud alljärgnevas tabelis. Lihtsa ülesehitusega õigusaktid jagunevad artikliteks ja lõigeteks. Õigusaktide kõrgema tasandi jaotuselemendid on peatükid, mis on vajaduse korral liigendatud jagudeks. Ainult teksti erakordse keerukuse korral võib peatükke liigendada jaotisteks, mida võib omakorda jagada osadeks.

Nimetus	Tähis	Viitamise viis	Märkused
I Kõrgema tasandi jaotuselemendid			Kõrgema tasandi jaotuselementidel võib olla pealkiri. ¹¹
– osa	I osa (või esimene osa)	I osas (või esimeses osas)	Kasutatakse (koos või eraldi) teatud pikkades ja väga struktureeritud tekstides.
– jaotis	I jaotis	I jaotises, [I osa] I jaotises	
– peatükk	I peatükk (või 1. peatükk)	I peatükis (või 1. peatükis)	
		[I osa I jaotise] I peatükis (või [I osa I jaotise] 1. peatükis)	
– jagu	1. jagu	1. jaos [I osa I jaotise I peatüki] 1. jaos	
II Põhiüksused			Põhiüksustel võib olla pealkiri
– artikkel	artikkel 1 ¹²	artiklis 1	Läbiv numeratsioon (isegi juhul, kui on kõrgema tasandi jaotuselemente).
või			

¹¹ Kõnealuste jaotuselementide nummerdamist alustatakse uuesti, kui need on hõlmatud uues kõrgema tasandi jaotuselemendis (nt II jaotise esimene peatükk nummerdatakse „I peatükk“, isegi kui I jaotis sisaldas peatükke).

¹² Artikleid nummerdatakse läbivalt kogu õigusakti ulatuses, isegi kui see sisaldab kõrgema tasandi jaotuselemente. Kui õigusaktis on ainult üks artikkel, nimetatakse seda artiklit „Ainus artikkel“.

– punkt	I (või A) või I (või A või 1.)	I punktis (või punktis A,) I punktis (või punktis A või punktis 1)	Kasutatakse teatud soovitusel, resolutsioonides, deklaratsioonides ja aruannetes.
III Madalama tasandi jaotuselemendid			Madalama tasandi jaotuselementidel ei ole pealkirja.
– lõige (nummerdatud)	1.	lõikes 1	Artikli iseseisvad jaotuselemendid.
– lõik (nummerdamata)	puudub	[artikli 1] lõikes 1 esimeses lõigus [artikli 1] esimeses lõigus	Artikli või lõike mitteiseseisvad jaotuselemendid, millel ei ole numbrit ega muud tähist.
– punkt	a)	punktis a [artikli 1 lõike 1 esimese lõigu]	Tavaliselt eelneb sissejuhataav osa.
– alapunkt	i) 1)	punktis a alapunktis i alapunktis 1 [artikli 1 lõike 1 esimese lõigu punkti a] alapunkti i alapunktis 1	
– taane	–	esimeses taandes [artikli 1 lõike 1 esimese lõigu punkti a alapunkti i alapunkti 1]	
– lause	puudub	esimeses taandes esimeses lauses [artikli 1 lõike 1 esimese lõigu punkti a alapunkti i alapunkti 1 esimese taande] esimeses lauses	Lõpeb punktiga.

Viited õigusakti piires ja teistele õigusaktidele
(suunised nr 16 ja 17)

16. TEISTELE ÕIGUSAKTIDELE PEAKS VIITAMA MINIMAALSELT. VIIDETES TULEB TÄPSELT NÄIDATA, MILLISELE ÕIGUSAKTILE VÕI SÄTTELE VIIDATAKSE. SAMUTI TULEKS VÄLTIDA RISTVIITEID (VIITEID ÕIGUSAKTILE VÕI ARTIKLILE, MIS OMAKORDA VIITAB TAGASI ALGSÄTTELE) JA SEERIAVIITEID (VIITEID SÄTTELE, MIS OMAKORDA VIITAB MUULE SÄTTELE).

Otsesed ja kaudsed viited

- 16.1. Otsene viide viitab sama õigusakti teisele sättele. Kaudne viide viitab teisele õigusaktile, liidu õigusaktile või muust allikast pärit õigusaktile.

- 16.1.1. Otsese viite näide:

Säte, mis viitab sama õigusakti lisale

„1. Preparaadi keskkonnanähtlikud hinnatakse ühe või mitme järgmise menetluse abil:

a) III lisas kirjeldatud tavapärase meetodi abil;“

- 16.1.2. Kaudse viite näide:

Säte, mis viitab teisele õigusaktile

„... b) määratakse kindlaks preparaadi keskkonnaohhtlikud omadused, mis on vajalikud preparaadi asjakohaseks klassifitseerimiseks kooskõlas direktiivi 67/548/EMÜ VI lisas esitatud kriteeriumidega.“

- 16.2. Nii otsesed kui ka kaudsed viited peavad olema piisavalt täpsed, et lugejal oleks hõlpsasti võimalik viidatav õigusakt üles leida.
- 16.3. Kaudsete viidete tegemisel tuleb olla eriti ettevaatlik. Eelkõige tuleb kontrollida, et õigusakt, millele viidatakse, on piisavalt selge ja avalikkusele kättesaadav.

Viitamise põhimõtted

16.4. Viitamist kasutatakse ainult juhul, kui:

- viidatava sätte sisu kordamata jätmine võimaldab teksti lihtsustada.
- sätte arusaadavus ei kannata ja
- õigusakt, millele viidatakse, on avaldatud või avalikkusele piisavalt kättesaadav.

16.5. Viidete kasutamisel tuleks olla mõõdukas ka läbipaistvuse põhimõtte seisukohalt. Õigusakti peaks olema võimalik lugeda ja mõista ilma teiste õigusaktide abita. Ent õigusakti loetavuse huvides ei tohiks liidu esmase õiguse sätteid teisesesse õigusesse ümber kirjutada (vt punkt 12.2).

16.6. Otsustades, kas viite tegemine on põhjendatud, tuleb kaaluda tagajärgi, mis kaasnevad viidatavasse õigusakti hilisemate paranduste tegemisega.

Mõistetavus

16.7. Viide tuleb sõnastada viisil, et viidatava sätte peamine mõte oleks arusaadav ka viidatavat sätet lugemata.

Näide:

Selle asemel, et kirjutada:

„Artiklit 15 kohaldatakse riikidesse eksportimisele ...“

kasutage järgmist sõnastust:

„Artiklis 15 sätestatud kontrollimenetlust kohaldatakse riikidesse eksportimisele ...“.

Selgus

16.8. Viidates tuleb selgelt näidata, missugusele faktilisele asjaolule või õiguslikule tagajärjele viidatakse.

16.8.1. Vältida tuleb teisele sättele sulgudes viitamist.

- 16.8.2. Teatud õigusnormid sätestavad, et reegel kohaldub analoogia alusel või õigemini *mutatis mutandis*. Sellist tehnikat tuleks kasutada ainult juhul, kui oleks ebaotstarbekas korrata viidatavat sätet ja seda muuta. Oluline on sätestada võimalikult täpselt, kuidas viidatud reegel kohaldub.
- 16.9. Viited, mis algavad sõnaga „*piiramata*“ või „*ilma et see piiraks*“, jäävad sageli ebaselgeks. Muuhulgas võivad viitav ja viidatav õigusakt omavahel vastuolus olla. Selliste viidete tegemist saab tavaliselt vältida õigusakti kohaldamisala täpsustades. Veelgi enam, kõrgema õigusjõuga sätetele viitamisel, mida kohaldatakse igal juhul, on sel viisil viitamine ebavajalik.

Näide:

Näide sõnastusest, mida tuleks vältida:

„Ilma et see piiraks direktiivi 91/414/EMÜ kohaldamist, kohaldatakse käesoleva direktiivi klassifitseerimist, pakendamist, märgistamist ja ohutuskaarte käsitlevaid sätteid taimekaitsevahendite suhtes“.

Parem sõnastus on:

„Käesoleva direktiivi artikleid ... kohta kohaldatakse ka taimekaitsevahenditele“.

Õigusaktile viitamine

- 16.10. Kui õigusaktis viidatakse teisele õigusaktile, peab viide sisaldama kas viidatava õigusakti täispikka pealkirja koos avaldamismärkega või pealkirja lühendatud vormi. Pealkirja lühendatud vormi kasutatakse eelkõige juhul, kui viide on viitava õigusakti pealkirjas või kui õigusaktile on juba viidatud.

- 16.10.1. Kui õigusakti pealkirjale viidatakse teise õigusakti **pealkirjas**:

- ei korrata institutsiooni nime juhul, kui mõlemad õigusaktid on võetud vastu sama institutsiooni poolt (samas, kui viidatud on mitmele õigusaktile ning need on võetud vastu erinevate institutsioonide poolt, mainitakse alati institutsiooni nime, isegi kui mõni õigusakt on võetud vastu sama institutsiooni poolt, kes on võtnud vastu õigusakti, milles viidatakse);

- ei märgita kuupäeva, v.a kui viidatakse avaldamata õigusaktile, millel ei ole ametlikku õigusakti numbrit ega avaldamismärget;
- sõnad, mis muudaksid õigusakti pealkirja põhjendamatult kohmakaks või tekitaksid segadust, nagu näiteks „ja millega muudetakse ...“ või „ja millega tunnistatakse kehtetuks ...“ jäetakse välja, samuti nagu märged, mis võivad pealkirjale järgneda, nagu näiteks „kodifitseeritud“, „uuesti sõnastatud“ vms.
- ei viidata *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele.

16.10.2. **Volitustes**, kuna neil on formaalne iseloom, *esitatakse viidatava õigusakti täispikk pealkiri*¹³. Avaldatud teatavaks tehtavate otsuste ja direktiivide puhul lisatakse avaldamismärke. Täispikale pealkirjale järgneb joonealuse märkuse number, kus esitatakse *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viide. Joonealust märkust ei kasutata aluslepingute ja teiste oluliste aktide puhul (näiteks: ühinemisaktid ja AKV-EL partnerlusleping).

Näide:

„võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrust (EL) nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta⁽¹⁾, eriti selle ...

⁽¹⁾ EÜT L 65, 11.3.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/211/oj>.“

16.10.3. **Õigusakti ülejäänud osades** (põhjendustes, artiklites ja lisades) kasutatakse viitamise lihtsustatud viisi¹⁴:

- õigusaktile, millele viidatakse esimest korda (isegi kui seda on mainitud pealkirjas) ja mida ei ole märgitud volitustes, tuleb viidata selle järjekorranumbri ning vastuvõtva institutsiooni kaudu. Joonealusesse märkusesse tuleb lisada õigusakti täispikk pealkiri¹⁵ ning *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viide.

¹³ Alates 1. juulist 2013 koosneb täispika pealkirja viide kõikidest pealkirjas olevatest sõnadest nagu „ja millega muudetakse“ või „ja millega tunnistatakse kehtetuks ...“, kuid mitte muudest märgetest, mis võivad pealkirjale järgneda, nagu näiteks „kodifitseeritud“, „uuesti sõnastatud“ jne.

¹⁴ Lihtsustatud viitamise viisi kasutatakse alates 1. juulist 2013.

¹⁵ Alates 1. juulist 2013 koosneb täispika pealkirja viide kõikidest pealkirjas olevatest sõnadest nagu „ja millega muudetakse“ või „ja millega tunnistatakse kehtetuks ...“, kuid mitte muudest märgetest, mis võivad pealkirjale järgneda, nagu näiteks „kodifitseeritud“, „uuesti sõnastatud“ jne.

- kui õigusakti pealkiri ja avaldamismärge on juba märgitud volitustes või mujal tekstis, viidatakse õigusaktile ainult numbri kaudu.

Näide:

Esmakordne viitamine:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 211/2011⁽¹⁾

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta (EÜT L 65, 11.3.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/211/oj>).“

Edaspidine viitamine:

„määrus (EL) nr 211/2011“.

Teatud juhtudel võib olla vajalik nimetatud reeglist kõrvalekaldumine, eriti juhul kui lisad koosnevad tabelitest või muudest dokumentidest, mida kasutatakse iseseisvalt ning millistel juhtudel võib olla vajalik juba viidatud õigusakti täispika pealkirja ja avaldamismärke kordamine.

- 16.10.4. Hea normitehniline tava on nimetada põhjendustes kõiki õigusakte, millele õigusaktis edaspidi viidatakse. Sellisel juhul on võimalik saada aru õigusakti kontekstist ja selgitada, miks neile õigusaktidele viidatakse.
- 16.10.5. Regulaatiivosas teistele õigusaktidele viitamisel peab piirduma vältimatult vajalike viidetega. Regulaatiivosa peab olema selge ja arusaadav ilma, et lugeja peaks teisi õigusakte viitematerjalina kasutama. Samuti tuleks vältida viidatava õigusakti muutmisest või kehtetuks tunnistamisest tekkida võivaid probleeme.

Muutviited

- 16.11 Muutviitega on alati tegemist juhul, kui viidatavaks sätteks on säte koos kõikide muudatustega.
- 16.12 Liidu õigusaktide regulatiivosas on viited üldjuhul muutviited.

Kui viidatavat õigusakti muudetakse, siis käsitatakse viidet viitena õigusaktile koos kõikide selle muudatustega. Kui õigusakt asendatakse, siis käsitatakse viidet viitena uuele õigusaktile. Kui õigusakt tunnistatakse kehtetuks ja seda ei asendata, tuleb võimalikud lüngad täita tõlgendamise abil. Kui õigusakt sõnastatakse uuesti või kodifitseeritakse ja artiklid nummerdatakse selle käigus ümber, peavad muudatused olema esitatud kodifitseeritud või ümbersõnastatud õigusaktile lisatud vastavustabelis.

- 16.13. On oluline arvestada, et muutviidete kasutamine võib tuua kaasa probleeme kõnealuse õigusakti tõlgendamisel, kuna viitava sätte sisu ei ole ette kindlaks määratud, vaid sõltub viidatava sätte edaspidistest muudatustest.

Püsiviited

- 16.14. Püsiviide viitab kindlale tekstile konkreetse kuupäeva seisuga, nimetades õigusakti pealkirja ja allika ning näidates vajaduse korral ära ka muutva õigusakti.

Näited:

„Määruse ...^(*), mida on muudetud määrusega ...^(**), artiklid XX“

- „1. Eelarve ja omavahendite puhul ... on direktiivi 89/130/EMÜ, Euratom artikli 1 lõike 1 ja sellega seotud õigusaktide [eriti määruste (EMÜ, Euratom) nr 1552/89 ja (EMÜ, Euratom) nr 1553/89 ning otsuste 94/728/EÜ, Euratom ja 94/729/EÜ] kohaseks Euroopa integreeritud rahvamajanduse arvepidamise süsteemiks ESA teine väljaanne niikaua, kui kehtib otsus 94/728/EÜ.
2. Määruses (EÜ) nr 3605/93 sätestatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames komisjonile edastatavate liikmesriikide aruannete puhul on Euroopa integreeritud rahvamajanduse arvepidamise süsteemiks 1. septembrini 1999 ESA teine väljaanne.“

- 16.15. Kui püsiviites viidatavat sätet muudetakse või see kehtetuks tunnistatakse, tuleb vastavalt vajadusele muuta ka viitavat sätet.
- 16.16. Üldjuhul on viited liidu õigusaktidele muutviited, kui ei ole sätestatud teisiti. Liiduväliste õigusaktide puhul on soovitatav täpsustada, kas tegemist on muut- või püsiviitega.

Viite kohandamine

- 16.17. Viite kohandamine võib olla vajalik, kui:

- viidatav säte on kustutatud ja asendatud uue tekstiga;
- püsiviite puhul on viidatavat sätet muudetud;
- viidatava sätte muudatusel on viitavale sättele soovimatu mõju.

- 16.18. Üldise kohandamise puhul piisab lihtsalt vastavusklauslist.

- 16.18.1. Mõnel juhul võib olla otstarbekas vastavustabeli lisamine.'

Näide:

„Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt IX lisas esitatud vastavustabelile.“

- 16.18.2. Uue sättega vastavuse esitamine tekstilises vormis ei ole soovitatav.

Näide sõnastusest, mida tuleks vältida:

„Sõnad „määruse (EMÜ) nr 441/69 artikli 2 lõige 4 ja artikli 3 lõige 1“ asendatakse sõnadega „määruse (EMÜ) nr 565/80 artikli 4 lõige 7 ja artikli 5 lõige 3“ järgmistes sätetes:

- määruse (EMÜ) nr 776/78 artikli 2 lõige 1,
- määruse (EMÜ) nr 109/80 artikli 1 lõige 2.“

Ristviited

- 16.19. Ristviide on viide teisele sättele, mis omakorda viitab tagasi algsättele. Selliseid viiteid tuleb vältida.

Seeriaviited

- 16.20. Seeriaviide on viide teisele sättele, mis omakorda viitab kolmandale sättele jne. Liidu õigusaktide arusaadavuse huvides tuleb selliseid viiteid vältida.

17. SIDUVA ÕIGUSAKTI REGULATIIVOSAS ESITATUD VIIDE SOOVITUSLIKULE ÕIGUSAKTILE EI MUUDA VIIDATAVAT ÕIGUSAKTI SIDUVAKS. KUI KOOSTAJAD SOOVIVAD SOOVITUSLIKU ÕIGUSAKTI SISU TERVIKUNA VÕI OSALISELT SIDUVAKS MUUTA, TULEKS SEE VÕIMALUSE KORRAL SÄTESTADA SIDUVA ÕIGUSAKTI OSANA.

- 17.1. Selle suunise esimene lause on vaid faktilise asjaolu kirjeldus. Näiteks, kui otsus võetakse vastu resolutsiooni tulemusel, on otsus õigusakt ja resolutsioon jääb ilma õigusjõuta poliitiliseks aktiks.

- 17.2. Suunise teine lause käib peamiselt tehniliste standardite kohta, mis sageli töötatakse välja standardiorganite või sarnaste asutuste poolt. Sageli on viidatava pika soovitusliku õigusakti tervikuna taasesitamine liiga koormav. Nii on see üldjuhul näiteks laboratoorsete katsete läbiviimise kirjelduse puhul. Sellisel juhul piirduakse vaid kõnealusele õigusaktile viitamisega.

Näide:

„Artikli 3 lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud sigarettide tõrva-, nikotiini- ja süsinikmonooksiidi sisalduse, mis peab olema märgitud sigaretipakkidele, mõõtmisel kasutatakse tõrva puhul ISO standardit 4387, nikotiini puhul ISO standardit 10315 ja süsinikmonooksiidi puhul ISO standardit 8454.

Pakenditel olevate märkuste täpsust kontrollitakse ISO standardi 8243 kohaselt.“

Selles kontekstis on selge, et viidatud standardit sooviti muuta kohustuslikuks.

- 17.3. Viidet on võimalik teha ka soovitusliku õigusakti sätte versioonile, mis on jõus siduva õigusakti vastuvõtmise ajal, märkides ära viidatava õigusakti numbri ja kuupäeva (või aasta) või kasutades väljendeid nagu „... versioonis/(sel ajal) kehtinud versioonis“ (vt suunis nr 16 püsi- ja muutviidete kohta).
- 17.4. Asjaomase soovitusliku õigusakti üle kontrolli säilitamiseks tuleb see siiski taasesitada. Kui mittesiduvat akti ei taasesitata täies mahus, on sageli otstarbekas säilitada selle ülesehitus mõnede vahele jäetud punktide või lõikudega, lisades vajaduse korral selgitavad joonealused märkused. Kui õigusaktile lisatakse punkte või lisasid, mida taasesitatava õigusakti algtekstis ei sisaldanud, tuleb need nummerdada „1a“, „1b“ jne. Kui punkt või lisa lisatakse enne punkti 1 või I lisa, on tegemist punktiga -1 või -I lisaga.

Näide:

- „3a EMÜ TÜÜBIKINNITUS¹
- EMÜ tüüfikinnitustunnistusele lisatakse X lisale vastav tõend.
...
4. KORRIGEERITUD NEELDUMISTEGURI TÄHIS
- [4.1.]
- [4.2.]
- [4.3.]
- 4.4. Igale käesoleva direktiivi kohaselt heaks kiidetud sõidukitüübile vastavale sõidukile kinnitatakse kergesti juurdepääsetavas kohtas selgesti nähtav, ...
- ¹ Lisade tekst vastab ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskirja nr 24 tekstile. Käesolevas direktiivis puuduva punkti number on esitatud sulgudes märkena *pro memoria*.“

Muutvad õigusaktid
(suunised nr 18 ja 19)

18. KÕIK ÕIGUSAKTI MUUDATUSED TULEB SELGELT SÕNASTADA. MUUDATUSED VORMISTATAKSE MUUDETAVASSE ÕIGUSAKTI LISATAVA VÕI SEDA MUUTVA TEKSTINA. EELISTADA TULEB TERVIKSÄTETE (ARTIKLID VÕI ARTIKLITE JAOTUSELEMENDID) ASENDAMIST, MITTE ÜRSIKUTE LAUSETE, LAUSEOSADE VÕI SÕNADE LISAMIST VÕI VÄLJAJÄTMIST.

MUUTEV ÕIGUSAKT EI TOHI SISALDADA ISESEISVAID SISULISI SÄTTEID, MIDA EI LISATA MUUDETAVASSE ÕIGUSAKTI.

Vormilise (formaalse) muutmise põhimõte

- 18.1. Õigusakti osaline muutmine toimub tavaliselt vormilise muudatusega ehk kõnealuse õigusakti tekstilise muudatusega¹⁶. Muutev tekst tuleb seega muudetavasse teksti sobitada.

Näide:

„Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr .../... muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 13 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Intrastati süsteemis nõutavat statistilist teavet“

- 2) Artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

- a) lõikest 1 jäetakse välja punktid f ja g;

- b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid võivad ette näha, et“;

- c) lisatakse järgmine lõige [2a]*:

„2a. Statistilise teabe edastajatelt“;

- d) lisatakse järgmine lõige [4]*:

„4. Komisjon tagab *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise“

* vaata kommentaari punktis 18.13.5.

¹⁶ Erandite tegemise puhul seda reeglit ei rakendata, vaata punkt 18.15.

- 18.2. Artikleid, lõikeid ja punkte ei tohi uuesti nummerdada võimalike probleemide tõttu teiste õigusaktide viidetes. Samuti ei tohi artiklite või teiste nummerdatud osade väljajätmisel tekkinud tühikuid täita teiste sätetega, v.a juhul, kui nende sisu on väljajäetud tekstiga samasugune.

Keeld lisada iseseisvaid sisulisi sätteid

- 18.3. Muutev õigusakt ei tohi sisaldada uusi sisulisi sätteid, mille eesmärk ei ole kõnealuse õigusakti muutmine. Muutev õigusakt kaotab iseseisva õigusliku tähenduse hetkest, kui ta jõustub ja selles sisalduvad muudatused kanduvad muudetavasse õigusakti üle. Muudetud kujul jääb kehtima üksnes esialgne akt, millega reguleeritakse kõnealust valdkonda.

- 18.4. Selle põhimõtte järgimine lihtsustab märkimisväärselt õigusaktide kodifitseerimist, samas kui iseseisvate sätete kasutamine muutmissetetes viiks keerulise õigusliku olukorrani.

Muutvate õigusaktide muutmise keeld

- 18.5. Kuna muutvad õigusaktid ei tohi sisaldada iseseisvaid sisulisi sätteid ja nad kaotavad muudetavasse õigusakti muudatusi tehes iseseisva õigusliku tähenduse, siis muutvaid õigusakte ei muudeta. Kui on vaja teha täiendavaid muudatusi, tuleb uuesti muuta muudetavat esialgset õigusakti.

Näide:

Nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsus 1999/424/ÜVJP, millega muudetakse otsust 1999/357/ÜVJP, millega rakendati ühist seisukohta 1999/318/ÜVJP Jugoslaavia Liitvabariigi vastaste täiendavate piiravate meetmete kohta on otsus, millega muudetakse otsust (1999/357/ÜVJP), mis omakorda muutis otsust (1999/319/ÜVJP).

Otsuse 1999/424/ÜVJP pealkirjast oleks pidanud juba välja tulema, et otsusega 1999/357/ÜVJP muudetakse otsust 1999/319/ÜVJP. Probleemid tekivad ka otsuse 1999/424/ÜVJP regulatiivosaga. Kohasem oleks olnud kohe muuta otsust 1999/319/ÜVJP.

Muutva õigusakti olemus

- 18.6. Üldiselt on soovitatav, et muutev õigusakt oleks sama liiki kui muudetav õigusakt. Eelkõige ei ole soovitatav muuta määrust direktiiviga.

- 18.6.1. Esmase õiguse mõned sätted jätavad õigusakti liigi valiku siiski institutsioonile, andes neile pädevuse võtta vastu „meetmeid“ või nimetades selgesõnaliselt mitut võimalikku õigusaktide liiki.
- 18.6.2. Lisaks võib muudetav õigusakt näha ette muudatuste tegemise teist liiki õigusaktiga.

Lisade muutmine

- 18.7. Tehnilisi löike sisaldavate lisade muudatused esitatakse tavaliselt muutva õigusakti lisas. Sellest reeglist võib kõrvale kalduda vaid juhul, kui tegemist on väikese muudatusega.

Näide:

„Määruse (EL) nr .../... II, IV ja VI lisa muudetakse vastavalt käesoleva määruse lisale.”

Sellisel juhul peavad muutva õigusakti lisad sisaldama sissejuhatust, kus on selgelt määratletud muudatuste ulatus:

„LISA

II, IV ja VI lisa muudetakse järgmiselt.

- 1) II lisa punkt 2.2.5 asendatakse järgmisega:

„2.2.5 ...;“.

Lihtsa muudatuse lisasse võib teha ka õigusakti regulatiivosas:

Näide:

„Artikkel

Määrust (EL) nr ... muudetakse järgmiselt.

- 1) ...

- 2) I lisa pealkiri asendatakse järgmisega: „... .” ”

Viidete ajakohastamine

- 18.8. Viidatava sätte muutmisel tuleb kaaluda selle muudatuse tagajärgi ka viitava sätte jaoks. Kui soovitakse, et muudatus mõjutaks ka viitavat sätet, ei ole muutviite puhul vaja midagi teha, ent püsiviite puhul on vaja ka viitavat sätet vastavalt muuta.

Muutva õigusakti pealkiri

- 18.9. Muutva õigusakti pealkirjas tuleb esitada muudetava õigusakti number ja kas muudetava õigusakti pealkiri või täpsustus selle kohta, mida muudetakse.

Näide:

Muudetav õigusakt:

„Nõukogu ... määrus (EÜ) nr .../... põllumajandusstruktuuride tõhustamise kohta.”

Muutev õigusakt:

– kas (muudetava õigusakti pealkiri):

„Nõukogu määrus (EÜ) nr .../..., millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr .../... põllumajandusstruktuuride tõhustamise kohta.”

– või (täpsustus selle kohta, mida muudetakse):

„Nõukogu määrus ..., millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr .../... seoses põllumajanduslike majapidamiste suurustega.”

- 18.10. Kui muutvat õigusakti ei võta vastu sama institutsioon, kes võttis vastu muudetava õigusakti, tuleb esialgse õigusakti vastu võtnud institutsioon pealkirjas nimetada (täpsema teabe saamiseks vaata punkti 16.10.1).

Näide:

„Komisjoni määrus (EÜ) nr .../..., millega muudetakse nõukogu määruse lisa ... suhtes.”

Muutva õigusakti koostamine

- 18.11. Muutva õigusakti põhjendused peavad vastama samadele nõuetele nagu iseseisva õigusakti põhjendused (vaata suunised nr 10 ja 11). Samas peavad põhjendused selgitama üksnes muutva õigusaktiga tehtavaid muudatusi, mille tõttu ei ole vajalik korrata muudetava õigusakti põhjendusi.
- 18.12. Muudetava õigusakti põhjenduste muutmise ei ole hea normitehniline tava. Nimetatud põhjendused selgitavad põhjuseid, miks õigusakt võeti vastu oma esialgsel kujul. Ainult kodifitseerimise või uuesti sõnastamise kaudu on võimalik ühendada esialgsed põhjendused ning muudatuste põhjendused koos vajalike parandustega uueks tervikuks.
- 18.13. Muudatused sõnastatakse nii, nagu need tuleb muudetavasse õigusakti lisada. Muudatused peavad sobituma muudetavasse teksti. Algtekti ülesehitus ja terminoloogia tuleb muudatuste tegemisel säilitada.
- 18.13.1. Selguse huvides ning võttes arvesse tõlkeprobleeme kõigisse ametlikes keeltesse, tuleb tervete tekstiosade (artiklite või artikli alljaotiste) asendamist eelistada lausete või ühe või mitme termini lisamisele või väljajätmisele, välja arvatud kuupäevade ja arvude puhul.
- 18.13.2. Mitme muudatuse puhul tuleb kasutada ka sissejuhatavat tüüpsõnastust.

Näide:

„Määrust ... muudetakse järgmiselt: ...”

- 18.13.3. Kui muudetakse ühe õigusakti mitut sätet, sätestatakse kõik muudatused ühes artiklis, mis sisaldab sissejuhatavat lauset ja punkte vastavalt muudetavate artiklite numbrilisele järjekorrale.

Näide:

Määrust (EL) nr ... muudetakse järgmiselt.

- 1) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:
 - a) lõige 1 asendatakse järgmisega:
„1.”;
 - b) lisatakse järgmine lõige [5]*:
„5.”;
 - 2) Lisatakse järgmine artikkel [7a]*:

„Artikkel 7a
... .”
- * Vt kommentaari punktis 18.13.5

- 18.13.4. Kui ühe muutva õigusaktiga muudetakse mitut õigusakti, sätestatakse iga õigusakti muudatused eraldi artiklis.
- 18.13.5. Eri tüüpi muudatuste (asendamine, lisamine, väljajätmine) tegemisel kasutatakse erinevaid normitehnilisi tüüpsõnastusi.

Näide:

„Määruse ... artikkel X asendatakse järgmisega:”

„Lisatakse järgmine artikkel [Xa]*:”

„Artiklile Y lisatakse järgmine lõige [X]*:”

„Artiklist Z jäetakse välja lõige 3.”

* Sissejuhatav osa võib, kuid ei pea sisaldama jaotuselemendi numbrit, mis lisatakse. Keeruliste muudatuste puhul võib numbri ja ka vajaduse korral muu teabe esitamine lisatava jaotuselemendi paigutuse kohta lihtsustada muutva õigusakti analüüsi ning tulevast konsolideerimist.

- 18.13.6. Pidades silmas vajadust vältida muutvas õigusaktis iseseisvaid sisulisi sätteid, on soovitatav kuupäevi, tähtaegu, erandeid, mööndusi, laiendusi ja õigusakti ajutist kohaldamist käsitlevad muudatused lisada muudetavasse õigusakti.

Sisuline (materiaalne) muudatus

- 18.14. Õigusakti tuleb üldjuhul muuta vormilise muudatuse abil nagu märgitud punktis 18.1.
- 18.15. Kiireloomulistel juhtudel, praktilistel põhjustel ja lihtsuse huvides võib õigusakti koostaja soovida õigusakti lisada sätteid, mis muudavad teist õigusakti sisuliselt. Sellised sisulised muudatused võivad puudutada teise õigusakti kohaldamisala, erandeid kohustustest, õigusakti kohaldamisperioodi erandeid jne.

Näide:

„Erandina määruse (EL) nr ... artiklist ... võib avaldusi esitada pärast”

- 18.15.1. Üldjuhul ja läbipaistvuse huvides on soovitatav selliseid sisulisi muudatusi vältida, sest sellisel juhul jääb alusakt muutumatuks ning uued sätted erinevad sellest. Sellise muudatuse tulemusena kehtib jõusse jääv esialgne tekst paralleelselt selle mõnesid sätteid kehtetuks tunnistava, kohaldamisala muutva või laiendava uue tekstiga.
- 18.15.2. Kui sisuline muudatus on väga väikese ulatusega, võib vastavasse esialgsesse õigusakti tekstilise muudatuse tegemata jätta. Kui kavandatakse ulatuslike muudatuste tegemist, tuleb siiski vastu võtta eraldi muutev õigusakt.

19. SELLISE ÕIGUSAKTI LÕPUS, MILLE EESMÄRK EI OLNUD ALGSELT TEISI ÕIGUSAKTE MUUTA, VÕIDAKSE SÄTESTADA TEISTE ÕIGUSAKTIDE MUUDATUSED, MIS ON ÕIGUSAKTIGA KEHTESTATAVATE MUUDATUSTE TAGAJÄRG. KUI ÕIGUSAKTI VASTUVÕTMISEST TULENEVAD MUUDATUSED ON OLULISED, TULEKS VASTU VÕTTA ERALDI SELLEKOHANE MUUTEV ÕIGUSAKT.
- 19.1. Iseseisvate sätetega õigusakt võib muuta asjaomase valdkonna õiguslikku konteksti sedavõrd, et osutub vajalikuks muuta sama valdkonna teisi aspekte reguleerivaid õigusakte. Kui muudatused on õigusakti põhieesmärgi seisukohalt ainult teisejärgulised, ei laiene selliste eri elementide kombineerimisele suunises nr 18 sätestatud keeld muutvates õigusaktides iseseisvate sisuliste sätete kehtestamise kohta.
- 19.2. Sellegipoolest tuleb muudatus vormistada tekstilise muudatusena vastavalt suunisele nr 18.
- 19.3. Muudatuse tegemine peab kajastuma õigusakti pealkirjas, kus tuleb mainida muudetava õigusakti numbrit (vaata punkti 8.3).

Näide:

Nõukogu 10. novembri 1992. aasta direktiiv 92/96/EMÜ otsese elukindlustusega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta, millega muudetakse direktiive 79/267/EMÜ ja 90/619/EMÜ.

- 19.4. Kui muutmissätted on õigusaktis ülekaalus, muutub õigusakt põhiolemuselt muutvaks õigusaktiks ning see tuleb punktides 18.3 ja 18.4 toodud põhjustel jagada kaheks eraldiseisvaks õigusaktiks.

Lõppsätted, kehtetuks tunnistamine ja lisad
(suunised nr 20, 21 ja 22)

20. KUUPÄEVI, TÄHTAEGU, ERANDEID, MÖÖNDUSI JA LAIENDUSI SÄTESTAVAD SÄTTED, ÜLEMINEKUSÄTTED (ERITI NEED, MIS PUUDUTAVAD ÕIGUSAKTI MÕJU KEHTIVA OLUKORRA SUHTES) JA LÕPPSÄTTED (ÕIGUSAKTI JÕUSTUMINE, LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSSE ÜLEVÕTMISE TÄHTAEG JA ÕIGUSAKTI AJUTINE KOHALDAMINE) TULEB SÕNASTADA TÄPSELT.
- ÕIGUSAKTIDE LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSSE ÜLEVÕTMISE JA KOHALDAMISE TÄHTAEGADE SÄTETES TULEB KUUPÄEVAD ESITADA KUJUL KUUPÄEV/KUU/AASTA. DIREKTIIVIDE PUHUL TULEB NEED TÄHTAJAD ESITADA VIISIL, MIS TAGAB ÜLEVÕTMISEKS PIISAVA AJAVAHEMIKU.
- 20.1. Liidu õigusaktides tehakse õigusakti tunnusjoonte alusel vahet jõustumise ja kehtima hakkamise vahel. Lisaks sellele võib õigusakti kohaldamise kuupäev olla erinev õigusakti jõustumise või kehtima hakkamise kuupäevast.
- A. Jõustumine
- 20.2. Seadusandlikud aktid ELi toimimise lepingu artikli 289 lõike 3 tähenduses jõustuvad neis sätestatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnenadal päeval pärast avaldamist (vaata ELi toimimise lepingu artikli 297 lõike 1 kolmandat lõiku). Sama kehtib ka mõnede muude õigusaktide puhul, mis ei ole seadusandlikud aktid (vaata ELi toimimise lepingu artikli 297 lõike 2 teist lõiku) ning mis on võetud vastu määruste ja direktiivide vormis, on adresseeritud kõigile liikmesriikidele ning otsuste vormis, milles ei ole adressaati määratud.
- a) Jõustumise kuupäev
- 20.3. Õigusakti jõustumine peab olema märgitud kindla kuupäevana või avaldamiskuupäevaga seotud kuupäevana.
- 20.3.1. See ei või olla varem kui avaldamiskuupäev.

- 20.3.2. See ei või olla määratud teises õigusaktis sätestatava kuupäevaga.
- 20.3.3. Õigusakti kehtestamise õiguslikuks aluseks oleva õigusakti jõustumine ei või sõltuda esimesena nimetatud õigusakti jõustumisest.
- 20.3.4. Ükski õigusakt ei saa jõustuda enne, kui tema kehtestamise aluseks olev õigusakt.
- 20.3.5. Õigusakti jõustumise tingimuseks ei või seada sellise tingimuse täitmist, mis ei ole avalikkusele teada.
- b) Suunised jõustumise kuupäeva kindlaksmääramiseks
- 20.4. Praktilistel põhjustel ja õigusakti kiireloomulisuse tõttu võib olla õigustatud õigusakti jõustumine enne, kui avaldamisest on möödunud 20 päeva. Selline vajadus võib tekkida eelkõige määruste puhul. Kiireloomuliste õigusaktide suhtes kehtivad järgmised põhimõtted:
- 20.4.1. Kiireloomulisuse tõttu võib õigusakt jõustuda kolmandal päeval pärast avaldamist. Igal üksikjuhul tuleb kontrollida, kas tegemist on tõepoolest kiireloomulisusega.
- 20.4.2. Jõustumine avaldamise kuupäeval peab olema harv erand ning on õigustatud vaid õigusaktiga seotud vältimatu vajaduse korral – näiteks õiguslõnga vältimiseks või spekulatsioonide ennetamiseks (vt punkti 20.6). Selle põhjus tuleb ära näidata eraldi põhjenduses, v.a juhul kui selline praktika on asjaomastele isikutele üldteada, näiteks imporditollimakse või eksporditoetusi puudutavate määruste puhul.
- 20.5. Õigusakti avaldamise kuupäevaks on kuupäev, mil *Euroopa Liidu Teataja*, milles õigusakt on avaldatud, on Euroopa Liidu Väljaannete Talituses kõikides keeltes avalikkusele kättesaadav.
- c) Kiireloomulised meetmed
- 20.6. Igapäevased ja iganädalased määrused, millega komisjon määrab kindlaks imporditollimaksud (või mõnede põllumajandussektorite lisamaksud) ning toetused kolmandate riikidega kauplemisele, tuleb spekulatsioonide vältimiseks võtta vastu võimalikult vahetult enne nende kohaldamist.

- 20.7. Seetõttu on tavapärane praktika, et need perioodilised määrused jõustuvad nende avaldamise päeval või järgmisel tööpäeval.
- B. Jõustumine
- 20.8. Muudel kui kõigile liikmesriikidele adresseeritud direktiividel ning otsustel, milles on märgitud adressaat, ei ole jõustumise kuupäeva, vaid need jõustuvad adressaadile teatavakstegemisel (ELi toimimise lepingu artikli 297 lõike 2 kolmas lõik).
- C. Kohaldamise kuupäev
- a) Määruste tagasiulatuv kohaldamine
- 20.9. Erandkorras ning õiguskindluse nõuet järgides võib määrus omada tagasiulatuvat jõudu. Sellisel juhul lisatakse jõustumise kohta käivale lõigule lõik sõnadega „*Seda kohaldatakse alates ...*”.
- 20.10. Sätetele tagasiulatuva jõu andmiseks kasutatakse väljendeid nagu „*ajavahemikul alates ... kuni ...*”, „*alates ... kuni ...*” (näiteks tariifikvootide määruste puhul) või sõnu „*kohaldatakse alates ...*” sageli muudes sätetes kui lõppartiklites.
- b) Määruste kohaldamise edasilükkamine
- 20.11. Mõnikord tehakse vahet määruse jõustumise ja määrusega kehtestatud korra ajaliselt hilisema kohaldamise vahel, lükates viimast edasi. Vahetegemise eesmärk võib olla luua koheselt määrusega ettenähtud asutus ning võimaldada komisjonil vastu võtta rakendamismeetmed, mille suhtes nende uute asutustega tuleb konsulteerida.

- 20.12. Kui määruse mõne osa kohaldamise edasilükkamine on vajalik, tuleb vastav säte määruses selgesõnaliselt täpsustada.

Näide:

„Artikkel ...

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit ... kohaldatakse alates ...”

Vältida tuleb sõnastusi, mis ei võimalda kõnealuse sätte kohaldamise kuupäeva kindlaks määrata:

„Käesolev artikkel jõustub:

a) pärast liikmesriikide asutatud või volitatud hüvitusorganite vahel lepingu sõlmimist, mis käsitleb nende ülesandeid ja kohustusi ning hüvitamise korda;

b) alates kuupäevast, mille komisjon määrab pärast seda, kui on tihedas koostöös liikmesriikidega kindlaks teinud, et selline leping on sõlmitud

ja seda kohaldatakse kogu vastava lepingu kehtivusperioodi jooksul.”

- c) Direktiivide rakendamine

- 20.13. Kõikidel juhtudel, kui adressaadid vajavad õigusaktist tulenevate kohustuste täitmiseks aega, tuleb ühelt poolt teha vahet jõustumise ja kehtima hakkamise kuupäeva ning teiselt poolt kohaldamise kuupäeva vahel. Eelkõige kehtib see direktiivide kohta. Rakendamissätted eelnevad jõustumissätetele või asjakohasel juhul adressaatide kohta käivatele sätetele.

Näide:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [...] (kuupäev saavas käändes). Nad teatavad nendest viivitamata komisjonile.”

- 20.14. Eelkõige kaupade, isikute ja teenuste vaba liikumist tagavate direktiivide puhul tuleb sätestada liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtaeg, et vältida üleminekuperioodi jooksul uute barjääride tekkimist, mis tulenevad sellest, et liikmesriigid kohaldavad sätteid erinevalt.

Näide:

„Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud sätted hiljemalt [...] (kuupäev saavas käändes). Nad teatavad nendest viivitamata komisjonile.”

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid sätteid alates [...] (kuupäev seestütlevas käändes).

- D. Kohaldamis- või kehtimisaja lõpp

- 20.15. Lõppsätetes võib ka sätestada õigusakti kohaldamis- või kehtimisaja lõpu.

- E. Soovituslike õigusaktide rakendamine

- 20.16. Ilma siduva õigusliku jõuta õigusaktid, nagu soovitusel, ei sisalda jõustumise või kohaldamise kuupäeva; adressaatidelt võidakse nõuda nende jõustamist kindlaks kuupäevaks.

F. Tähtaegade arvutamise reeglid

a) Ajavahemiku algus

20.17. Kui ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti, siis ajavahemik algab nimetatud kuupäeval kell 00.00¹⁷. Ajavahemiku alguse kohta kasutatakse väljendeid:

- kehtib alates ... (kuni) ...
- alates ... (kuni) ...
- alates
- hakkab kehtima
- hakkab kehtima alates
- ... jõustub ... (kuupäev alalütlevas käändes).
- ... jõustub (järgmisel päeval) (kahekümnendal päeval) pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* (*Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval).
- [Käesolevat määrust] [käesoleva määruse artiklit ...] kohaldatakse alates ...st (kuni ...ni).“

b) Ajavahemiku lõppemise tähistamine

20.18. Kui ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti, lõpeb ajavahemik nimetatud kuupäeva südaööl. Ajavahemiku lõppemise kohta kasutatakse kõige sagedamini väljendeid:

- (ajavahemikus) (alates) ... kuni
- kohaldatakse kuni ... jõustumiseni või hiljemalt... -ni, olenevalt sellest, kumb on varasem
- hiljemalt
- (alates) ... kuni
- kaotab kehtivuse ... (kuupäeval)
- kehtivus lõpeb.

¹⁷ Vt nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrust (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1971/1182/oj>).

21. AEGUNUD ÕIGUSAKTID JA SÄTTED TULEB SELGESÕNALISELT KEHTETUKS TUNNISTADA. UUE ÕIGUSAKTI VASTUVÕTMISEL TULEB SELGESÕNALISELT KEHTETUKS TUNNISTADA MISTAHES ÕIGUSAKT VÕI SÄTE, MIS UUE ÕIGUSAKTI MÕJUL MUUTUB KOHALDAMATUKS VÕI KEHTETUKS.
 - 21.1. Kui õigusakti vastuvõtja leiab õigusakti vastu võttes, et varasemaid õigusakte või sätteid ei peaks enam kohaldama, või juhul, kui need on aegunud, on õiguskindluse põhimõttest tulenevalt nõutav nende selgesõnaline kehtetuks tunnistamine. Õigusakt võib olla aegunud mitte ainult seetõttu, et ta on uue korraga otseselt kokkusobimatu, vaid ka näiteks uue õigusakti kohaldamisala laiendamise tõttu. Õigusakti kehtetuks tunnistamine ei ole vajalik, kui õigusaktis sätestatud kohaldamisperiood on lõppenud.
 - 21.2. Varasema õigusakti üksikute sätete selgesõnaline kehtetuks tunnistamine ei mõjuta kõnealuse õigusakti ühegi teise sätte kehtivust, mis vähendab ebakindluse riski, kas varasemalt kehtinud eeskirjad kehtivad ka edasi.
 22. ÕIGUSAKTI TEHNILISED ÜSIKASJAD TULEB KOONDADA LISADESSE, MILLELE ÕIGUSAKTI REGULATIIVOSAS VIIDATAKSE. LISAD EI TOHI SISALDADA REGULATIIVOSAS ESITAMATA UUSI ÕIGUSI EGA KOHUSTUSI.
- LISAD KOOSTATAKSE KOOSKÕLAS STANDARDÜLESEHITUSEGA
- A. Tegelikud lisad
 - 22.1. Tegelikke lisasid kasutatakse sätete või sätete osade regulatiivosast eraldi esitamiseks nende tehnilise iseloomu või pikkuse tõttu. Näiteks võiks olla: tolliametnike, arstide või veterinaaride poolt kohaldatavad normid (näiteks keemilised analüüsid, tehnikad, proovivõtumeetodid ja kasutatavad vormid), toodete nimekirjad, numbrite tabelid, plaanid, joonised jne.
 - 22.2. Kui tehniliste eeskirjade või andmete lisamine regulatiivosasse on praktilistel põhjustel keeruline, on soovitatav need esitada lisadena. Regulatiivosa vastavas osas peab alati olema selge viide nende sätete seotusele lisaga (kasutades väljendeid nagu „... lisas loetletud” või „I lisas sätestatud”).

- 22.3. Kuna selline lisa moodustab juba olemuslikult õigusakti osa, ei ole vaja seda, et lisa moodustab õigusakti osa, tekstis enam eraldi märkida.
- 22.4. Lisa tuleb pealkirjastada sõnaga „LISA” ja sageli puudub vajadus täiendavaks pealkirjaks. Kui lisasid on rohkem kui üks, tuleb need nummerdada rooma numbritega (I, II, III jne).
- 22.5. Ehkki lisade koostamiseks ei ole erireegleid, peab neil olema ühtne ülesehitus ning need tuleb liigendada nii, et nende sisu oleks tehnilisest iseloomust hoolimata võimalikult selge. Kasutada võib iga sobivat nummerdamise või liigendamise süsteemi.
- B. Teistele õigusaktidele lisatud õigusaktid
- 22.6. Õigusaktile võib lisada (aga mitte lisana) ka selle õigusaktiga heaks kiidetud varasemaid õigusakte. Selliselt lisatavate õigusaktide näiteks on allasutuste põhimäärused ja rahvusvahelised lepingud.
- 22.6.1. Sellistel lisatud õigusaktidel, eriti rahvusvahelistel lepingutel, võib omakorda olla lisasid.
- 22.6.2. Selliseid õigusakte ei tähistata sõnaga „LISA”.

II LISA

Seadusandliku tavamenetluse raames kohaldatav õigusakti üldstruktuur

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
[MÄÄRUS/DIREKTIIV/OTSUS] [(EL)/(EL, Euratom)] [aaaa]/[nr],
... [kuupäev],
[mis käsitleb .../... kohta]
[(kodifitseeritud)]
[(uuesti sõnastatud)]
[(EMPs kohaldatav tekst)]

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit (artikleid) ...,
[võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid ...],
[võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,]
[võttes arvesse ... [liikmesriik(ide)] algatust,]
[võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu taotlust,]
[võttes arvesse Euroopa Keskpanga soovitusi,]
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
[võttes arvesse Euroopa Komisjoni arvamust,]
[võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu arvamust,]
[võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust,]

[võttes arvesse kontrollikoja arvamust,]

[võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,]

[võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,]

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt [, arvestades lepituskomitee poolt ...(kuupäev)
heakskiidetud ühist teksti,]

ning arvestades järgmist:

(1)

(2)

(...) ...,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA [MÄÄRUSE/DIREKTIIVI/OTSUSE]:

Artikkel 1

...

Artikkel 2

...

... [koht], ... [kuupäev]

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

...

*Nõukogu nimel
eesistuja*

...

[LISA]